Hjortberg, Gustaf Fredric

Ost-Indisk resa

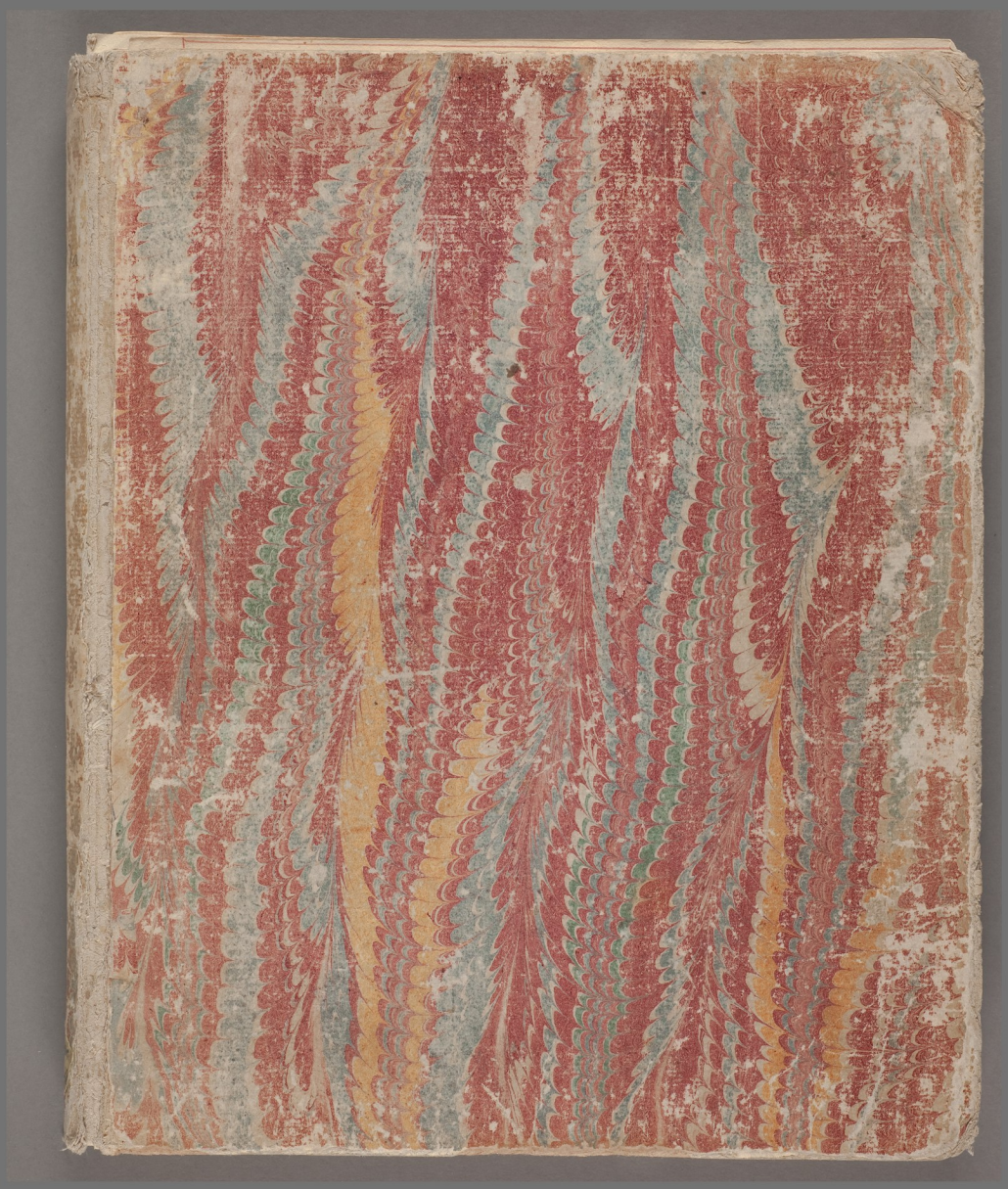

Handskrifter M 281a

Tillkomstår 1749
Digitaliserad år 2015

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM.
Handskrifter.
No M. 281 a.

M. 281 a

Denna volym har från Kungl biblioteket, dit den kommit från Drottningholms bibliotek, på obekant sätt hamnat i K. Vetenskaps-akademiens bibliotek, varifrån den återsändes 1942.

R Rickstorn

KUNGL. BIBLIOTEKET · STOCKHOLM

Drottningholms Kat. N:o 50.

18 20/8 54.

Ost-Indisk Resa

1748 och 1749.

förrättad
och
beskrefwen
af

Gustaf Fr. Hjortberg

KONGL. VETENSKAPSAKADEMIENS BIBLIOTEK

Ho kan så höjt prisa Herran, som Han är?
Thet är minst, som vi se af Hans värk; ty
mycket större äro Hans förborgade. Sir: XLIII. 36

Hög- och Välborne, samt
Ädle och Hög-actade Herrar Directeurer!

Jag har sunnit igenom den Högstas nåd, under min Ostindiska re-
sa, med Respective Ostindiska Compagniets Skiepp Freden, som
begynnes d. 20 Februarij 1746 och lyckeligen slutades d. 11 Julij 1749,
ett ätskilligt kan förekomma, hvaruti ingen kan undfluta dijs förundran och för-
nöjelse, vid ett förnuftigt eftersinnande se den stora Skaparens
allmakt och outgrundeliga vijsdom.
Först är det, att jag kan komma vid min lilla kojas dörrar, åsyen blijfva varse
det samma, som utvisar Hans i naturens famn nedlagda vändeliga fullkom-
melighet. Här ser jag en glänsande pragt uti en blomsterprijdd äng. Det minsta
blad och den smalaste stielek afmålar med lijfliga färger Naturens Herras,
almäktighet, vijshet och godhet. Här kan jag se mina kläder så

småningom till min nödtorft af jordenes skötte upsöka. Här kan jag se min föda, i luften flyga, på jorden krala, och i vattnet simma. Här kan jag se de hårdaste stenar omskapas till bästa Metaller, som kunna tjena ett eller annat mål till mina brist.

Här kan jag ock utur naturens bok med nöje hämta många starka lär-dommar och påminnelser. Af Bien en ordentelig Hushållning, samdrag-tighet och lydno. Af Svalan rättrådighet: Af myran flitighet, af Ska-ran ordning och saktsamhet; af Hiorten förtrolighet och af Fåren endrägtighet, förutan hvad nöje man kan hafva och jemväl nytta, att betragta de många starka vatn invånarnas syssla och behändiga skapnad, rörelse, lif och fortalstring; samt de små strid-fåens och krakens nöjsamma lefnad, omsorgelig och dödlig etc:

In summa Han, som all ting hafver och ingen ting behöfver lämnar oss, som ingen ting hafva och all ting behöfva, oräkneliga kemnsvarande naturens öfverflöd, som sin-nena kunna förlusta och det allmänna själ, som det enskylta gagna.

Men så är ock härjemte vist, att såsom Skaparen behagat ut sin allvishet af, måta, hvarje, så väl land, som vatten, sin besynnerliga lott det ena för det andra; så har jag ock funnit under Ostindiska resan, af sven åtskilligt besynnerligt i främmandes land och vatten, som, ej utan både nytta och nöje, kan påminna en, att åra, förda och prisa en stor Verkmästare, vår Nådiga Gud.

Hvad jag under min Resa anmärkt, har jag på ett hårbredd vidföljande Alphabe-tiskt register upsatt till förstta delen. Min lilja har varit tillräckelig, men för-magan sparsam; i hvad måtte de varit hvarannan jemt uti sinnena synes häraf:

I Regno Lapideo har jag ej serdeles fått läsa, emedan på de platser jag varit Cadix, Canton och Ön St:a Helena hade ej tillfälle, att komma långt ut på landet, hvarest Berg- och Malmarter kunde gifvas: Skaffade mig dock:

En Gullmalm ifrån Cochinchina.

Bergart ifrån St:a Helena

Sten arter ifrån Canton samt Lerarter åtskillige slag. Hvarå Chinesarne göra ett slags lösa och Porcelins sandstenar hårda och fasta; att de kunna bruka dem för goda quarn-stenar. Hvarå groft Tusch göres af ett slags skifferswarta; etc: Hvad Chinesarne bruka i stället för Smergel och gjutsand; med mera.

2do Uti Regno Vegetabili; Växter och örter hade iag tänkt att göra samling af, hvarpå iag gjorde början i Cadix och lade in uti grått papper några 30 både af mig bekanta och obekanta Växter; men iag hade knapt varit 8 dagar på Vägen ifrån Cadix, förr än iag fick förnimma, då iag uti en maklig Vederlek Skulle upstiga och vädra dem, att fuktighet hade gjort min samlings möda fåfäng till största delen.

Jag tänkte tå straxt på ett annat sätt, att Conservera de få, som iag kunde renovera ifrån fuktighet, nemligen genom det, att iag kokade hornlim uti Spanskt brännevin och limma de fast Växterne på godt Skrifpapper, torckade dem väl i Solen och sedan öfwade papperet på baksidan. Detta mitt i haft fattade påfund, tror iag väl, hade lyckats; ty iag såg dem 8 á 9 Veckor helbregda sedermera, och skonade af fuktighet, allenast måsk och Krakelacker, som äkta sig tillika med andra fluger och kryp, ju mer de komma i Värmen, hade varit så Considerate och eftergifne. Men de Pedomster- och till afsentyrs Olje girrige krakem hade ej respect för mitt välmenta förfök, utan förstrände aldeles mina Cadicenfiska örter. Och detta omilda förfarande af så åtskillige slags fiender gjorde mig lustlös, att förvara mig om sådant, under resan. Några ritade iag uta[illegible] som synes o[illegible] Tab. 32.

Jag har sedan föreställt mig, ett och annat sätt, att förvara Växter och örter för öfwannämnda öden på sådana resor, hvarmed iag redan gjordt förfök på några Svenska iag tagit förra d. 24 Juli, straxt efter min hemkomst, hvilka iag utställt för tämmelig tillräcklig fuktighet. Ännu äro de helbregda; får se längre fram, hurå det vill arta sig. Det kunde till afsentyrs blifwa tienligit vid andra tillfällen, om någon på så långa resor vill göra sig mohn om sådant. Krakelacker och andra blomster-förfärare kan man väl altid hindra, enär man vet deras skadegirriga sinnelag. Eljest har iag noga efterfrågat, hvad Växter, frukter och trädsorter som finnas [illegible] och dem iag ej fatt se, utfatt med landets namn, hvareft de finnas, på det, om antingen iag eller någon annan, som af mig ville begiära detta, skulle komma på de nämda orterna, kunde då med Landets och folkslagets mo-dersmål, begiära att få se eller och blifwa wiste det en och annan sådan Växt förekommer, som eljest kunde för enom blifwa oförkänlig, besynnerligen när tid och tillfälle ej kunde lemna tillräcklig frihet, att själf gå och upleta ett eller annat. Lika så har iag giordt med Foglar, Djur etc:, som iag ej för tidens korthet skuld, kunnat skaffa mig. Namnen äro, att lita upprå; ty en beskedelig Läsare som förstod mitt ändamål, och iag tilbakars någorlunda förstod honom, gaf mig underrättelse dels igenom Engelska, dels Hollendska, dels Portugisiska och dels teutmande.

Regnum Animale har iag således satt beskr

Några Foglar
Amphibier
Ursä och Skinndjur
Fiskar afritat, inlagt och beskrifvit.
Irrgasjöfota Djur.

Folkslagens Religion, Seder, och Klädedrägt hafver iag något litet omrördt, men ej mer än iag sielf sedt, förfarit, eller fått någon serdeles viss underrättelse om.

Manufacturer och Närk Städer, är svårt för, att så noga beskr, om man ej har råd och lägenhet, att offra något. Dock hvarest iag har kunnat, utan någons förolempande, har iag ritat af, och i mitt Diario anteknadt. Ejest har iag och noga sedt efter Chinesernas Åkerbruks Machiner; huru de handtera sina Rissfeldter, huru de så och plantera sitt Ris etc:
Städer, som förekommit under Resan att beskr och visitas något uti, har iag ritat utaf.
Cadix Bay eller Redd, tog iag utaf på Skieppet hvilken med någorlunda bequämlighet der kunde synas. Stadens Murar och Fästnings Värk Copierade iag af efter en Charta iag der öfver kom, och gick sedan runt omkring, hvarest mig frihet lemnades och jemförde den samma.
Om man under det Skieppen ligga här en 3 a 4 Veckor så tillfälle, att fara några Milar upps i den, na stora Provincien, /: hvaruti Cadix ligger :/ kunde ej annars vara, än ju åtskilligt skulle förekomma, att observera; ty Historierne så väl som Spanjorerne sielfva bekyga; att hon må med säkerhet kallas Hispaniens Fruktbara Trägård, Spis Cammare, Kiellare och Yppersta Manufactorie Säte.
Cantons befästa Stad, gick iag några gånger runt omkring och ritade utaf. Stade med mig Compass hvarefter Murens=Anglar och Fästningsstråkningar pejlades; och dess Circumference med steg mätte. Ejest hade iag 2ne Stationer utom Staden på 2ne höjder, hvarest iag kunde se nå, gorlunda dess Situation och belägenhet; och är iag alldeles viss och öfvertygad, att Peter du Halde, uti sin Chinesiska Historien öfver China, lämnat en temmelig oriktig Charta öfver Canton.
Landkiänningarne På Den St=a Helena ritade iag utaf: Staden in plano och Fästnings Värket James fort, Ses af Tabellen.)
Dessutan öfverlämnar iag härmedelst Landkiänningar efter aurata pejlingar öfver allade Land, Öar och holmar iag under resan fått se, som någorlunda remarquable äro.
Har och derjemte utsatt, hvad observerad Latitudo man hafft och åfven invisat Compassens Variation.

Stratsunda med Cours och djup, har iag infört, som tynes af Tab. fastsatt. Pag. 1ste Beskr.
Meteorologiske observationer hade iag tänkt att, att göra; men min Thermometer gick sönder, sedan iag allenast några Veckor fått betiena mig af honom. Barometer lärer vara svår, att på sion betiena sig af, emedan Skeppet då aldrig är utan motion och beskakning, om inseglen, tons åhr 1695 utgifna påsund på Barometra Marina voro tienligit,
Då på desse resor Sanlige Väder kiännen har iag noga efterseet och efterfrågat, men ännu ej fattat sig, att, kvarken det, utur min Cadd renovera; ej heller de Amphibier foglar och annat smått iag bekommit under resan, och examinerat; men will framdeles ingifva det, om så befallas och åstundas.
Hvad annat iag, jemte min, mig höggunstigast anförtrodda syssla bestående, kunnat observera, tynes så väl af hos fogade Register, och Tabellerne, som afsven af den samling iag in natura inlefverera. Tskilligt mera kunde förekomma under en sådan resa, onen ehuru iag bidit till, att ej alldeles segla bort tiden, har iag ej kint mer. De tre förnämsta tingen, som i detta ährendet merendels kunna behöfvas, hafva fattats mig, stille, tyd- och penningar.
Mitt upsåt och välmening förmodar iag dock blifver högunstigt upptagen, och min moda smickrar sig redan af Eder Gunst, Höggunstige Herrar.
Min skrif art har rättat sig efter mitt begrep, som är ringa, och min enfaldighet hafver ej afskräckt mig, att upteckna hvad iag denna gången någorlunda har fått granska och bese.
Mine Ritningar har iag några förfärdigat efterhemkomsten i Land, men de måste på sion under resan uti en liten mörck och trång hytta, hvarest de måste Brefsl. dragen hafst Ore af Hafvets Oro.

Behagar Höglof. Direktionen öfversända desse Bladen till Kgl: Svenska Vettenskaps Academien, upptager iag det förmätnaste för ett behagligit höggunstigt tecken, att de kommit i plantsen af ädelmodighet och gunst, hvilket upväcker hos mig en nödnad, som varar, till dess den med lifvet sker fått slut.
Så ringa, som mitt arbete är: så hög befordran vinner det härigenom, att iag redan med en förnöjd tryggket kan hvila i det glada hoppet, det Kgl: Vettenskaps Academien, som med lika så stor ömhet och gunst, anser de minsta kråken, som den med skarpsinnighet beser de ädlaste tingen i Naturens Rike, afsven med gunst anser de fiskarah små kråk, de skullar och berg, de stränder och öde rader etc: som på dessa sidor före, komma.
Kan hända att iag lärer framdeles kunna öka denna min Ostindiska Resa

med flera beskrifningar och Tabeller, som torde och öka den grace och gunst i ogedmü-
kast utteder mig och förvantar, så väl af Resp: Kongl. Svenska Vetenskaps
Academien, som af Resp: Ostindiska Direktionen.

Framhärdar med ödmiukaste Vördnad,

Hög- och Välborna, samt

Ädle- och Högaktade Herrar Direkteurers.

ödmiukaste tienare
C. F. Hjortberg.

REGISTER

öfver

Ostindiska Resan

1748 och 1749.

A.	Pag:	Lin:
Altar	7.	14.
Angelica	15.	22.
Albecord	16.	8.
Ananas	24.	5.
Arrak	27.	13.
Åkerbruk	32.	6.
Anckringe ugn	64.	12.
Amphibier	66.	7.
Åskedunder	68.	2.

B.	Pag:	Lin:
Befästning i Cadise	2.	25.
Batterier	3.	10.
Bårcher, Spanska	4.	18.
Bånkar	7.	29.
Begrafning Spansk	8.	29.
ett Barns	9.	2.
En fattigs	9.	4.
En Riks	9.	26.
Borit	18.	7.
Bocha Tigris	38.	5.
Bänk Sahl	40.	11.
Begrafning Chin:	49.	14.
Bambou träd	54.	22.
Besättning på den Helena	70.	.
Blixtande	80.	5.

C.	Pag:	Lin:
Coraller	1.	.
Calais	1.	26.
Cadise	2.	21.
Castell i Cadise	3.	14.
Capella reliquiarum	5.	18.
Christi kors, en bit af	6.	15.
Törne Crona, en bit af	6.	15.
Consistorium i Cadise	6.	25.
Citron Blomster	12.	20.
Cartama	14.	25.
Campanula	14.	32.
Cacatoes	21.	26.
Cocos nötter	22.	30.
Canton	40.	18.
Commendant i Canton	46.	22.
Coraller	62.	17.

	Pag:	Lin:
D:		
Doggers Bank	1.	10.
Dosers Stad	1.	22.
Dijnkarcken	1.	26.
Dom Kyrkian i Cadix	4.	28.
Döpelse i Cadix	8	15.
Dirk de Briesen baije	19.	6.
Diur, åtskillige på Java	30	—
Chine siska	65.	22.
Delphin	71.	4.
E:		
Engelska Vallen	1.	20.
Emanuel de La Vado	5.	4.
Erica	14.	30.
Eschaloup, 100de åhror	45.	4.
F:		
Flinstenar, Mask=ät=och stägne	1.	15.
Dito	61.	6.
Franska Vallen	1.	20.
Fisk mäsor	2.	2.
Fransk Kyrkia i Cadix	10.	13.
Filipendula	12.	23.
Fisk i Cadix	16.	17.
på Java	28.	7.
Flygande	18.	7.
Foglar åtskillige på Java	27.	16.
i Canton	63.	22.
Dito	69.	5.
G:		
Grantz Island	40.	4.
G:		
Gevär	12.	23.
Guarnizon i Cadix	14.	14.
Grötter	20.	18.
Guds= eller afgudatienst	41.	25.
Gästermåhl	48.	21.
Gästnings Sätt Chin:	58.	17.
Guld fisk	63.	14.
H:		
Hospital, Konungens, i Cadix	10.	24.
Stadens	11.	11.
Husen i Cadix	13.	10.
Hdij	18.	5.
Huskar i Stratsunda	21.	..
Hus, Javanernas	31.	23.
Hoppoh	47.	2.
Hummer	63.	18.
Helena, O.	69.	11.
I:		
Jordmåhn i Cadix	15.	27.
omkring Canton	55.	10.
Java Hufvud	19.	27.
Java	22.	19.
Jams	22.	25.

I:	Pag:	Lin:
Insecter	65	7.
Dito	7	
K:		
Kyrkjor i Cadix	1.	23.
Klädedräkt, Japanska	31.	7.
Konung i Bantam	31.	13.
Vice i Staden Java	31.	21.
Kejsare i Sammarang	31.	18.
Kloster i Chin:	54.	9.
Kalkjord	58.	11.
Kaukellacker	69.	9.
L.		
Lizard	2.	7.
Lichenoides atrum	4.	11.
Lavendula	12.	20.
Lingvado	16	23.
Lofman	18	12.
Limon	24	25
Lera Rosenröd	37.	25.
Lieutnant, Juds Chin:	45.	10.
Lands höfdinge i Canton	46.	18
Ler arter omkring Canton	58.	13.
Ljusingar i Vattnet	74.	10
M.		
Matkar, Japanska	1.	16.
I Flintsten	61.	11.

M:	Pag:	Lin:
Madreporae Simplices	1.	13
Maskar	2.	2.
Murens högd och bredd uti Cadix	3	6.
Meulje i Cadix	3.	20.
Menta	12	20.
Maria, en Kyrkia i Cadix	13.	30.
Mille Folium	15.	3.
Metaller och Mineralien	16.	6.
Marmor odlade	16.	15
Mackrill, tropique	17.	6.
Murens högd och och längd i Canton	40.	—
Manderin	13.	2.
dess rang	46.	19.
Manufactorier	50.	17.
Millader Chin:	55.	—
Mettaller Chin:	59.	2.
Mieu baj	68.	3.
Månans Regnbåga	79.	14.
Menniskior, Bilde	39.	13.
N:		
Neglikor	12.	20.
Nyttår Chin:	113.	17.
O:		
Orgesårik	8.	8.
Olja af cocus nötter	23.	13.
Orm Chin: med menniskio ansikte	39.	4.
Ofvidig Sohns Straff Chin:	48.	8.
Ord, några Japanska	32	et.
Räkenings Sax:	36.	—

P:	Pag:	Rad:
Palmträd	14	28
Pisang	24	12
Plantage	14	32
Potentilla	12	23
Predikie Stolar	7	26
Princens Ö	21	5
Pulo Nancka	31	17
Politie Chin:	46	14
Passat Vindar	76	26
R:		
Rhinantus	15	13
Rissoma	16	16
Rägetter	66	9
S:		
Svarttor	2	2
Sammets Blomster	12	21
Sniglar	15	15
Siökalf	17	5
Dito	20	7
Siökatt	18	10
Sugare	18	11
Skiärgård Chin:	36	29
Språk Jav:	32	13
Skiffer Svärta	55	17
Sten arter Chin:	59	21
Sand Sten	60	25
Snäckor	62	21
Silfver fisk	63	15
Siöfogel	64	2
Siögräs	71	5

T:	Pag:	Rad:
Torder	2	2
Torn af Silfver	5	6
Trägård i Cadix	12	16
Dito	14	18
Tropaeolum	12	20
Tulipan	12	21
Träd Roser	12	21
Tormentilla	12	23
Tringa	18	15
Tvärs i Vägen, en Ö	21	30
Toppers Hatt	36	14
Tide Räkning Chin:	43	21
Timmars Charakt: Chin:	44	5
Träd Sorter Chin:	53	15
Thé Trädet	53	17
Tyfshe, grost	57	3
Telgsten	60	19
U. V.		
Ugglesläkt, en liten fogel	16	14
Väger i Spanska Sion	9	. .
Vin Ruta	12	20
Vatten Konst	12	26
Vin Kopenberg	19	15
Växter, åtskillige på Java	25	etc.
Chineſiska	53	3
Vampyr	39	25
Vattn Stiernor	76	15

Ein.

2.
6.
16.
18.
20.
21.
21.
23.
15.
30.
14.
21.
5.
15.
17.
3.
19.
14.
20.
26.
15.
12.
3.
30.
15.

| | | |

9.	Ditto	†					
10	Do						
11.	D:						
12.	S.O.S.O.						
13.	Do						
14.	Do						
15.	S.O.						
16.	☆	†					
17.	Sÿd	†					
18.	O.N.O.	†					
19.	N.O.N.O.						
20.	Nord.	†					
21.	N.N.W.						
22.	☆	†					
23.	O.S.O.						
24.	N.N.O.						
25.	Nord						
26.	S.O.						
27.	oft						
28.	☆	†					
29.	☆	†					
30.	S.S.W.						
31.	S.O.						

Martius 11.= 19.
Afskedsunder förmärkes Qualmigt Väder besvärade.

Martius 24:31.
Nynden Svag, Regnet Stark. Tilltagning mycken. Afskedsunder hård.

April.							
1.	☆						
2.	☆						
3.	Sÿd	†					
4.	W.N.W.	W					
5.	☆						
6.	S.O.W.	W †					
7.	O.S.O.						
8.	☆	†					
9.	N.S.W.						
10.	☆						
11.	W.S.W.						
12.	☆						
13.	S.O.						
14.	☆	W					
15.	S.S.O.						
16.	Do	†					
17.	S.O.S.O.						
18.	Ditto						
19.	S.O.						
20.	D:						
21.	☆						
22.	S.O.						

Aprilis 1.= 7.
Häftiga Vÿnd= och Regn Bÿar.

Capas Bank på 70 fr.
Storm.
Såg Land af Africa N.N.O.
Storm.=
Aprilis 12.=17.
I dessa dygn, mässe man erfara hastigt Blåsande och mangan sjuk en vårskiorta

Apr: 18. 22.
Klart Väder och god Vÿnd, sag nade oss dessa dygn.

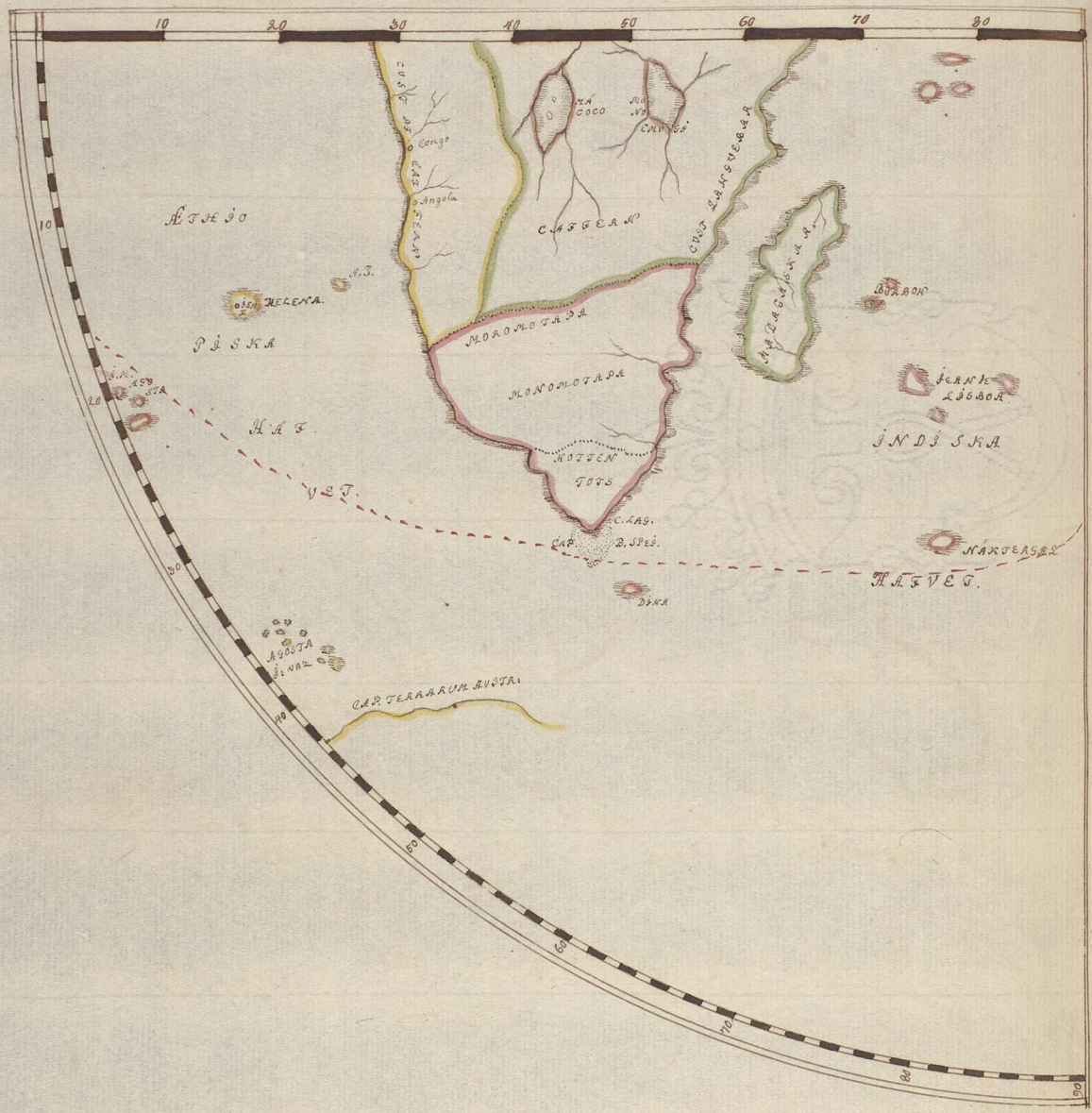
10
20
30
40
50
60
70
80
10
20
30
40
50
60
70
80
ÆTHIOPIA
HELENA
PÅSKA
HAF
VET.
Congo
Angola
CAFFERIA
MONOMOTAPA
HOTTEN TOTS
C. KAS.
C. SPES
DYKA
AGOSTA
CAP. TERRARUM AUSTR.
JAVA
JAVANSKA
BORNEO
JOHANNES LISBOA
INDISKA
NAKTERGAL
HAVET.

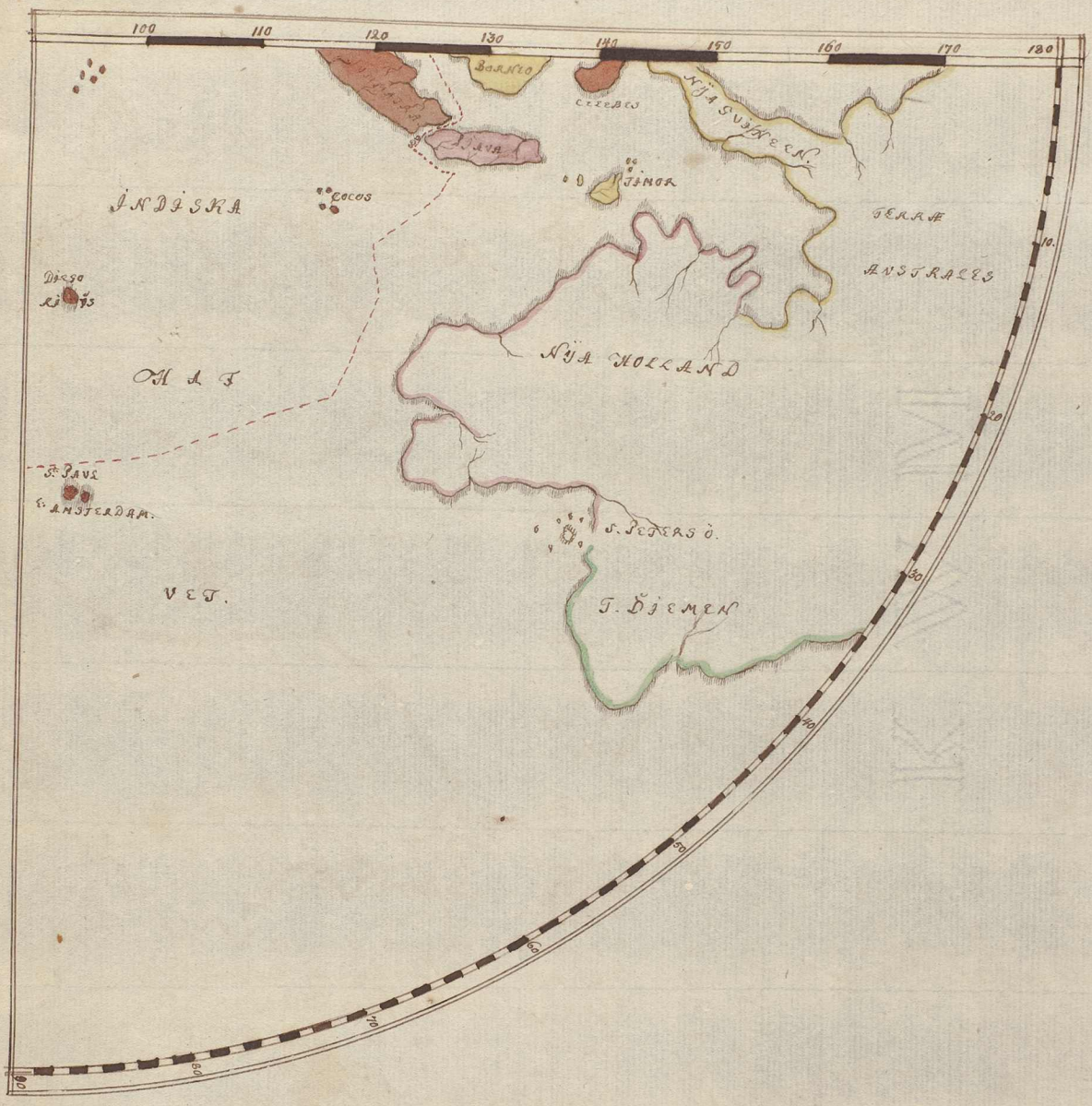
100
110
120
130
140
150
160
170
180
10
20
30
40
50
60
70
80
90
BORNEO
CELEBES
NYA GUINEA
JAVA
TIMOR
INDISKA
COCOS
DIEGO RAMIS
TERRE
AUSTRALES
NYA HOLLAND
S. PAUL
AMSTERDAM.
S. PETERS Ö.
VET.
T. DJEMEN

GRÖNLAND
SPETS BERGEN
ISLAND
ORCADES
HJTLAND
NORD SJÖN
NORSKE HAVET
C. NORD.
N. ZEMLA.
ÅSS LAND
SIBE RIEN
SKAN SKA SJÖN
SVENSKA LAND
TYSK LAND
ÖSTER SJÖN.
RYSSET
SVENSKA KUSTEN
ÖSTERSJÖN
FINSKA VIKEN
LIVLAND
ESTLAND
RYSSET
TARTARIET
INGERMANLAND
FINSKA VIKEN
ÅLANDS HAVET
ÅLANDS ÖAR
MEDELHAVET
BARBARIET
ÄGYPTEN
ARABIEN
PERSISKA VIKEN
ARA BIEN.
BILEDULGERÅD
CA NA GARTIEN
NU BIEN
ABYSSINIEN
ATLANTISKA HAVET.
SVENSKA HAVET
ETHIOPIEN
BABELMANDEL.
EN DEL AF ASIEN.
10
20
30
40
50
60
70
80
90

Dag-

BOKTRÄSAN

1748

Månads Dagar	Nr. Dagar	Veckodag.	Väderlek= och Händelser.	Gissad Distance	Stolp.	Miltal per Logg
			FEBRUARIUS.			
♄	20.	O:N.O.				
☉	21.	N.O.				
☾	22.	N.O.t.O.				
☿	23.	N.O.				
♀	24.	S.O.t.O.				
♂	25.	S.O.				
♃	26.	W.S.W.				
♄	27.	– – –				
☉	28.	– – –				
☾	29.	– – –				
			MARTIUS.			
☿	1.	N.N.W.				
♀	2.	Dito.	Regn, Sollskien och häftiga			
♂	3.	Dito.	N.N.V. och Vestan Vindar emellan			
♃	4.	Dito	sig desse dagar.			
♄	5.	Dito				
☉	6.	Dito	Natten var stilla och Lugn, men			
☾	7.	W.S.W.	dagen giordes obeha gelig af häf-			
☿	8.	N.N.W.	tiga regn och hagelbyar med			
♀	9.	N.N.O.	en stark N.N.V. vind.			
♂	10.	Nord.	Kl. 10. f.m. passerade staden och			
♃	11.	Dito	kommen Lizard, hvarifrån Vå-			
♄	12.	Dito	re stäman togo sin desparture			
☉	13.	N.N.O.	och stora Kurs			
			Martius 13.			
			Ankaret släpptes på Cadix			
			Bay Kl: 2. e.m.			
			APRILIS.			
♄	9.	O.S.O.	Afresan ifrån Cadix. Kl. 8 f.m.			
☉	10	Dito	Frisk vind.			
☾	11.	S.S.W.	Do:			
☿	12.	S.W.t.S.	Liten vind. Klart.			
♀	13.	Nord	Bläste friskt.			
♂	14.	N.N.W.	Do:			
♃	15.	N.N.W	Do: Bija Kigt.			
♄	16.	N.O.	Do: Infuande moln.			
☉	17.	Dito	Starck vind. Klart.			
☾	18.	O.N.O.	Aprilis 16.			
☿	19.	N.O.	Canarie-öarne Kl. 10. f.m.			
♀	20.	✡				
♂	21.	N.N.O.	Passerade Sollen på 14.43.			
♃	22.	Dito	Vij hade dageligen nöje Kas			
♄	23.	N.O.	på Lunga Boniter och Albacor			

Månads Dagar	Nr. Dagar	Veckodag.	Väderlek och Händelser.	Gissad Distance	Stolp.	Miltal per Logg
			FVLII.			
☿	7.	N.O.W.				
♀	8.	W.S.W.				
♂	9.	N.W.				
♃	10.	V.S.V.				
♄	11.	V.t.S.				
☉	12.	V.				
☾	13.	N.V.				
☿	14.	N.V.				
♀	15.	✡				
♂	16.	O.N.O.				
♃	17.	N.N.V.				
♄	18.	N.V.				
☉	19.	Do:				
☾	20.	Do:				
☿	21.	✡				
♀	22.	N.O.				
♂	23.	V.N.V.				
♃	24.	N.				
♄	25.	Do:				
☉	26.	✡				
☾	27.	N.N.O.				
☿	28.	N.N.V.				
♀	29.	N.				
♂	30	Do:				
			JVLIVS.			
♃	1.	N.V.				
♄	2.	Do:				
☉	3.	V.				
☾	4.	N.V.				
☿	5.	Do:				
♀	6.	N.				
♂	7.	N.N.V.				
♃	8.	✡				
♄	9.	O.N.O.				
☉	10.	N.				
☾	11.	N.V.				
☿	12.	N.N.W.				
♀	13.	✡				
♂	14.	West				
♃	15.	✡				

Gissad Distance	Stolp.	Miltal per Logg
N.O.	37.30	150.
N.N.W.	35.41	106.
N.W.	Do:	86.
N.W.t.N.	Do:	116.
N.W.	Do:	87.
N.W.	Do:	57.
S.:	42.57	62.
S.:	42.57	116.
S.:	Do:	90.
W.t.N.	42.11	106.
S.:	Do:	81.
S.:	Do:	60.
S.:	Do:	71.
S.:	Do:	72.
S.:	47.25	66.
	47.48	114.
S.S.W.	46.16	70.
S.W.t.S.	44.30	174.
S.W.t.W.	43.16	60.
S.W.	40.51	160.
Do:	37.41	202.
O.S.O.	36.13	177.
W.S.W.	38.19	116.
	35.14	57.
W.t.N.	35.–	19.
W.N.W.	Do:	132.
W.N.W.	33.–	125.
W.S.W.	31.–	192.
S.W.t.W.	Do:	150.
S.W.t.W.		204.
S.W.t.S.	25.51	194.
S.W.t.W.	22.22	159.
Do:	19.50	153
Do:	17.24	150.
S.S.W.	14.13	159.
S.W.	12.–	146.
S.t.O.	10.13	128.

Gissad Distance	Stolp.	Miltal per Logg
O.t.S.	35.33	189.
S.O.	35.47	172.
O.t.S.	35.46	191.
O.	35.46	182.
O¼S.	33.25.	160.
Do:	35.32	134.
O.	Do:	87.
O¼N.	32.20.	106.
S.O.t.O. 3/4 O.	35.27.	51.
S.O. ½ O.	36.49.	121.
O.S.O. ¾ O.	37.36.	184.
O.	Do:	178.
O¼S.	37.38.	155.
O.	Do:	178.
O¼N. ½ O.	37.25.	133.
O¼S.	37.36.	85.
O.S.O. ¼ O.	37.40.	94.
O.S.O. ¼ O.	38.–	118.
O.	Do:	165.
O¼N.	37.45.	171.
O.t.S.	38.5.	119.
O.	Do:	205.
O¼S.	38.11.	100.
O.	Do:	171.
O.	38.11.	200.
O¼N.	37.44.	215.
O.	Do:	203.
N.O.t.O. ¼ O.	36.33.	186.
S.S.O.	35.14	227.
O.S.O. ¼ O.	34.–	198.
Do:	33.–	198.
S.S.W.	31.35	191.
S.S.W.	30.35	90.
S.W.	29.–	86.
S.S.W.	28.–	139.
S.W.	28.25	86.
S.W.	26.45	131.
Do:	25.48	83.
S.W. ¾ O.	24.6.	125.

Juniius. 14.=15.

Banéken, som vid Capet bonae Spei söcker att hafvet lingo vij på 115 fd:r djup grunden lera, med fin hvit Sand blandad. d. 15. 90 fd:r

Cap: Lagullas bleef man varse i Sökymtning från N.t.O. till N.O. ¼ O. ungefär på 3 a 4 Sw. milars afstånd.

Junius: 16.=30.

Aethiopiska eller Södra Hafvet var nu lyckeligt öfverseglat: men vid vart intrade uti Indiske Hafvet fingo vi erfara hårda byar af hagel, regn, starck Wind och afskedunder hela denna tijden.

Blixt och och afskedunder.

Stard vind, mulet och Blåsigt

Strid regn.

Flygande och drifvande moln.

Julius: 1.=4.

Södra tijdens Väderlek var annars ej förfarunnen. —

St. Pauels Skymtning, dis sigt Väder.

Vinden fehlade vij denna tiden på 24 timmar Seglat 227 a 230 Engelska mihler.

Julius: 22.–26.

Vinden god. Vädret lustigt

Kl. 10. f.m. såg man Vestra stricken af Dirck de Briesen Bay på Java O.N.O. 7 a 8 Leags ifrån oss. Vij kommo nu fram i Straatsande i vackert Väder men mycket qwalmigt och varmt, mera med strömmen än tijdens tillhielp, sedan vij nu på 4 dygn hade Kastat och lijttat Ankaret 11 gånger. —

Tafla

er

HEMRÉSAN.

1749.

Dagar.	Månads Dagar.	Vindar.	Väderlek och Händelser.	Barometer Stånd.	Thermometer Grader.
JANVARIUS.			Januarius		
	30.	N:S:O.	under drifvande moln, frisk		
	31.	N:O:N.	Vind, lyftades Ankaret, Han		
FEBRUARIUS.			resan begynte I: H: N: Bo,		
	1.	N:O.	chatigris och Chinesiska flia	18:26	140.
	2.	N:N:O.	ren lemnades. —	15:24	169
	3.	N:O:T:N.	Februarius 1–9.	13:36	158.
	4.	N:N:O.	Dessa dygn gofvo oss stark	11:34	158
	5.	Dito	blåst, hård siögång, regn och	9:30	139.
	6.	N:O.	dyar.	9:2	139.
	7.	Dito	Musongen stark	6:23	122
	8.	N:N:O.		5:5	94.
	9.	Dito		3:21	102
	10.	Dito	P: Simon Sjunker S:O:N.	2:2	113.
	11.	Dito	P: Pisang Sjd., P: Aurora	0:7	124.
	12.	Nord	förekom N:T:S.	0:4	112.
	13.	Dito			40
	14.	N:N:W.	Såg P: Panisang S:S:W: och		. . .
	15.	Dito	P: Taja W:st, 7 Öfvender	4:57	101.
	16.	Nord	S:O: och Monopin		30.
	17.	N:O.	S:O:O:, samt Batakarang		. . .
	18.	S:O.	S:W:S:W:, Pulo Nanka		. . .
	19.	Dito	Öst, Sussipparra N:N:W.		. . .
	20.	Dito		8:24	103
	21.	S:O:S:O.	Mieu Öfland W:t.	10:18	118.
	22.	S:O.		12:6	118.
	23.	S:O:S:S.		13:13	143
	24.	Dito		14:2	156
	25.	S:O.		14:37	134.
	26.	Dito		15:18	155
	27.	Dito		16:15	177
	28.	Dito		17:10	164.
MARTIUS.			Martius 1–10.		
	1.	S:O.	Denna tjden blandades med	18:2	160
	2.	Dito.	regn och frisk Vind	18:39	117.
	3.	Dito.	†	19:34	125
	4.	S:O:S:S.	W	19:46	81.
	5.	D:o		20:13	115
	6.	S:O.	†		154.
	7.	D:o			123
	8.	D:o			113.

Dagar.	Månads Dagar.	Vindar.	Väderlek och Händelser.	Barometer Stånd.	Thermometer Grader.
APRILIS.			Aprilis 23–27.		
	23.	Dito	Vädret lufligit. Vinden god.		
	24.	D:o		18:24	96
	25.	D:o		17:36	68
	26.	D:o		16:44	65
	27.	D:o		16:2	97.
	28.	D:o	Aprilis 28–30.	2:0	132
	29.	☆	Uti K:t Helena voro vi desse	2:0	68
	30	☆	3 dygn.	. .	. .
MAIJUS.			Maijus. 1–13.	. .	. .
	1.	S:O.	Nöj sämmare Väder och		. .
	2.	Dito	bättre Vind kunde vi ej	14:8	53
	3.	S:O:S:S.	önska oss i 13 samfalda	13:57	93
	4.	S:O.	dygn. —	12:8	152
	5.	D:o		10:6	167
	6.	D:o		8:34	147
	7.	D:o		6:43	167
	8.	D:o		5:5	144
	9.	D:o		3:43	119
	10.	D:o		2:26	110.
	11.	D:o		1:9	115
	12.	S:O:S:S.		0:23	100.
	13.	☆	Maijus 14–25		73
	14.	☆	Når ena dagen var mulen	1:43	87
	15.	☆	och den andra klar, var	3:2	62
	16.	N:O.	intet förorsakande märken	4:57	42
	17.	☆	än på en stadig Väderlek.	5:4	13.
	18.	☆		5:26	31.
	19.	☆		6:24	32
	20.	N:N:O.		7:5	81.
	21.	N:O:N.		8:6	106
	22.	N:O.		9:24	110.
	23.	D:o		10:52	116
	24.	D:o		12:12	110
	25.	D:o		13:36	118
	26.	D:o	Maijus 26–31	15:17	175
	27.	N:O:S:O.	Straxt vi utj de förra 11 dygnen	17:8	141
	28.	D:o	hade vi natt, det ringa	19:19	156
	29.	D:o	vi i dessa 6 j:ti Vind och	20:54	143
	30	D:o	Väderlek var jemnlig och	22:11	114
	31.	D:o	stadig. —	24:11	128.

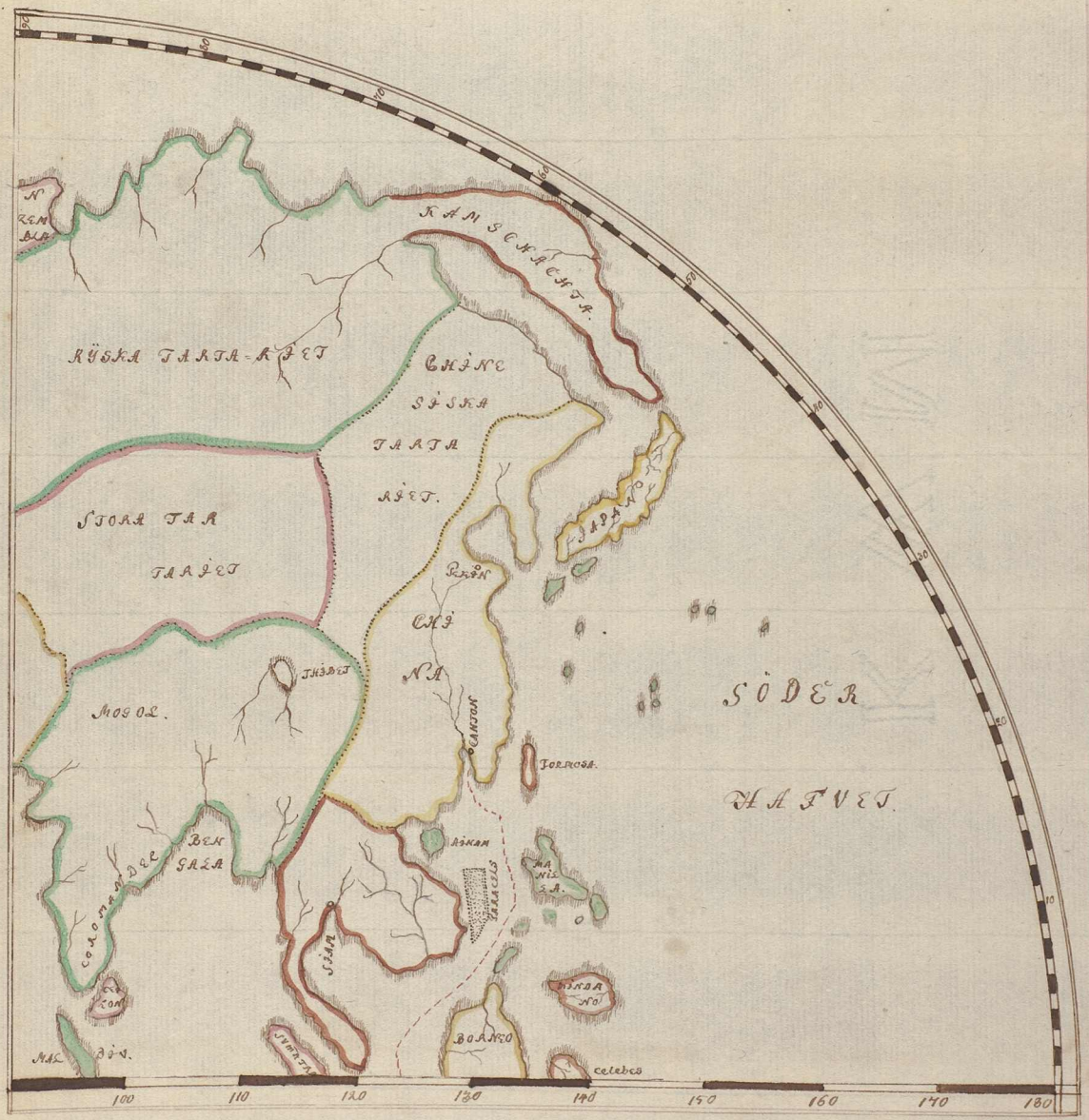
KAMSCHATKA.
RYSKA TARTARIET
CHINESISKA TARTARIET.
STORA TARTARIET
MOGOL.
CHINA
JAPAN
SÖDER HAFVET.
FORMOSA.
MANILLA
BORNEO
celebes
100
110
120
130
140
150
160
170
180

Pag: 1. **Februarius** 1718

D:o 20 Skeppet Freden hade nu en & 1/2 10 dygn legat fast
uti en quarters-stock Ismur; men sedan öpning war giord
uti sion genom sägning, kom det i dag til segels genom
en god wind i stark kiöla, kl. 8 om morgonen.
Swenska Skiären, Styrsö och Brenno förswunno och Nin
gan war ej eller länge uti wårt sichte, stracte efter kl. 9.
f. M., tå wi i skymtning sägo Marstrand i kl. 3. E. M. pas
D 21 serade Skagern. och kl. 8 f. M. Linnerhuus med en frisk och
myket skall wind.
D 23 Befunno wi oss på Doggers Bank medelst Lödning på 18,
25. a 30 fr. djup på talgen, som sättes uti en liten uthöck
ning på Dekts ända, funnos små conchae albae skiffrige
kalkskens bitar, små madreporae simplices, ett slags små
Cokaller, af hwilka några sägo uth, som horn och kiaglor,
samt poreuse och lika som knask-ät- och stugne flintste,
nar, uti hwilka iag med Microscop såg swarta mot skar
men kunde ej, emedan de woro helt små, och microscopet
dessutan ej tilrettheligen godt, distinguera något på dem
mer, än coleuren och derjemte, at de rörde sig.
kl. 2. E. M. fingo wi Franska och Engelska wallen i ögna,
sichte, hwilken senare wisade sig som en skar och gar kalk
strucken mur, något hög och stolt äth watnet. Dovers-
stad på Engelska landet låg helt låg-senkt neder wid
en hafs wik och des Castell observerades med kikert,
högt uppå en skrattes klint. Franska landet lågt.
Dünkarken ifrån Flandern och Calais ifrån Frankrike.
D 24 Strömmen war stark, som stundom gick in åt Canalen, stun
dom utåt Nordsiön. Regn och hårda hagelbyar förmanchfaldes mog
starka.

D. 2. Lindring på kiölden förmärktes; men hårda bijar af regn och
wind fick man låta sig behaga. Förder. Måsar, Swärtor och Fiskmå
för begynte med skrikande och nära flygande intill Skiepset
lika som bebåda storm och oväder, som nu ej dröjde länge, innan
det infan sig, med en stark westan wind.

D. 6. Kr. 10. F. M. passerade wi ijttersta Custen af Engeland åt Spanska
sion, staden och hamnen Lizard.

Spanska sions wågor wiste efter ögnamåttet sin störlek til 24,
å 28. Swenska fots perpendiculaire höjd. Wågerna i denna
nakenhunniga sion hadde större rymd emellan sig än i Nord-
sion och Canalen, hwarest den ena wågen och Böljan knapt
reft sig i wädret, för än den andra straxt bröt på, liksom skull
de sins emellan täfla om företrädet, at snarast uppe
höga sig i lüften, hwilket lärer härröra af den böjtning
de få af starkare ström, mera kringliggande land, flera Öar
hår, och grundar än i Spanska sion.

D. 13. Spanska landet och Custarne wiste sig för oss, och kr. 3. E. M.
staden Cadix, hwarest wi slöpte wårt ankar på Bajen, som
således förekom mig efter aurata Skjlingar. Tab: 25 Sidan.

Ifrån D. 13 Martij til D. 9 Aprilis.

Cadix en Vacker sjö och handels stad, mera folkrik än
stor, är wäl situerad på en lång kring sluten Ö, hwilken
tillika med staden sträcker sig mest Nord och Sjd. åt Atlanti
ska och Spanska hafvet.

Befästning omkring denna staden, tyckes mig naturen me
ra hafwa giordt, än konsten, ty åt Hafssidan ligger klippor,
skiär, och sten högar, samt på 3ne sidor med watn omgifven,
hwilket med en särdeles förde spiller uppå muren, at en
fiende ej lätteligen kan komma nära in til honom.

Ifrån D: 13 Martij til D: 9 Aprilis

Fästnings Wärk hafwa dock Spanjorerne giordt mer åt Landz ån Siösidan, bestående allenaist af en Sten mur, mera Wacker än stark, innan för muren kan man merendels öfwer alt stå, och med bequemlighet se ut åt hafwet, och är således ej mer än 6 á 7 foth hög in åt Staden och ej mer än högst 2 föth bred på somlige ställen; men utan til ifrån öfwerste murens bredd 28 á 32 och 36 Swenska foth, hwilket iag oförmärkt på åt skillige ställen, med et blyslod utj än, dan på en lina, mätte.

Batterier, dels af trä, dels af uphaftad jord woro här och där i anglarna af muren anlagde, hwilka af dittes och innestängdes igenom pålwärk, 16 a 20 Metals Stycken woro på de mäst plantera, rade. Flere anlades och arbetades uppå dageligen, åt Landssidan besynnerligen. **Castell** äro följande: **S:t Philipp** kallas ett, som lig= ger på Nordliga ändan, utom muren och Bröstwärnet. **Stokhol, man** ligger i Nefter, är kringsluttit och afskitt ifrån Staden. **S:t Jago** är anlagt ute i Sydost om Staden och dyr södra ändan af den et Watn Castell. Alla desse woro mest Triangulaire, till yttra figuren; inwän, digt hade iag ej tillfälle, at bese dem.

Mouljc eller en Brygga 50 á 60 famnar läng, kallas uppgån= gen ifrån Sjön in åt Staden, hwarest de på Bajen liggande Skieppens Skiehaloupper och Spanjorernes Barquer eller Båtar, lade til denna Brygga, som är 5 á 6 foth hög ifrån Watnet; här och der wahra af huggen Sten murade trappor och sträcker sig i figur af en oblong; på ändan af henne är en stor trappa, som går med 16 steg i en half Cirkell, på hwars bägge sidor en mur af huggen Sten doserar eller sluttar ner i Watnet, dyr slutningen ut breder hon sig, tå bägge sidorne gå sedan paralelt, hwilka hafwa hwardera tw enne uppgångar: här man kommit den halfrunda trappan

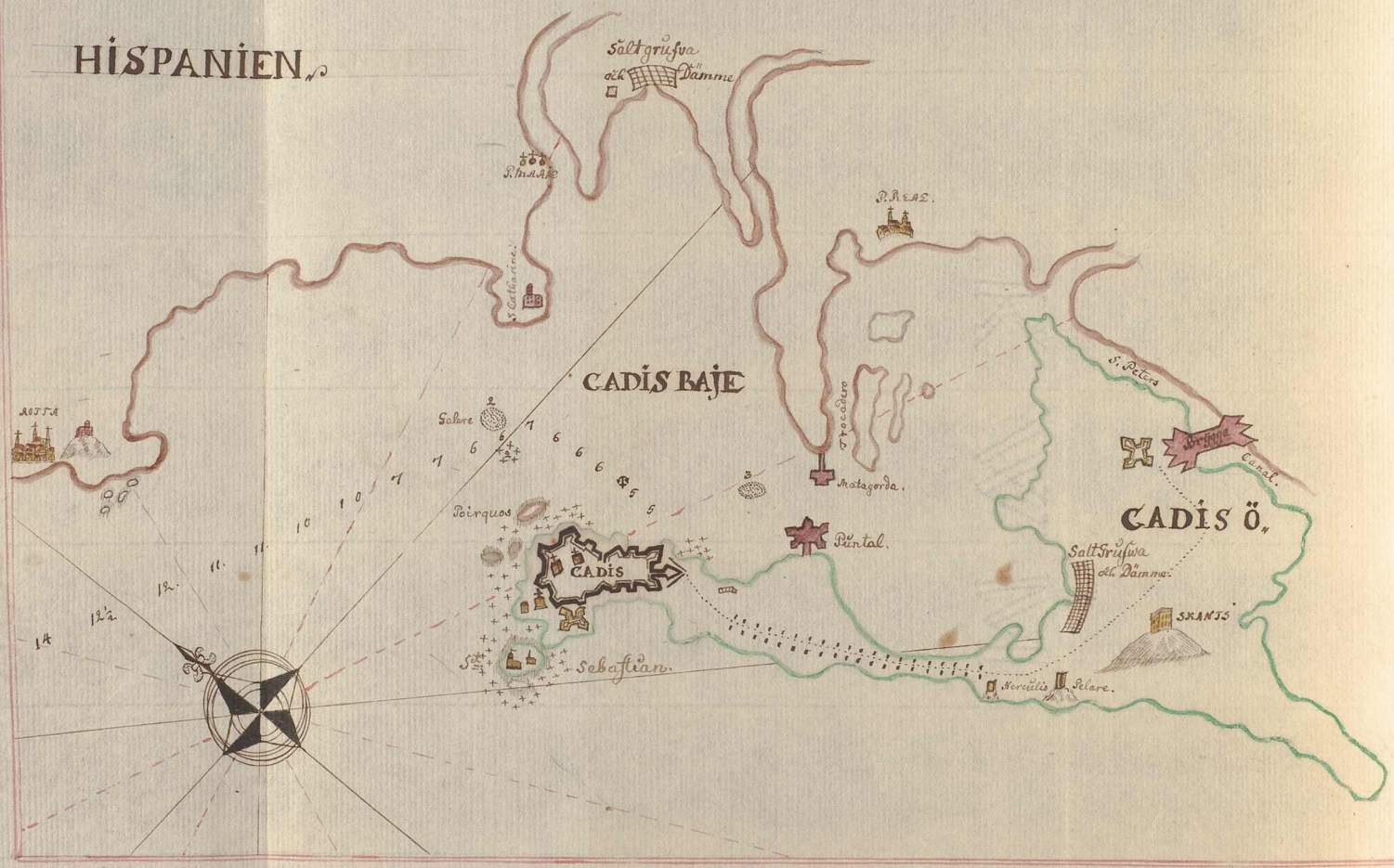
HISPANIEN.
Saltgrufwa och Damme
P. Maria
P. Real.
S. Catharina
CADIS BAJE
Rota
Salve
Trocadero
Matagorda.
S. Peters
Canal.
CADIS Ö.
Puntal.
Puirquos
CADIS
Saltgrufwa och Damma.
SKANS
S. Sebaftian.
Torcitis
Felare.

Ifrån D: 13 Martii till D: 9 Aprilis

Uppå sielfva Molnen, stå 12 foth ungefähr derifrån 2ne pelare af Marmor til 30 fots höjd, på hvars spets far vijsar sig 2ne Bilder. Nederst vid Basin af dessa pelare läses följande:

Reÿ Nõso la Catholica Majestad del Reÿ nũo Señor Dn Philippe V: eftas Columnas se Erijeron Siendo Governador d'Esta Ciudad e exmo Sr mKqEs de balde Canas maestrede campo general d'Estas costas de Concejo D. S. V. Majestad Enel Supremo de gverra a sollicitud D. Don Lucas XIIMEz Castellano Valalde maijor A: MDCCV.

Lichenoides atrum, et flagis svart Mossa med helt hår fina krusiga blad växte här och där helt fast på denna inskription; Ähnlighet hade och där tagit sitt fäste, at iag hade svårt för Diffinguera qvem rätt.

Ena sidan af Molnen är emot Castellet St. Jago, och stadnar emot fästningens Värkets mur, men den andra ründar af på bägge sidor om stads muhren förbij stads porten, som kallas St. Sevilla.

Barquer kallade Spanjorerne sina Båtar, som voro tämmeligen store, rähl byggde, skarpe atter och för; seglade rähl.

Staden invändigt har irregulaira torg och gator, hvilke äro smale mijcket orene och illa luchtade; prijdes dock af vackra höga Kyrkor & hus.

Kÿrkior huruu många de voro fick iag ej vist veta, dock men, te sorgliga af Spanjorerne, at de voro 18 á 19: af tornen kunde man ej distinguera dem; tij de voro ej serdeles höga, utan små fÿr, skantiga som ofven sijntes på åtskilliga förnämas hus; Klockor voro hog många, på hvilka de dagar och natter klamtade.

Dom Kÿrkian Templum Cathedrale af Spanjorerne S:a Maria eller S:a Cruz kallad hade sitt insigne och Vapen; Ett guldkors i himmels blått fält, hvilket sijnes så väl i murarne, som här och där i kÿrkjan, som är serdeles stor, vacker och ett Zirad mes

Pag: 5. Edix 1748.

Ifrån D: 13 Martij til D: 9 Aprilis.

åtskillige Crucifixer Mariae och Helgons bilder.

På sidorne af kyrkian förekom åtskillige Capell och rum, til hvilka iag beledsagades af Sielfva Parocho Templi sjö framm Emanuel de la Vado, hvilken med serdeles höflighet visste mig ett och annat, som var värdt at se.

I södra kyrkians dehl stod uti ett Chor ett Silfver torn af 4 Etager 10 alnar högt, 5 alnar längt och 3/4 aln bredt. I hvarje affats voro små hvälfda dörrar eller portar, helt pretieuft utarbetat. uti 3die affatsen hängde 4 Silfver ljuskrar, en uti hvart hörne; Långa armar gingo ut igenom nedersta afdelningen, som på våra Likbaror. Dolk Karlar fördrades til at bära det, ta det sjöden Procession uti Junij Månad brukades. På hvarje sida af nedersta Etagen stod Herculis Columner väl utdrefne, samt Bibliska historien, såsom Abraham offrar sin Son Isac: Skepparormens upphöjande af Mose uti öknen. Dawid slår Goliat etc. alla väl utdrefne i Silfret, som är 1/4 dels tum tiockt. Öfverst på toppen hvar en skula på hvilken stod ett förgyldt kors. Tornet giordt i Kejs: Carl den V:tes tid.

Capella reliquiarum eller et rum, hvaruti en hop lämningar af Helgonens ben samt åtskillige märkvärdigheter voro förvarade, kallades ett rum uti Sacristien bakom stora Altaret. här var Cardinalers, Biskopars och gamla fäders grafvar, och innan för dörren hängde en tafla med denna inskrift.

Notitia de la sacradas reliquias, quiè se veneran ij con serva en las Collaterales d' Esta Santa Capella.

I ofvanneemda Capell äro åtskillige stora Skåp med glas fönster för, hvaruti följande saker äro, at se.

Uti 1sta Skåpet, som var af Silfver förgyldt, stod Hoftien, ofvan på ett Silfverhorn, besmyckat med Saphirer; här sägs och ett gyldene Crucifix en half aln längt, rätt nätt och väl utarbetat.

Uti 2dra Skåpet, stod en stor förgylld Silfver Pohl, som kunde vara i diameter 1/2 svensk aln; uti kannes stråtar voro åkta

Ifrån D: 13 Maij til D: 9 Aprilis

perlor, stenar, såsom Rubinier, Saphirer, Brillanter och andra Joueler helt nätt innefattade til antalet 9999 efter den Vördiga ledsagarens utsago. hvar giord i Madrit 1729.

Uti 3die Skåpet stodo desse Martyrer: Stus Onorato, Stus Seberato, Stus Romulo och Stus Prospero. Här voro hyllor på hvilka lågo åtskilliga Helgons och Martyrers hufvudskålar, Rygg-Ref-ben och ben Cofer. St Severini hufvudskalle låg på en hylla; hans blod förtorchat låg i en ask med blå band omvefvat. Brüshorr berd och annat de dödas voro med gröna guistar och band väl utzirade. . . . utan tvifvel: Post funera virescunt ossa.

Ett Altare var i detta rummet mitt på golfvelen, hvars tafla var ett skåp med glas fönster framman för, hvareft låg åtskilligt, såsom en bit af Christi kors innefattad i guld. dägre taggar af Christi törne Crona, åfven innefattade, med mera. Ett bref förvarades der uti, skrifvit på Spanska, men fick ej läsat, ifrån Helgonet Donna Tereſia, Stiftarinnan för Discalceaner Ordern. På högra sidan i detta rummet voro bänkar med små Pulpeter framman för, hvareft de där sittande Munkar och Papar lade sina böcker, som voro i bänkar fastbundne och smidde. Här måfte de sitta, som uti ständigt fängelse och natt samt dag hålla böner och förböner för de döda at de ej länge skulle dväljas i purgatorio. Vidare beledsagades iag några trappor upp, öfver detta nyss nämnda rummet, hvareft var deras Consistorium. Rummet stort och vackert. Golfvet belagt med svart grå och hvit Marmorsten rutevis. bänkarne klädde med rödt sammet; Biskopsstolen, som var något upphögd, stod något fram på golfvet, klädd med rödt Damastaft, likaså dådgarne; ett långt bord mitt golfvet, hvarpå låg en hvit nätteldiks Duk. Med mycken höflighets betygelse, lemnades mig bleck och penna, som stod på detta bordet, om iag något derstädes hade velat föra in i mitt

Dag 7. **Cadix.** 1748.

Ifrån D: 13 Martii till D: 7 Aprilis.

Diarium. Vår dyra Frälsare Jesus uti sina band och bojor och med sin tö, rne Crona, på hufvudet stod afritad på en duk af 3. alnars högd, med förgyllta ramnar om, så förtreffeligen och väl, at det näpligen lärer kunna förbättras. Deras nu varande Biskop stod afritad öfver dörren; dess namn glömde iag strax, emedan det var nog Spanskt och långt och dess= utan var iag ej af hans stift. Utan för detta Consistorium var ett förmak, hvarest stod ett Skåp i hvilket hängde 30 á 40 galanta präktigt brodera, de med guld och silfver, och med silke väl utsydde Mässehakar, vid riedgån, gen visades mig ett stort pretieust med guld och silfver broderat Sammets Altare Kläde, på hvilket det välsignade brödet sattes: denna inskrif, tion var der inslydd: S:ti Servande & Germane Patroni Eccles: Civit Cadicensis intercedite pro Nobis 1700 Alphonsus Medrano arte & laude Toledo.

Altar uti denna kyrkian var stort och präktigt utarbetat, af silfver, Ebenholtz, Boxbom och Gipsbilder. här sägs mitt i Altartaflan en stor Mariae bild med barnet på armarna, samt Crucifixer och annat. Ej sist var här åtskilliga små Altar i denna kyrkian, som merendels i alla Catholska Kyrkior. Mariae och Helgons bilder förmärktes uppå dem, för hvilka brandes Ljus och lampar natt och dag.

S:ta Ursula Patrones San för 11000 Jungfrur stod här på en stor tafla, med några målade Jungfruer kring om sig.

En stor Mariae bild stod fram vid altaret, öfver en dör, hvarest på, ferna skulle gå in uti Sacristien och de andre rummen; för denna bugade de sig helt djupt, med merendels nedböjt hufvud, ned til golfvet, hvarje gång de gingo in eller ut igenom dörren.

Predik Stolar voro här 2ne ett litet stycke nedan för Altaret. en på högra sidan vid en pelare, hvarest Evangelierne, och en på vän, stra, hvarest Epistlarna upplästes.

Bänkar voro här inga, utan folket, som gingo ut och in, enär dem behagade i kyrkian, föllo allenast på knä, hvar och en för sitt Altare och Mariae bild, låg och rediumlade litet, steg upp och gick

Cadix

Ifrån N: 13 Martii til D: 9. Aprilis. 1718.

sin väg, samt horssade sig både i ansichte och bröst. Sådane Guds eller aldeles rättare Bild-Kyrkare och kyrkiogångare, voro mest qvinfolck och gamla kiäringar, de der kunde ligga hela timmar under svartta Spanska kåpor, horssa sig och röra både munnen, och pärlorna på sitt radband, hvilket nödvändigt måste hänga öfver vänstra handen, och fohlfiädren i den högra, både hos fruer och kiäringar; Jungfruer och Piger.

Orgelwärk vår här mitt i kyrkian, men ganska litet; der under hvar ett skrank, som gick tvärs öfver kyrkian emellan pelarne och giorde ett fyr kantigt rum eller Chor, hvarest voro stolar och bänkar, på hvilka en 30. á 40. Präster stundom sutto, och stundom stoda, sungo, musicerade och på In, strumenter, såsom Dulcianer, Fleuter, Hautböer, med mera spelande. Mitt i detta Choret stod en stor och hög bok Pulpet, på hvilken låg en tryckt notebok af 2ne alnars länge och 1½ alns bredd, med alla deras tonos för ögat.

Döpelse såg iag förrättas här i kyrkian af förnemde Emanuel de la Vado, nederst vid ändan af kyrkian, uti ett på sidan af henne utbygt rum. Min goda Emanuel hadde ett smörgehorn af silfver, i hvilket han doppa de en persiefiäder och smorde barnet dermed, 3 kors i pannan och 3ne på bröstet, sedan tog han en silfver skåhl och öste 4 á 5 gånger, vatn öfver hufvudet, och uttalade derjemte instiftelse orden på Latin; En stund dereffter, sedan han hadde mässat och läst något, dels på Latin och dels på Spanska, tog han åter barnet igen under armen på sig, och några andra präster kommo fram och lade händer på barnets hufvud och fader Emanuel läste ett Latinskt fader vår, och välsignelse öfver bar, net. De frambäres ej af fruentimber, utan af den, som säges vara dess fader; ty Spanska Fruntimret / til största delen / giöra sig ej sår, dles samvete öfver, at dyrcka några Helgon, hafva en Herre, men alska många männer.

Begrafning såg iag och uti denna kyrkian förrättas. Ett litet barn, ett fattigt och ett rikt lik begrafdes här på en efftermiddag, med desse Ceremonier. Barnet bars uti en liten kista, klädd med fint hvitt lerft och öfver alt med röda taftens band i fazoner påsatt; Dar, net var väl utziradt, med krantzar band och blomster, som både skulle sjungas: ty det både bars och nedsattes i grafven utan lock på kistan. Drinnande Vasalius stod några munkar samt de sörjande

Ifrån D: 13 Martii till D: 9 Aprilis

och hölle i händerne, medan som liket öfver barret maasades och lästes. Som liket war litet; så warade och lik Ceremonien ganska litet.

Den fattige, hadde ej eller wjdlöftig eller stor anstalt wjd sin Begrafning. tij det sades, at hans Wilkor ej woro widlöftige och store.

Några Waxliús bäros dock af Munkarne. Bäraren ej swart klädde. Båren liknade en öpen säng hwarúti den döda läg inswept, allenast úti ett Lakan och en Nattmössa på hufwudet. När de kommo in i kyrkian sattes den döda úti sin hemde säng några steg ifrån Altaret mitt på golfwet, hwarom kring stodo lius úti trädarmar, här úppå ställde sig Munkarna, som woro 20 stycken 10 på hwarje sida, litet nedan för, hafwande hwardera ett brinnande Waxlius 2½ al: långt i handen och sjúngo en liten kort maässa på åtskillige Tonar. Maässan hwar på Latin, men kunde ej mera distingwera, emedan de sjúngo helt fort, än dessa orden.

Sancta Maria & omnes Sancti orate pro hoc mortuo, ne múl, túm temporis maneat in purgatorio. Dylika ord iag hörde 4 à 6. gånger repeteras. Sedan togo de rökelse úti ett par der til gjorda Messings Maskiner och gingo rundt i kring liket och rökade med, hwar efter de sedan bore honom neder úti en, under en dehl af Kyrkian gående Salfo Kiällare, hwareft war en úppgrafwad graf, i hwilken de hwälfde sielfwa den döda Kroppen, tå några af hans wänner och närmaste anhörige gingo fram och togo en näfwa mulu och kastade på honom, hwarmed den fattigas Begrafning att slútades. Den Rike blef strax härefter begrafwen, men med långt större Pomp och Ceremonie. Ett långt stycke på gatan ifrån det Húset, hwareft liket war, formerade en hop förnäma i staden en haije, hwar wardera ett 3 al: långt tänt waxlius úti handen; när liket bars úti, gick en Munk med en Crucifix, hwilken öfwerst liknade en Cruis, som hade Ofwan på sig ett kors, och längre ned, som en Cylinder, med swartt sammet öfwerdragen och hwita silfwer fransar kring; strax der på horn en oräknelig skara med Munkar, som sjúngo och maässade under hela wägen. Fanner och åtskilliga insignia bars sedan som iag för folkets mjukenhet på gatan ej så noga kunde observera, sedan bär de liket úti en säng likmande bär;

Cadix

1712.

Ifrån D: 13. Martij till D: 9. Aprilis.

som var Himmelsblå, förgylt och med åtskilligt Bildhuggerie utzirad. När de kommo i Kyrkian med honom, spelades på Orgor och Instrumenter, en dehl mässade, en dehl sörgde solo rätt vähl, att man det kunde admirera, och när sådant, med mera, som ej kan så noga i pennan författas, hadde räckt i 2ne timmar ungefär, båro de liket bort til en sida af Kyrkian, hvarest han hade sin graf, och togo skroppen så utur sängkläderen och lade honom i en kista, som togs upp utur grafven; men courieusast var, at när han sattes neder i grafven, satte de honom med kistan rätt uppå fotten stående. Likvisen samlades tilhopa af några Munkar, som här hade så när sprungit i skull hvar annan uti Kyrkian.

Franska Kyrkian bör jag nämna; ty hon är märkvärdig ej alle, näst för sin Vackerhet, utan och för sina 500 rum hon har i de öfriga Våningarna. I nedersta våningen äro 3 á 4 gårdar, samt flere små särskilta Kyrkior och Munkerum. Ser man här efter en trägård och Plantager, så söker man honom fåfängt i gårdarna neder på jorden, men om man går upp på taket, så finnes han där rätt talik, fast något liten. Frågas efter trägårds mästaren och Plantage-Väktaren, så skämmes ej gråmunkarne och Kyrkians Präster at visa och gifva sig ut för derföre; men Franskans vördige fäder! som äfven derjemte få sköta gårderna och trappornа; men ingen annan anförtros en så viktig syssla, vije särdeles straf.

Hospital, Konungens, ligger bredd vid Kyrkian St. Sens de Dieu. mitt på huset är sjelfva porten och in på gården är uppgången till rummen, som äro beskrifne[r]ligen 3 stora fiskaklar, i hvilka är vähl byggde sängar för de sjuka, hvilka hafva hvar öfver sin säng en bägare vatten stadigt stående, at läcka sig med; ett ganska Vackert Altare är värdt at se uti det största af dessa rum, men; dock var har ännu ett annat, i nästa rum intil, både Vackrare och prächtigare, öfver hvilket var ett ganska starkt, med fint

Pag 11. Cadix. 1748

Ifrån D: 13. Martii til D: 9 Aprilis

Djuat guld, förgylt hvalf, i hvars Centro satt en, ej mindre förgylt sohl, både af glantz och nätt arbette förtreffeligen skinande. Sielfva Altar taflan utzirad med Crucifixer och Mariae bild var åfven väl förgylt. En gammal benlägg, Hufvud Skalle och ben Ceter sjunker här med deras Helgons namn påskrifne, igenom ett stort Christallglas infat tat uti en förgylt ram. Detta rummet tillhörde Pater Prior eller öfver sta Munken, som hade wåhl 30 Munkar under sig, hvilke lägo på kna för den på Altaret upreste Mariae bilden, och mässade, läste, och sjungde, Ave Mariae, samt mumlade högt och sukade ett och annat. Hospital Stadens, som öfvergick det forenämde både i prackt, prydnad och inrättning, är stort, och består af 4 Våningar. åt gatan sjy nes 3ne stora portar öfver hvilka uti 3die Våningen är en ej min dre stor än Vatikan Altan, med grön målade jern galror omkring, sak ra Architecter, pelare och Colonner.

Kyrkian finner man på vänstra handen, när man går in igenom medlarste porten, här ser man helt wål och prächtigt giorda arbeten af Marmor och Ebenträd, af hvilket sednare alla portarne Altaret och dör rar samt åtskilligt annat arbette är förfärdigat på nätt och konstigt sätt. Här ser man i perspectiv öfver Altaret föreställt, den Helle, hemitiska Grubban, med en Dagga och barnet derutti, bak om hvil, hen står en Oxe och åsna. Joseph och Maria dija sig på sidorne om Jaggan, samt de 3 österländiska männen, med sitt guld, rö kelse och Mirham, öfver detta skiner en sohl, hvars med åtta guld förgylda strålar äro med spegelglas nätt inlagde. På sielfva gården, som är både vacker och stohr, kommer man när man går utur kyrkian. Mitt på denna gården äro 5 Brunnar af ansenligit djup och storlek, med huggen sten neder til botten murade. Wacker polerad marmor sten är går den öfver alt beklädd med. Tolf stycken store pelare af en marmor sten hvarie, pryder gårdens fyra sidor, samt marmor taflor, föreställan de hvarie, hvar sin: ut af Jesu Christi lidandes Historia, helt

ifrån D: 13 Martii till D: 9 Aprilis

hellt wäl målade. Ledstänger äro på alla trapporna, af ett rent mörkbrunt trää, som en Munk kallade Cao och sade på tilfrågan, för mig, at det kommer ifrån Westindien, och är dyrt men durabelt. Tvätthuset i detta Hospital artigt och wähl inrättat; här stå 9 stora sten krukor eller öpna wida fath, ef. wer hwilka äro lästappar i muren, igenom hwilka watn rinner, så snart man wrider i rörskelen, till de twättandes tienst som ej behöfwa omaka sig, at slå det bort då det är bruckat; ty i sielfwa fatet är ett litet häkl, hwarigenom det under sielfwa twättandet drar sig igenom pipa in uti muren til, lakars bort sin wäg; dessutan är i detta rummet en spis och 2ne brunnar, strax här bredewid är ett rum något minn dre än tvätthuset, hwareft war uti 9. anseenligen stora krukor äfwa för de fattiga.

Trägården som man til når man gick utur dessa rummen tvärs öfwer en liten gård, han war ej stor, bestående af 4. små land, hwarpå wäxte sallat och något Radicer. hörnen woro utwi rade med blompotter och roser, hwilka woro förnämligast följande. Tropæolum. Menta. Lawendula. Citron blomster. Neglikor. Wijn Ruta, Tulipaner, Trädroser anseenligen store, hwita och röde, sammets blomster etc:

Fenum, Tormentilla Potentilla och filipendula wulgaris wäxte mjuket runt omkring Port-Geal, samt en hop andra för mig obekanta, som jag förwarat uti grådt papper.

Mitt i denna lilla trägården är en watn konst eller spring brun, utur hwilken wattnet uppkastas til några famnars höjd, som sedan nedersaller på en af huggen sten, wäl giord plan, igenom skuren med många hål. Inrättningen wid detta Hospital war artig; ty en prålelig wagn och hästar hålles alltid i beredskap, at hämta fattiga och siuka, som finnas på gatorne. Då de äro kiörde til Hospitalets porten, inför

Ifrån D:13 Martii till D:9 Aprilis

na sig Straxt 2ne portteurer, med en Port Chaise, hvilka bära dem upp i 3die Våningen, hvarest sjuk och fattig Sahlarne äro. tå de straxt läggas i säng, och få sin tilbörliga tillsyn af Medicis samt tilbörlig skiötsel och uppassning af Hospitals betienterna. men desse fördrånarna sjuka ej länge, ähn de hafva olägenhet af sjuk om tij med hälsans återfående, återfå de sina gamla paltor och skiorror, och lemnas på gatorne igen, uti sitt fattiga dock friska tillstånd, tå de kunna gå omkring och tigga sig allmoser.

Husen Noro så väl i denna, som kringliggande städer, och åfven på landet i byarne alle af sten bygde. Våningarne 3 á 4 á 5. tegel bekrukta tak. Grotts bättnarne emellan Våningarne, af trädkors Värcke, så tätt, at i hop fogade Tegelstenar formerade golfven; och Noro 2ne lag, det öfra tvärs öfver det undra, Fönstren i hvarje Våning gå ända ifrån golfvet upp till en dörs höjd, undantagande i de förnäma husen; för dessa fönster äro dörrar, i hvars öfra halfpart äro tunna Perlemors skaler insatte uti rutor; men på få ställen glas; når man låter upp dessa dörrar, är en liten utbygning, som en altan instängd med jerngalror, at iag tror, det ej i någon stad, som har mindre förråd af jern än denna, synes mera dess bruk. Sahlen äro mästa delen Italienska, prydde med Blompotter. Husens form äro merendels quadrat; i alla fyra sidorne äro kamrar och rum; mitt uti är en liten fyrkantig tegel- eller stensatt gård. Allmänt i husen, åtminstone de fattigas och ringares, synes inga Tapeter, utan allenast vitmenande väggar. Meubler blir man varse några, bestående af Contrefaiter, Jesu Bild, Mariae, helgons, Martyrer eller afledne Konungars.

Deras kök hvarest matlagning och tvättande hades för händer, voro ej prydde med många pottor, gryter och pannor, utan det mästa bestod uti några glaserade krukor, och små hand-Gruiner, hvarutur och hvar på de gemska väl och smakeligen tillredde en måltijd mat.

S:ta Maria. Ehr kyrkia stod nu i Värcket, som ej allenast hvar gemska stor, utan åfven präktig. Längden var, som iag vid detta tillfället kunde med steg måta, 86 famnar eller 258 steg, och

Ifrån D: 13. Martii till D: 9. Aprilis

desS bredd 55 famnar eller 165 steg, Murar, Pelare allt hvad ännu fyntes, klädes med ren och äkta Marmor, hvarmed de hadde avancerat ett gådt stycke på sielfva Valfvet, och pelare voro mest färdige. vid ingången uti första afsalen, är på vänstra handen, ett stort och högt Valf, hvarunder Mariae Bild uti fullkommelig storlek sitter och för hvilken Natt och Dag ständigt ljus eller lampa brinner, samt likaså vid utgången på andra ändan.

Torn förmärktes, som förfagt är, flera städes än på kyrkiorna, och voro alla i fyrkant, litet höga, afskurne, samt en altan ofvan uppå, det märkvärdigaste Kallades Turris Vorrida, och hvar högst ibland alla med en stor Altan öfverst och ett flagg speke, hvarest Flagg hissades vid någon serdeles festin. Långfredagen såg iag här en svartt Flagga blåsa och Påskedagen en hvit.

Guarnison är här i Staden och på förenemde Castellen 5 Bataljoner hvardera bestående af 600 Man; således in alles 3000. deras uniform är hvitt och blått, eller hvitt och rödt, stora lidna Mysor, med hvitt Metals beslag, höga bräm och alla hafva puderade hår och pisktor.

Trädgårdar, Plantagen, Montagner och Orangerier, Vakre, träd=och Blomsterrike finnes här åtskillige, Citroner, Apel=Chuner, Pommerance, Oliva, Fikon och Mandel träd, är ej någon brist uppå hvars frukter nu voro mogne. Castanier, och Valnötter, finnes likaledes tillräckeligen, men de voro tillika med Mandlar, Fikon, och Oliver, ännu ej alldeles mogna. Cartama kallade Spanjorerne ett slags träd, som växte här liktom garfska tätt och mjukt. liknar mestadels Vide hvarf. I Trägårdarna fyntes det högst som Idhe, men lite på marken, som Vide träd. har hvita Blomster lika som svenska bönor, med svarta prickar.

Palm=Träd sågo iag 2. a 3. stycken, växa här lite, mitt på några sand kullar, kallades af Spanjorerna Palma Indie.

Erica smått ljung, och annat smått ris, trifves til öfverflöd i dessa sand=backar.

Plantago och Campanula förnam iag på några ställen.

Ifrån D: 15 Martii till D: 9 Aprilis

men bladen på den förra mindre än hos oss.

Mille Folium sägs litet här och där, men ärtigast at Skimantus, som i våra länder ungerrättar Bonden når han skall få sin äng nu redan i Martij Månad skiralrade af sin frucht, tå iag tog det i händen. Säg alle, näst något litet in uti munken hvarest hvar något leraihtigt.

Jag kom årteligen till stranden, som vitte åt Atlantiska Hafvet, och Sundet Gibraltar, här krusade vågor och bränningar som vje en stark ström. Sandstranden gick ett gått stycke uti hafvet, att når Ebb var och vågor eller brenningarne fölle tilbakars kunde man på hårda sand stranden gå säkt ett gått stenkast utk. Här fans Conchae Turbinatae större och mindre, Ostron Skaler och små musslor var ingen brist uppå.

Smiglar lägo uti sina små sälsoa hus, och hade helt starkt bi. tit sig fast vid stenar: at når iag tog ett sådant litet Smigel hus ungefär af en half tahlnots storlek och Smigelen in uti hade bitit sig fast vje en sten, kunde den samma åni skiönt han var 50 à 60 gånger större, likväl hålla sig så fast, at steken eller han grönd tahl ej gick ifrån honom. Hurü store äro Herrans Verk! och hvad godhet visar han icke emot minsta matken! om denna Smigelen ej voro begåfvat med sådana Siraster, hurü skulle han icke då skiöljas och kastas, nu hit och nu dit, af de forfarande hafs vågor och bränningar. Tab: 30: Fig: 1.

Angelica förnam iag på somliga ställen men till mycken het vjd Rosmarin, som i lukt och smak liknade Terebinthin, Tormentilla likale, des med stora och rödaktigare rötter än iag sedt hos oss i Sverige. Ojest fan iag vjd Port Real desse 3 Växter, som iag här bredo vjd straxt afritade, och voro mig obekanta.

Jordmån om kring Cadix är almänt röd-lerachtigt sammangyttrad sand och sten grus; och på somliga ställen ren sand, men på ganska få ställen svart mylla, undantagande i trägårdar. Ojest kunde iag ej annat, än på några ställen märka, hurü en röd sand skärpa ganska hård af sten, krekskahler och jordarter sammangyttrad til 2. á 3.

Ifrån D: 13 Martii till D: 9 Aprilis.

och på somliga ställen 6. å 6 famnars djuphet, utbröts med fördehl till Gatt, ringe Värkens murars, och husbygnader. då denna hårda skärpan ända de sig, fans hel lös rödsand, och der in under en rödaktig lera, som färgade fingrarne och var seg, når iag gned den samma emellan fingrarna.

Metaller och Mineralier fick iag ej observera; ty lägenheten var ej at utan serdeles kostnad ja resa omkring på landet. Vid Porto Real såg iag eljest uti ett Berg, här och där några grönaktiga ådror eller strek, liknan des Spanskt gröna till färgen, men kunde ej dereft sådant syntes bryta uth någon sten. mitt sällskap skyndade och på och osäkerheten att se sig omkring utan stadigt sällskap förbod mig, at vara curieus.

Mot stranderne vid St. Peters Canal såg iag på åtskillige ställen Gran, gult sand, hvaruti gick fina Cinober-Röda ådror temmeligen nära tillsammans, som vid grugg gående emellan fingren färgade starckt.

Dåhlta Marmor af diverse Couleurer Blå, gröna och Röd, Hvitt med svartta Bräckar uti, samt Gult, såg iag på några ställen.

Fisk är här ingen brist uppå, hvilket kommer Både tilpass i saltan; fisk slagen åro, som hos oss följande:

Laxe, Låkar, Strömming, Braxe, Räkor och Räkor; Gi, Tasck krabbor, Stora och feta Ostron til mjukenhet, med flera bekanta slag.

Ett slags fisk liknade våra Gundror, af Spanjorerna kallad Lingado efter han såg och näftan ut som en tunga.

Lingado aflång, rost brun på ryggen och buken hviter.

Hufvudet en fierde dehl af fiskens kropp något tvärt, ofvan på litet skulrigt, in under platt

Ögonen små, sitto långt ut i hufvudet på högra sidan, längre ifrån gialtärken, än

Munnen som är liten sitter på vänstra sidan mehr än den högra; uplåten synes han Oval och är inuti svart prickad.

Sidolinien krokig, når mare ryggen än buken, utvisades igenom svarta prickar.

Ryggfenans fina 6ehrs, fehnolika, hvitaktiga til antalet 91.

Magfenans strålar 7 4 och stiertfehnans 16. Bröstfenans voro nå

Ifrån D:13. Martii till D: 9. Aprilis.

gat fine, rara och skadade at iag ej dem kunde räkna; min Wärdinna skyndade och på, at få Sungan i gry-tan till Middagen.

Medusae, eller sjöhalsar fan iag några stycken ut-om Cadix på Stranderna, hvilka sjön hade upphastat. Ses af Tab. 43. Fig: 5.

Aprilis. Afresan ifrån Cadix till Canton.

D:9 I Cadix voro nu våre ärender uträttade. Ankaret lyftades kl. 2. E:M: och togs afskied ifrån Cadix med 6 Skott, hvilket innan aftonen var utur vårt ögnasikte; ty en frisk vind hielpte oss ansenligit. Hela tiden nu ifrån D:r 9. Aprilis til D:r 22 Juli, har ingen ting at observera, mehr än vind och väderlek, som af Dag Journalens Tabell kan ses.

Följande fiskar, foglar och insecter fångades lik-wähl under

Pag 18. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.

Aprilis

D: 9: denna tjden, hvilke iag fick någorlunda tillfelle, till at beskri-
fva och afrita: Nembl.

Fiskar

Haije	fes af	Tab: 14.	Fig: 1.
Tropique Makril		Tab: 15.	Fig: 2.
Bonit		Tab: 16.	Fig: 1. 2. 3.
Albecord		Tab: 15.	Fig: 1.
Flygande Fisk		Tab: 18.	Fig: 1. 2. 3.
Sio Katt Sepia		Tab: 17.	Fig: 1. 2.
Sugare		Tab: 15.	Fig: 4.
Löfs-man		Tab: 15.	Fig: 3

Foglar.

En liten Fogel	Ugglesläkt fes af	Tab: 43.	Fig: 1.
Tringa		Tab: 43.	Fig: 2.
Piscoma	Jas	Tab: 44	Fig: 1.

Insecter.

Som iag efter 5 under denna tjden til antahlet 6 stÿc.
Ken af hvilka iag tyckte följande voro

Thussa, fortasis Apilius.
Cantharis.
Papilio Albus.
Chrÿsomela.
Cicindela

Pag: 19. Afresan ifrån Cadix till Canton

De öfrige, som iag allenaft ritade uttaf och i brist af nog gådt Microscop ej kunde tilbörligen beskrifwa, har iag utsatt på Tab: 25. 26. 27. med detta märket ✠.

Julius

D: 22. Fingo wj se' land af Jasa Dirisk de Vriesen baij O. N. O: 7 á 8 Leagues ifrån oss, tå åsyen Lodades och befants 34 fammars swartgrå sand grund, ungefär 2. á 3 Swenska Mihlar ifrån närmaste Land.

D: 23. Sedan wj desse 2ne dygn utj wackert wäder, med maklig
á 24. wind hade seglat ut med Jasaniska Kusten, som war behage-
lig, at åskåda utj en wacker grön sommar dräkt, ånskönt
det nu här war mest högsta Wintren; och tå man här och
där på Landet blifwit wahse hwita och röda högder och Kullar
samt när wj utför stark sjuhte, lemnat Björnkopers Bergen
som wiste wid det wj woro en 6 á 6 Swenska mihlar mitt före
ifrån dem N. N. O. på O:, och medlen af Eglandet wid Björnkopers hufwud
N. N. W. wisade oss årteligen kl. 8. om morgonen Jasa sitt Huf-
wud, som war tämmeligen upplyft i wädret och beprydt med mån-
ga skuhra gröna palm quistar.
Här war en nöjsam Passage för oss, som nu på 14 á 15 weckor
ej hade sett mehr än en til skyarne uphögd Canarisk Bergspitz
samt några Kiäggla likande Bergtorn och högar på Trinidada.
På wenstra handen blefwo wj warse Princens Eglland, som med en kulrig
hög Bergspits mitt uppå landet föreställde en lika som på långt håll lig-
gande Skants eller Fästning N. N. O. 8 N. G. N.
På högra handen hade wj det nemda Jasa Head, eller Hufwud, hwil-
ket hade wid närmare åskådande af ½ dels mils Distance, ifrån
det samma en så ymning och rik hårwext, som naturen nå-
gon sin kunde medela ett sten Hufwud: Ty här såg man träden
så tätt ihop planterade, att man för de hwar annan 3 á 4 Dubbelt
betäckte bladen, ej kunde se träders quistar eller stammar, utan

Pag: 20. Afreſan ifrån Cadix till Canton. 1748.
Julius.

D: 23: 24 Såg ut, ſom löſa gröna bleder, voro ſkåsk och kögtals ſtrådde öf. ver detta Kulriga hufvudet.

Ström, Vind, och haſs Vågorne hade här Vid Javanſka Hufvudet tillagat en nöjſam och artig Proſpect för förbi ſeglande åſkådare. Här hade Strömmen, ſom irregulairt löper, hela detta Sundet ige, nom och giör ſtundom flod eller högt ſtigande Vatn i längre tjd, rande, än Ebb eller utfallande Vatten och så vice verſa, nu redan med ſin ſkiärande kraftt, ſom här Vid Udden och trångaſte inloppet, måtte Vara temmeligen ſtarck, delt landet i åtſkilliges ſmå gröna och Skogrika holmmar, ſtörre och mindre, nu i en, och nu uti en annan form och figur.

Här hade Vindens häftighet ej ſkonat de Vackraſte Palmträden, utan forcerat dem, at lika ſom för ödmiuka och böga ſig med ſin gröna Crona ända neder till haſs brynen för de där förbi ſeglande Skieppen; Strömmen hade dål ej eller ſparat ſin flit, hielp och ſtyrka, ſom ſyntes af åtſkilliga artigt formerade grotter, på hvilkas tak ſtora och ſtarka träd Växte, men förlorade ſid efter an, nan faſt och säkert fotfäſte, at de mitt ſitt lutande, vittnade dels om ſin ålder, dels och om ſina trenne fienders omilda med faran, de och Våldſamket, hvartill åſven bränningar och haſs Vågorne ej til minſta delen bidrog; ty hvad Strömmen hade utſchurit och Vin den nederſlagit, det ſkölde deſſe bort och berövade ſåledes trädets förnämſta ſehnor eller rötterna ſitt fäſte, ſin ſtyrckia eller Vidhängande jord, att det måſte kaſtas nu hit och nu dit och om ſider Viſſna, och crevera; men hvarſt, ſom var mehr och ſtörre ſtyrckia af jord, hvilken ſyntes beſtå af ſammangyt= trad rödaktig lera, ſandſtenar, mussler och ſneck ſkahlor; där hade deſſa nämde bränningar och haſs Vågorna ſlipat och til, ſkurit ſtranderna, att de an präſenterade mästar, ſkantzar

Julius.

D:23 a 24. och fästnings Värck, ån rudera efter hus och Vallar och ån torn och Statuer med mera.

Princens Ö" kunde iag ej eller förgiåta, sedan iag både betraktadt och afritat Java Hufvud; ty det låg ifrån oss N: O: N: men vår nermare situation till Java gior, de ett afstånd ifrån mig, at iag som nogast ej kunde se mehr ån Grönklädda Marcker, höjar, Kullar och Berg, dock tyktes det ej vara så skogrikt i proportion, som de för mig synlige delarna af Java.

Utaf en beskiedlig denna Ons Nabo, en Javan, som kunde igenom något Engelska, Hollandska, Portugisiska och för öfrigt teknade til en dehl bessara mina frågor, fick iag ej weta annat, ån att detta Eyland eller Ö" innehåller ett serskilt Konungarike och regeras af en Hednisk Printz, hvilken håller både ett Hof och har en liten Estat, men för öfriget ej tilkiänna gifver någon åtskilnad ifrån sina under Såtare igenom annat, ån allenast igenom en Kostbar knif, dart eller Värja, af dem kallad Kris. ~~~~ knapp och fäste, är beprydt med många Rouveler och Stenar innesattade i Silfver, hvilket de mera Verdera ån guld. Skiungan, som går i Vågor eller bukter och med en hög gräs grön saft öfver smord, hvilken är ganska förgiftig och lemnar således, når hon i Wreds mähe brukas, efter sig, en icke altjo bötelige, dock ganska svåra blessurer, att läka. Man såg N:r 25. följande land och Öar.

Piguen af Printz Island W: S: S: Andra Huken S: W: S: W:

Cracatoa, en liten Ö" med ett stort Berg uppå N: W:

D:24. Tredje Huken, O: S: N:

D:25. Den Fierde Huken N: O: ½ O:

Kl. 9. A: m: Angri Point N: N: O: ½ O:, kl. 12 Dito Huk O: N: O:

kl. 12 Öarne i Wågen, en Ö" mitt emellan Java och Sumatra, snett öfver angri huk N: ½ O: till N: S: W: ½ W:

Celebes.

Gracatoa

Fredens Cours och Djup i Straatsunda 1746.

Fredie Huken.

PERRAR Bay.

Lågt Land.

WESTRA

DELEN

AF

IAVA.

Engelska Milar.

Bantam.

Gerrits Ilsland

Friske Natten.

Angeri Huk

Fierde Huken

Sumatra

Prinsens Ilsland.

Bay

Casuaris.

Inlopet

Wilkens Bay.

Andra Huken.

Mievs Bay.

Mievs Ilsland

Första Huken.

Tarra Huken.

Julius

D: 25. Bantams Huk N. O. ½ O. ½ O., Toppens Huk, eller Hatt en liten skogsrisen holme snett ofver Bantams huk N. N. O. ½ O. Distan, cen till dessa landen, dä de i förenemda Väderstreck sig visse var 1. 2. 3. 4. Leagues och 3. 4 á Engelska miles.

Om Java.

Java, en stor Ö, sträcker sig W. S. W. N. och O. N. O., i bredden emellan 6–8, och 5–10. grad Latit. Sijd. och i längden emellan 125 och 135 Gr. Longitudo öst af London.
Ehuruväl detta land är mycket Bergaktigt och med täta skogar öfverväxt, likväl berättades, att ett stycke in i Landet äro stora fält der på hvilka de beskyddas, så Samarine, på Javanska, Assang. Jams – Jav: Camitta, större än Grunerter och ett annat slags rötter, som de kalla ubbi eller Batatoes på Portugisiska.
Ofvest växer der vidare dessa frukter, som jag säg så, Danerne bringa ombord: Nembe.
Cocos nötter på Javanska Clapa, större som kålhufvuden, trädet är af Palmträds slag, det långa, smala och meren-

Julius.

D: 25. Dels raka, hafra allenaft i Toppen blader och grenar på hvilka desse stora nötterna hångå 10. å 12 ja och mehr uti en klasa, uti helt små la men sega quistar, när nöten är färsk är hon grön, men ju äldre ju brunsittare, och brungrå

af Cocus nötens kiärna, / : hvilken ser ilth, när hon är färsk, som ett hvitt Jelli, men när hon är gammal hårdgiora Sasanerne en Olja den de kalla Minja Clara som de dels bruka på sin mat, dels och quinfolken besynnerligen smörja sig med i hufvudet och i hela ansiktet, hvaraf de blifva bruna och glänsande, som hos dem räknas för skiönt.

Oljan, gjöra de på 2ne sätt, 1mo när nötterne äro ferska och unga, tappa de ut Vattnet eller safften, hvilken liknar Biörk= laka till färgen, smakar sötaktig men något imm, och befinnes uti somliga till 3 å 4 quarter, ja och mehr; når man blir litet kan Sjö henne, låt skar hon väl, fleckar torften och kan drickas utan någon gravedkion, som kan förmärkas 3 å 4. Ohlglas. När då således denna safften är uttappad utur de gröna och färska, sättes en Propp i hohlet och läggas hela 20 å 30 tillsammans antingen nedergrafne i jorden eller och på något ställe der ej solen skiner; tå efter en 10 å 12 dagar blifver af den färska lösa kiärnan och safran, som är in uti, en hvitaktig Olja, men räknas ej så god, som den, hvilken giö= res på

2dra sättet, då de taga mogna nötter, som hafva, ~~som hafva~~ hårda och torka kiärnar, hvilka de höfla och rifva med ett Instrument, som de kalla Bras så Bras, och sedan lägga den rifna eller höflade kiernan under pråss, tå der utflyter en hvit, tiock och seth safft, hvilken de sedan koka med sakta eld, då utan tvifvel de Vattnaktiga partiularne, som der i kunna finnas

Julius.

dünsta och torcka bort och det Oljachtiga blir quar, som är tiockt och lik
nar en miölk, hvilket är deras bästa Kninjah Olja eller Cocus Olja.
Ananas eller efter Javarnes språk Nanas en söt och be-
hagelig frücht, liknar i smaken våra bästa Bergamotter, fast äger
något fastare kiött. När hon är fersk och ej mogen är hon grön,
röd och – och gulachtig, men när hon legat något och mer mog-
nat är hon mäst gulbe och hamser eller likasom fiell utom sig;
åro merendels så store, som de länga Cocus nöttren, men växer
ej så mycket som de, hvarföre de ock åro dyrare.
Pisang ett slags Palmträd, växer där mycket, früchten
liuflig, söt och liknar något våra säcker päron i smaken;
när hon är mogen, är hon hel och gul, omogen grön och bettr;
har ett skal öfver sig som ett tiockt skin och drages helt
lätt af, när hon är mogen, när de gröna få ligga en 2 á 3.
dygn blifva de gula och mogna. På en stielk sitter mer
eller 12 stf. früchter, 4 i hvarje rad den ena efter den andra,
de likna våra stora Svenska bönpüngar, men äro 2 gånger
så tiocka. Deras früchten skall vara mycket skadelig,
om hon antingen ätes på fastande maga, eller och man dri-
cker vattn der üppå, så plägar hon förorsaka rödsoten. här
så drickgirrige en god anledning, at dömma hälsen af män-
gen Boudyle Deres Kjn.
Limon eller på deras språk Gerochas äro store som äpplen,
gröne, trinne, süre och tarfva säcker varck och vattn, då de
giöra en temmelig god Pounch. växer likaledes vilt och till
mycket.

Pag: 25. Afresan ifrån Cadiz till Canton 1742.

Julius

D: 25. De Pompelcoser af somlige kallade Vatten Limoner äro dels röde, store, som hafve hufvuden, trinne, med ett segt tiockt Skahe öfwerdragen som är mycket ojemtigt; frukten mycket saft full, som Apelsiner och Kiärnrike; de hvite eller de gröne, som af Jawanerne kallas Seijer labu äro helt söte; de röde labu mera kallade äro något sürligare. Dess utan skall här och finnas desse frukter och wexter, som Jawanerne ej bringade ombord och kunde ej exprimera för mig med andra än deras egna språks namn; hvilka i mitt Diario til den ändan införde, att någon wid ett annat tillfälle, ta lägenhet wore, att där dröja längre, kunde då med landets egna språk begiära deras frukter, att få se, beskrifwa och afrita.

Bambiltang, ett slags söt frukt.

Mangistan.

Pigittang.

Durriang.

Jambau, hvilket kallades på Portugisiska Gojawa.

Gradalima.

Jer och mannis Apelsiner.

Tobbi, sorter Rör.

Mangoh, Portug: manga, äro följande sorter.

" " " " Då dat. bäst at sylta och äta.

" " " " Bapang: gatuska stor.

" " " " Caarra större.

" " " " Mangadsan. sürachtig, ej god.

" " " " Bathian, god.

Citron
Pomeranser

Ananas
Guaiava
Annona
Papaia
Sacchar

Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.

Julii

Kattiman, Portug: Pipiniuh.

Pinang, Bethel.

Siri, ett slags blad, som de Nesra om Bethel nöten, då de tugga henne, se üth, som Athelöf.

Pisang, berättade Jasanen mig Vara 5 slag: nembl:
- bathoü, är ordinair stor, ätes mest af barn och
- hafvande quinnor, då de doppa henne uti ättika
och ströö något peppar üppå. efter deras tan,
ha rätt godt och för dem hälsosamt.
- Holanda, stor att ej en Karl kan äta üpp en
enda på en gång.
- Méijah, ordinair, ätes, Växer mycket.
- Mahs, liten, den bästa.
- Banam, söt, god.

Allapan, på Engelska.

Amarri, Nönetter.

Papai.

Rühmena, saftrik, sür, brukas som ättika. Ofta giöra de ättika af Cocushot saften eller Vattnet, tå de låta de nöterne, som de Vilja fördra ättikan ütaf, hänga en god tid efter deras mognad på trädet, att Vattnet sürnar, hvilket de kalla Tuba.

Ciabbi, Växer emot Spanska Pepparen.

Samarind, Växer ock, förutan det att de plantera och så dem af

Piper
Piper

Musa

Carica

Tamarindus

Pag: 27. Afreſan ifrån Cadix till Canton 1748.

Julius

D: 25 Frukttens kiärnar, ſom åro hårda ſom ſtenar, och ſtore ſom bå-
nor, åfven vilde, tå antingen deſſe kiärnor flyga i kring med
fjäderen, eller ſläppes hvar och där af foglar, ſom taga af frukt-
ten och flyga på åtſkilliga ſtällen och utſå dem.
Träden vaxa mycket höga, ſtore och grenrike. Det berättades, att
deſſ högd ſkall täfla med vår ſtormaſt, ſom är och deſſ tiocklek
dubbelt emot den ſammas, ſom kan göra några 70 aſt och öf-
vertraffa ſåledes deſſe träden våra gamla frodige ſvenſka Ekar.
Samancka kallades de rätta Watten Limonerne, ſom ſomlige el-
jeſt kallade Pompelioſer, hvarom oſſan till nämt är.
Arrauk hvuru det tillvärkas, frågade iag efter och fick en tåm-
melig ſäker underrättelſe om, ~~hvuru det tillvärkas~~, ſom var ſålun-
da: Cocos nöttren pläckas utaf, då de äro helt färſka och unga,
ej ſtörre än äpplen och högſt ſå ſtora ſom knyt nära ſvar, ſe-
ſom föras til brännerier eller huſet hvareſt Arrauken brennes, hvil-
ket huſ dem kallas Pangrauken; tå de äro tit förde, läggas
de uti en ſtor ho eller kar, hvareſt de ſtampas ſönder med ſtora
ſtötar och klubbor. På ſådant ſätt föres dageligen hela 8 à 14
dagar; deſſe unge Knoppſparra till Pangrauken och fortfares
med bultningen och ſtötandet, hvar dag, till deſſ de ſamlat
en ſtor quantitet, under hvilken ſamlings tid, det har til-
fälle til gäſning.
Säker rör, af Javanerne, tabbu kallade eller Gulah mähra,
ſamt Bethel nötter, läggas och till ſönderſtörne til ſå ſtor

Pag: 28 Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.

Julius.

D: 25. mycken het som Cous nöts massan, hvilket allt tilsammans de kalla Buah, det sedan brända Arracken utaf; men Processen derwid kunde min Sagesman ej så exprimera för mig, att iag det kunde förstå.

En Bouteille af denna Liqueuren skall säljas i Batavia för en Setalje, hvilket Javanerne kalla 3 Hollendska Dötkies.

Fisk eller Ichan på Javanska hafva de åtskillige slag, men kunde ej få några att examinera.

I salt och frisk watten finnes Ichan Chabbus.

Ichan malan, åhl.

. . . Lendong, ett slags horngedda.

. . . Cabbus Chin, ser ut som små Sill eller Löjer.

. . . Udang, Räkor.

. . . Repotin taij Krabber.

. . . Krang gedhiu äro rödaktige och något blå till Colouren, är en kummersortt.

. . . Cha Chal, är samma slag, som Chinesernas Mandarins fisk.

. . . Ichan Chamra, rödbrunaktig fisk.

. . . Chiu Chiuh, är Haije.

. . . Batko

. . . Tambang kallades Sardinier.

. . . Laijur, Silfver fisk.

Buntahl se ut, som små Skiedungar; Javanerne berättade, om man åter af den fisken, dör man innom 2 á 3 timmars förlopp.

. . Laijur, eller Rompuch lou, står på grundar, och plägar finnas i siögräs.

Pag: 29. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.

Julius.

D: 25. . . . Chiiimi Chiiimi, Kallades af siöfolket siöhatt och är en Delie hos Jasanerne.

. . . Buron, flygande fisk.

. . . Raijunggan, Skaldisk, beskrifven och afritad, Tab: Fig:; förgiftig att äta.

. . . Pinjung, Sio Schillpadda.

. . . Si Si Baraija nebbgiedda, ser üth, som en Crocodill eller Cajman, Buaija, Crocodill.

. . . Peri liknar wära råtter.

Jarong eller Bulle Bari ses af Tab: Fig:, Jerong på Jasanska Nähl, och Bari, Swin; tij dess taggar äro nähl- och Swinborste lika.

Janchal Janchal.

Foglar finnas åtskillige på Java helt wackre.

Fogel, Jav: Burong.

. . . Pipi; Perogiet.

. . . Burtut, türterdufwa, Portug: Pastorrola.

. . . Pittül ser artigt üt. näbbet och fötterna blå, hela kroppen Carmin röd och har allenast en aflong, hwit fleck på pannan. Rijs fogel stor, som en Sparf.

. . . Flattigh.

. . . Chjerri ett slags fogel, 2 tum läng ungefär, wingarne äro röda, näbbet hwitt, spitsigt, och bröstet med hwita och swarta spottor utzirat.

. . . Beuh, Papape, goija.

. . . Jalach, Swartt och gul, liknar en Papegoja.

. . . Miorh stor som en slaghök, tar och höns, som går fria

Afresan ifrån Cadix till Canton 1748

Julius.

D: 25. . . på marcken och förmår ejheller, att taga sin föda
utur Vattnet. är grön öfver hela Kroppen, men
har kring halsen en hvit ring.
. . . Tagach, Örn, äfven och Kråka och Kaija.
. . . Chaiju, ser ut som en Wachtel, /: Coturnix :/ äter ej ger-
na annat än träd och träds quistar, besynnerligen
Tammarinde quistar; hvarföre han är marckelig.
. . . Dumni, Swinger Säl, är hvit och litet svartsprächig.
Portug: Martinja.
. . . Piuh.
. . . Bäbä, Ane.
. . . Bäbä Büthul, tam and, büthul trogen.
. . . Bäbä üthang, Villand.
. . . Ganza, Gås.
. . . Darah.
. . . Manianggan.

Diur Ville och tama finnes på Java åtskillige
Matthjan, Tiger, Ljan, Leijon.
Gadjah, Elephant.
Carrabou, Büffeloxar. Kampi, Ko.
Cambing, Får. Bazi, Swin; ätes ej.
Cuda, häst; hos Javanerne myket store, och finnes till
myckenhet, men Kosta anta 50 a 60 - 100 a 300 Span.
Ska Piaster.
Mähngiesk, Apa, Markatta.
Hangin, hund, Chutchin Katt, Thicus rotta, Thicus Chichil,
mus, liten rotta, Bassar stor.

Pag: 31. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748

Julius.

D: 25. Ther, orm; ormar gifves på Java till 2 á 3 al:r tiocklek och 12 á 16 och 20 alnars längd, när någon på Java dödar en så stor orm, så berättades, det han har 30 á 40 Riksdalers præmium i Batavia af Hollendska Staten at förvänta.

Klädedräkt är hos Javanerne ganska ringa; ty när de allenast besvärat en Bommulsbindel om lifvet, och en liten slarfva och nasduk om hufvudet, så låta de sig för öfrigt nöja med naturens; men en förnäm och af något högt stånd hos dem, den de kalla Radjah, har kläder men ej af serdeles värde.

Radjah Bassar kalla de Konung; I Bantam bor en, som har en General uthusang af dem kallad, hvil, ken får til Batavia några gånger om åhret, att betala gåfvor till Hollendska Compagniet derstädes; då han emot, tages med åtskillige åhre betygelser, skiutande, med mera.

Kranitanäti kalla de en Keijsare, som bor i Samma, rang, han har till säga öfver Bantams, Radjah, Bas, sar och uthusang.

Pangaran kallas Vice Konung, residerar i staden Java.

Hus hafva Javanerna i stan särdeles kostnad, ty när de slagit 4 stf. i jorden, hvarpå de lägga Bam, bu rör till tak, så har de Logement för ett helt hushåll. Deras mästa föda är skållpadder, små musslor, farsk, salt, och torkat fisk, kons, skjuklingar och ägg felas dem intet. Ris, som kokat, tienar dem till bröd, saxer, vilt, och allt

Julius

D: 25 Står här alltid i en blomstrande sommar.

Små fartyg hafva de, Praufer kallade, stige och lätta at fara med i sundet hit och dit, när de vilja fiska.

Till Master bruka de Bambu: och de finare till tåg, segel och välflätade Matter.

Uti sin handel med det som på deras land finnes, vändera de Europaeiska järn smeden, såsom Värjor, Bössor, Pistoler, och Knifvar etc: små hand Speglar, Synålar, Knappnålar, ja och gamla kläder taga de för sina Varor, lika så väl som penningar.

Språk hafva våhl Javanerne sitt egit, men det brukas ej mycket, utan de tala, som mig af en Javan själf berättades, öfveralt Mestadelen Malaiskan, Modersmålet på Malacca och Sumatra, hvilket är nästan ett universailt Språk i alla de åt med hafvet och sjön liggande östra länder, och som mig tyktes gan ska regullairt och välklingande, så att iag hade ingen svårighet för att exprimera, och med Europaei-ska Caracterer, förro skull, efter min Javanske Språkmästares före sago, upptecknade följande efter Alphabetisk ordning.

A. a.	B. b.
Ansiikte, Muccha.	Bröst, Dada.
Vackert ansikte, Baggus Muccha.	Ben, Caiki.
intet Vackert, Grabalje poinjoh.	Bleek, Sinta. Holland:
Apa, Mångiek, Dare.	Bäth, Javansk, Prauf.
Agg, Talero aijan.	Borste, Bul sap sapo.
	Bok, Cheran.
	Bröd, Rottih.

Pag: 33. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.

Julius.

D. d.

Dart, liten Sårja eller knif, som de hafwa sjö sidan knifs
Dörr, lät igen dörren, Tutop pintú
Dag, Sianggarichi
God dag, eller ett hälsnings sätt hos Sazanerne, Sabbi tabbi

E. e

Europaeiskman, Oran Puthi, eller hwitman

F: f:

Finger, gerri
Fogell, Burong, Tarraban
Farwähl, Ada Baj, ada Baj

G. g.

Guld, guldring, Chin Chin mas
God, Baj
God man Oran Baj
Godt wäder Baj tempo
Gud, ala ta alla. all
gådt, ad
Intet godt Prata.
Grenar Coral, Charan Batto.

H: h:

Hufwud, Cassa
Hår, Rambu
Hals, Sår
Hand, Tanghan
betyder och hela armen
Hierta, athi, Pruth

H. h:

Himmel, Dun
Hafwa, iag will, ada
Iag will intet hafwa, teramong Båta teramong
Hons, aijan
Hwit, Puthi

Afresan ifrån Cadiz till Canton 1748.
i Julius.

D: 25.

K: k:

Kuſtrů, quinna. Prompuan
" " Vaker; Baggus prompuan.

I: k:

Jern, Biſſi
Jag Vill, Guah maubeti,
Koppa
Ja, Jáah
Jaranoran ittan, ~~ittan~~, eller
Jrad man, Oran, man ittan, Jrad.

K: k:

Kopp, The kopp. Manchoté
Kopp och fath, Chjanchirican
Kamm, Jiſſir
Kiſta, Petti
Knif, Diſa
Keppar, Tambago
Keſtar; hvad keſtar, Crapa maudi
Val?
Kopa; Vil i kopa, Gulmaubeli.
Corus nöt, Capa
Kom hit; merri de Jini

L: l:

Litet, Jedikid
Lemchis, Gierro Cusan

M: m:

Mund, Moloh
Man, O-vetaran.
Meine, Bulan Matarri
Mjuket, Banjah.

N: n:

Näſa, Edun
Näſduk, Jappütangan
. . . Silkes Seda Jappütangan
. . . Cottuns, Chein Jappütangan

Pag: 35. Afresan ifrån Cadiz till Canton 1748
Julius

D: 25:

M: mm:

Mat, Machan
Morgon god, Siam baij

N n

Nijskel, Conchi
Natt, Malan
God natt, Malan baij

O ó

Öga, Mata
Öra, Copin

P p:

Penna, Bulle aijan
Papper Chartas Portug:
Penningar, Phann

R r:

Råsk, Rothu
Regn, udchjan
Röd, Márah
Rik, Caija; rik man oran Caija

S s:

Skåhl, Kniåskåhl, Lutha
Sko Sapata
Sohl, Matari
Stierna Sanah
Stor Stad, Bintang, Bantam
Skiepp stort, Capall
Silfver, Pårah
Sax, gontin
Skied, Sendouk
Sniåuka Matthi
Ett slags Sniåhor, Stellae Maritimae, Bulbul Charithan

T t:

Tand Gig
Tobak Tabacco

Tobaks pipa, Chiubu tabatie.
Så på sotten; gerri Cacchi
Tuskar iag; Threma Caji.

Pag: 36. Afresan ifrån Cadix till Canton. 1748.

Julius

D: 25.

W

Wjn, Adangur.
Wängod, tasang.

Kåfnings Ord.

1. Såto. 2. Dua, 3 Figa. 4 campat. 5 Lima. 6 annam. 7 Sudiw. & Dilapang. 9 Sambilang. 10 Sapulo. 11 Sap: Såto: 12 Sap: Dua. etc. 20. Sapsapulo. eller Dua Sap: 30 Figa Sap: etc; 100 Sarrattes. 200 Duarcattes, 300. Figarcattes. etc; 1000. Serrivo.

Min Javan Skildes ifrån mig, Samtalet slutades, Ankaret lyftes. Wjnden hielpte oss litet, men strömmen mehr, som satte S. W. 3 Knops.

D: 26. Toppers Hottie Wiste sig för oss N. N. O: på 3 à 4 leagues Dist:, är en liten hög Skog Öxeon Ö, som berättades mig af Javanen, vara mycket frukthar; bärande Disang, Sama, rind etc. Ser ut som en mjssa, hvaraf hon har sitt namn, är nästan hel och hallen petrificerad och stranderna ut Zirad, med alla handa slags snäckor, Coraller, stenar och ramificationer af åtskillliga färger och figurer, samt Perlemoits Skahler, med mera, som mig ock för wisso berättades af en Holländsk Styreman, hvilken kom ombord till oss, då wj Ankra, de förmedelst strömmens motstånd, och Wjndens stillhet. Här kunde till åtskillnads varit tillfälle att göra en liten samling, af Naturalier och curiositeter.

D: 27. à 29. Wj kommo utur Straatsunda mera med strömmens än Wjn, den stilhelp, sedan wj nu på 4 dagar hade slapt och ljf.

Pag: 37. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.

Julius.

D: 29 Lade Ankare 11 gånger.
Här War mycket Warmt och qualmigt, åfte regn och ftarck blixtring förmärcktes nog, men ej så ofta åfteduner; dock när åntligen någon gång de Swafvel- och Salpeter-actige Samlingarne fkulle Crefvera och brifta uthr, så gafvo de en hårdelig ftarck knall och dåhn.
Här ifrån fåg man sjö 1ſta Hufvudet af Sumatra N. N. W. sjö inloppet af Strat Banca, en liten Engelfk Klippa S. W. 5 S., fom ej tillförene obfervered är. utan tvifvel har någon Jordbäfning gjordt fåld på landet, det ftrömmen fedan ut fkurit och delat; det fynes mig troligt, att i åldre tyder ha de Bankar, fkär och Holmmar hängt tillfammans uthr ett ftycke, men med tiden genom Ebbs och Flods Wåldfamhet, famt andra tillfällen, kommit att fmälta och fördela fig.
D: 30 Dulle Nanka en liten ftogrik Ö uthr Strat Banka, kom på 4 Engelfka Mils Diftance uthr Wårt fühte N. O: E: N. Ejchaloi, werk fattes uthr och några foro i land, men för mig War ej tillfälle; ty kunde iag ej någon ting där obfervera.
D: 31 Ankaret lyftades med Dagningen. Winden blåfte god, faft något ftagt. Refan fortfattes Strat-Banca uthr. Högfta diupet vi fådt här, War 24, och minfta 3¼ famn på blå lere grund, med fand och ften blandad.
Man fåg ftundom en Rofen röd feglera, fom färgade ftarckt.
Augc
D: 14 i dag D. 14 kommo Chinefiffke Skiären i Wårt fühte, famt Re-
a 19. ro Bränco en liten Wattachtig Cruſk Klippa, N. N. W: på en 4 Leagues afftånd.
D: 16 Kl. 7 f. M: förlorade vi ifrån Malao en Chinefiſk Lotz, fjö namn Hanqua, då vi fortfatte refan.
Wäderleken War i des få Dagar blandad, med hetta, regn och åfte duner; floden kielrade oft mehr än Winden.

Afreſan ifrån Cadix till Canton 1748.

Auguſtus.

D: 20. Nj hade nu avancerat ſå vijda i föregående 5 dijgn at vij kommo till Ankars 1/2 Mihe ifrån Baha Tigris, ſom är ett ſund 1/2 Engelſk mihl bredt och 30 à 36 Engelſka Mihlar ifrån Canton, belägit emellan faſta landet och ön Tigris, hvarutaf Caſtellet, ſom ligger mitt i ſundet på en liten Holme har ſitt namn.
Några Chineſiſke Soldater, ſom de kalla Manderiner, hålla vacht derſtädes, hvilka komme uth om Bord till oſs och lemnade Skieppet fribet, att paſſera förbij; ſedan de blifvit wäl undfägnade. På faſta Landet, mitt emot det på holmen liggande Caſtellet ligger ett litet rundt Vattn Balderie, ſom ſijnes tillika med det andra af Tab: XI. Fig: 1. 2. Caſtellet på holmen bar ifrån oſs nu N.W: 1/2 N:, vädret för öfrigit ganſka varmt och himmelen halfmulin, af drifvande moln. En af de förenemda Manderiner, eller ſom iag ſnaraſt befant det, en beſökare, jemte ſin ſtora Siampan, ſom hängde vijd ſidan af Skieppet, följde oſs till vår ratta ort under vårt vijſtande i China varande Ankarplats Wampo;
Ankaret blef upplyftt och både vind och flod gynnade oſs att vij ſaledes medelſt den Högſtas bifrade och våra förfarne Herrar Officerares, ſamt kurtige Siömäns tillhielp nu efter en 1/2 dygns tijkel bortreſa kommo till Ankars på Wampo Redd, emellan 2 à 3 om morgonen, då ſolen begynte att med ſine ſtrålar förgylla de gröna blomſtrande Bergſpitſar och kullar på Chineſiſka landet.
Skiärgården, vijd Canton, vijdlyftig, räknas af Chineſer till 30. Vijſka mihlar. Uthi denna ſer man åtſkilliga ſmåkra holmmar; men ganſka få berg och ſkiär

Pag: 39. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.

Anigi Ilus.

D: 20. förmärkes. Grundar och Sandbankar, gifvas på åtskilliga ställen. Det berättades mig, att somstädes, belägnor omkring Malao, skall gifvas ett slags Orm som har ett skiönt och fagert Liknande Menniskio ansikte, kallas Jen long Chea, /: Orm med menniskio ansikte och hufvud :/ Denna Orm narra Chineserna att nalkas, men i det samma slingar han sig om kropp och lemmar med sin longa stiert, och dödar dem. Farligt att råka ut för en sådan sjuren och hafsfru! Chinesen har ett slags svartt tråd, så tillagat, att alenast han rörer Ormen dermed förlorar han sin skade kraft, slingdom och dör.

Litet uppi Landet vid sjö Casterna och i skogar der ej mycket är bebodt, skall finnas ett slags vilda menniskior, Kong Jan, /: Röd männer :/ hvilka i flock vid gå och öfverfalla resande, då de öpna ådrorna under handleden och suga Blodet ihr dem, hvilket är deras enda och basta uppehälle. Så snart en resande Chines förmärker sådane Kong Janer är han angelägen om att kasta sig ut i en grop eller dike. Skulle det blåsa så han kan fria sig ifrån sitt blodtörstiga möte, att han går undan Vinden, då Kong Janernas långa och tiocka hår blåser dem för ögonen, att de ej kunna se något rof.

Anchrings Platsen vid Canton.

Wampoch, af staden Wampuah eller Wampoh så kallad, som straxt der vid på en låg holme ligger, är en plats, hvarest de på Canton handelande utländske skeppen få frihet, att ligga till Ankars för en viss Säkrona penningars afgift, hvilken rättas efter skeppets mätning, som skiedde för ofs N:r & Septembris af en hasedem

Augustus.

D: 21 stor Manderin kallad Hoppoh.

Frants Ijland En liten Ö, med åtskilliga vackra Skog, lundar, här och där. En liten Stad eller Byj ligger in på den, samt 2ne Djoss hus. Den ligger snett emot Wampoh. här hafva de en hop Risfelder, här växer Sockerrör, Potatoes med mera.

Här få ock, de Europeiske Skeppen begrafva sina döda emot betalning.

Berckshahl eller Barckshahl, vid Wampo, så kallad till åtventyrs deraf, att han ligger på en kring sluten sandbanck, är en bråd bod af 48 eller 50 alnars längd och 12 à 16 alnars bredd hvarest alt Skeppets tackelage lagges i förvar under Vakt medan förstandet är i Canton; för denna Platzen låta och Chineserne sig wähl betala, till 2 à 3 och 400 Taile.

Quangtcheu,

eller

Canton är en stor och vidlöftig, med en 30 à 36 alnars hög mur allenast omgifven, utan Wallvärk, bastioner eller graswar, uti hvilken äro här och där små simple portar, men 2ne större åt landsidan till, med något litet fästnings värk vid hvarest Corps de Guar, der äro och Vakt hålles, men ej vid de andre små.

Muren är perpendiculair, synes ej mycket tiock, mäst giord af tegelsten och synes här och där några betäckta hus ofvan vid muren, hvarest några stycken stå; som lärer vara emot Batterier, der ett Kanon på hvarje häller vackt.

Murens längd runtom Staden mätte jag, som vid det

tillfället skie kiünde, till 18656 steg, en god alen på hvarie. Uti sielfva denna staden, /: som är delad i tzenne delar, med en mur tvers öfver, den åt sio sidan för Chineserne, och åth Landsidan för Tartarerne :/ får ingen Europeé komma in, så framt han ej will ünd fägnas af stenar, hündar, skiäll ord och skiäpp slängar. Här sitta Chineserres strüntimmer li, ka som i arrest, besynnerligen de som skola vara af Conduit. I förstaden, som går ründ omkring sielfva den befästa Sta, den, åt sio sidan länges ut med Rezieret, få Europeerna drifva sin handel och hafva Factorier. denna är stor sjö, löftig och har åtskillige gator, till tyckande en svensk 4:dels mihl länga, ja och mehr, mycket irregulaire, och trånga dock måstedels med sjirkantiga hüggna stenar belagde. artigt är, at ett slags hand/värkare bo merendels för sig sielfva på hvar sin gata, såsom: Chineseiska Hatt- och Mijs emakare på en gata; Glas slipare på en, Stenhüggare på en, Skomakare på en, Porcellains köpman på en och så sjdare, hvarütaf Europeerne hafva och gifvit dem sina namn.

Här i förstaden äro och åtskilliga Pagoder, Djos hüs eller af güda Tempel, både store och små, hvaraf 20 à 30 och 2 à 3. dubbelt så många tempel vaktare, Bonzer, kan vähl och hända på deras sätt, vördige Patres, hålla sing sanger, som de kalla sina afgüda tienster, Ceremonier, med mera.

Güdtienst eller rättare afgüdatienst och Chineserns religion, är garnska svår, att få någon rätt reda på, dock dyrkas och ärkiännes på vist sätt en güd och värkmästare för sijste, met, af dem kallad Pus hatt, men och derjemte åtskilli, ge bigüdar. märkeligit tyckte iag det var, när iag öfver

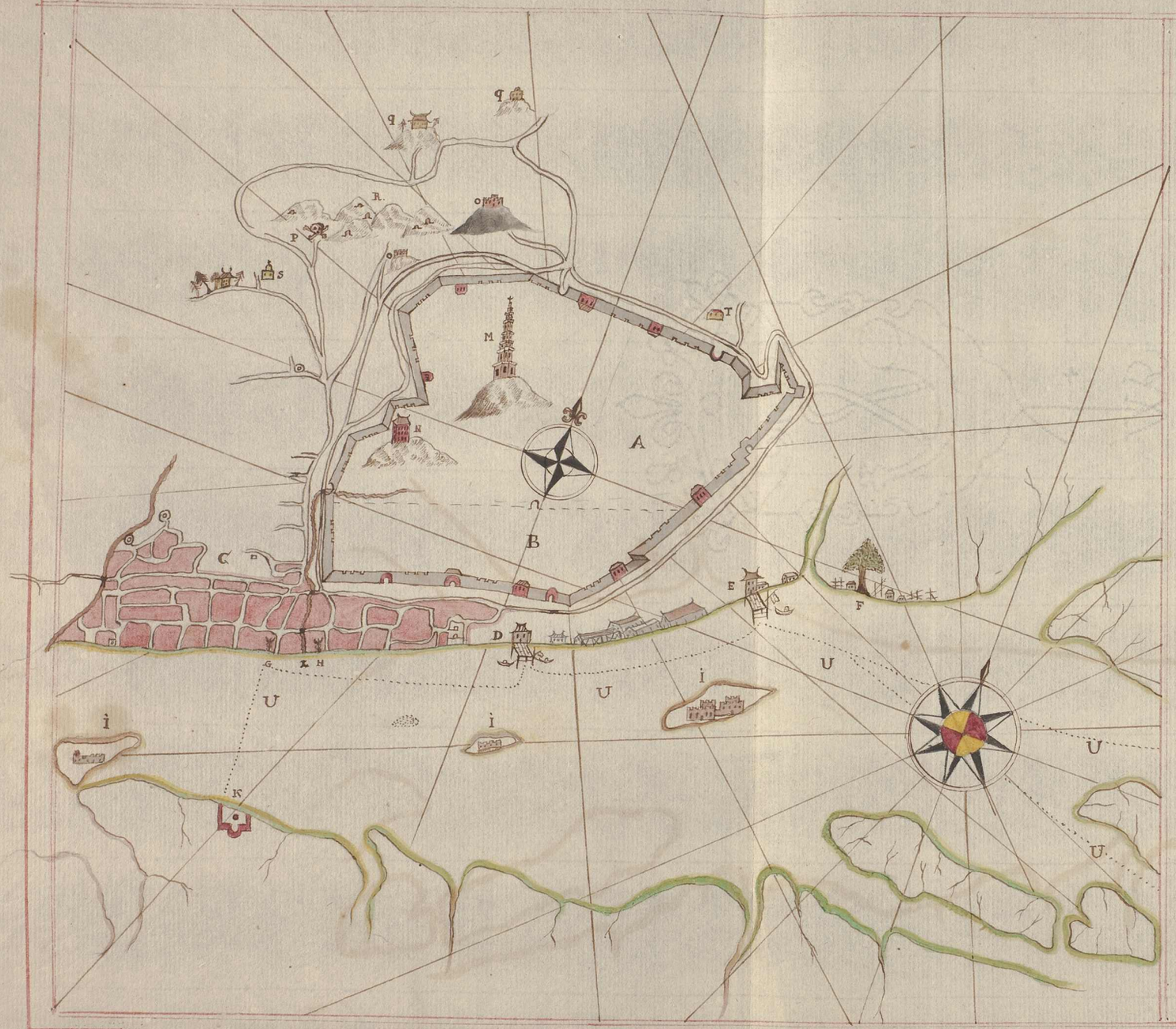

Quang=tche=fou eller Canton 23. 16. N.Lat. 1748.

A. Befäfta Staden, hvareft Tartarerne äro boende.

B. Chineſer-nes.

C. Förſtaden in plano, hvareft Europeerne få logera och drifva ſin handel.

D.E. Chiapp eller Tullhus.

F. Lazari hråd af Europeer ſå kallat, emedan alleſtes Hoſpital, Krympelingar och ſiuke hafva ſitt viſtande under detta hrådets vidloftige, ſtore och langhuſ, ſpridde grenar.

G. Skieppen Hoppets och Fredens factorie åfran 21. aug:t 1748 till 31 Januarij 1749.

H. Skieppet Gotha Lejons.

I.I.I. Trenne Natten Caſtell på ſmå Kringſlutna holmar.

K. En ſtor Pagod eller tempel, ſom underhålles af Pythagoriſka Secten i Cantons provincie.

L. En liten Canal, ſom löper tuers mitt öfver förſtaden och Kröker ſig ſedan in uti ſielfva befäſta ſtaden.

M. Ett ſignal torn.

N. Cantons Armatur= och Kuſt Kamrar.

O.O. Tvenne ſmå Caſtell åt Lands=ſidan.

P. Begrafnings plats för Europeer af förnäm ſtånd.

Q.Q. Pagoder, hvareft förnäma Chineſer inſattas uti och begrafvas.

R. Begrafnings platſar för Chineſer af ringare ſtånd.

S. Sontocks, Tuins och Hoppos murade graf.

T. Plats, hvareft Mandarins eller Skiſbane Fyel och ex, ercitier åfvas.

U. Sevier från Canton till Vampok.

tillfället skie kiünde, till 18656 steg, en god alen på hvarie. Uti sielfva denna staden, /: som är delad i tzenne delar, med en mur tvers öfver, den åt sio sidan för Chineserne, och åth Landsidan för Tartarerne :/ får ingen Europeé komma in, så framt han ej will ünd fägnas af stenar, hündar, skiäll ord och skiäpp slängar. Här sitta Chineserres strüntimmer li, ka som i arrest, besynnerligen de som skola vara af Conduit. I förstaden, som går ründ omkring sielfva den befästa Sta, den, åt sio sidan länges ut med Rezieret, få Europeerna drifva sin handel och hafva Factorier. denna är stor sjö, löftig och har åtskillige gator, till tyckande en svensk 4:dels mihl länga, ja och mehr, mycket irregulaire, och trånga dock måstedels med sjirkantiga hüggna stenar belagde. artigt är, at ett slags hand/värkare bo merendels för sig sielfva på hvar sin gata, såsom: Chineseiska Hatt- och Mijs emakare på en gata; Glas slipare på en, Stenhüggare på en, Skomakare på en, Porcellains köpman på en och så sjdare, hvarütaf Europeerne hafva och gifvit dem sina namn.

Här i förstaden äro och åtskilliga Pagoder, Djos hüs eller af güda Tempel, både store och små, hvaraf 20 à 30 och 2 à 3. dubbelt så många tempel vaktare, Bonzer, kan vähl och hända på deras sätt, vördige Patres, hålla sing sanger, som de kalla sina afgüda tienster, Ceremonier, med mera.

Güdtienst eller rättare afgüdatienst och Chineserns religion, är garnska svår, att få någon rätt reda på, dock dyrkas och ärkiännes på vist sätt en güd och värkmästare för sijste, met, af dem kallad Pus hatt, men och derjemte åtskilli, ge bigüdar. märkeligit tyckte iag det var, när iag öfver

alt i deras tempel och Pagoder sag altijd 3:ne stora bilder i saselig gestalt och stor skapnad, merendels öfver hela skroppen förgylte och på kläderne med Lejon och Drakar samt saseliga djurs bilder utsirade. När iag frågade efter desse 3 gudarnas namn, sade de, att den medersta betecknar gud i himmelen, och de andre hade uti en Pagod ett och uti en annan ett annat namn. Somlige betecknade ock dygdige, tappre och vise Lejssare, Regenter, och lärde män, såsom Confucius, Kongen Fucho, och flere, som merendels sijnes med en Bok i handen, och den onde bakom som diterar för honom; Desse 3 gudar sitta på en 3 alnars upphögd Thron och framman för dem står rökelse, mat och fruchter, hvilka Tempel Sachterne eller Prästerne, när det städ ett dygn eller mera för gudarna, ej hemligen som Baals Präster förtära, utan offentel.; ty gudarne säga de hafva under den vissa tijden maten städ der, ej försmådt mästen och kraften af deras håfvor och offer. Hos somliga, ja merendels hos deras gudar, står ett i trä, sten, ler, eller gips formerat djur af dem Chinlong kallat. hvilket de skicka till Kattn hemtande och andra ärender, at se huru folket skickar sig. Utom dess tillbeda och offra de den onda, den de kalla Lsaij och Tanquai, på dist sätt, at han ej skall skada dem. Ljest äro här många Secter Confucianer, och Pythagoreer. ete. ätskillige lefva som de kunna och hafva de principier och satser om ett och annat, som de sielf-

Pag: 43. Canton. 1748.

så ütj sina mörka hiernar kunna üpp spinna och fingera sig. Af somlige hålles månen för den förnämsta guden, hvilken när de se förmörkad, tro de sig hunger och dyr tjd; ty då är gud hungrig eller ond, att han för dem döljer sitt ansikte och säger, der det till andra länder i stället. Somlige säga och, att ett 4 fotat djur, som sväfvar i lufften, det de kalla Siampa Chiauküjtt, äter upp månen om han blir total, hvarföre de, till att blidka djuret, att åter utspruta månen och låta dem få sin gud igen, göra sin sång eller böner och offer hela natten igenom. Sij så hafva desse i mörkret och död sens skugga sittande själar, ända kiärlek och omhet för sin gud, fast ej på rätt sätt eller emot den rätta.

D: 19 Januarij fira de sin förste fest med supande svärmande, horan de, frässande och andra kötslighster. De arbetta intet den dagen, ej heller en gång laga sig mat, utan skiuta och dundra hela den dagen, och på följande natten; ty då begynnes och deras Nyttår. Det berättades mig, att de och stundom fira sitt nyttår d: 4 eller 5 Februarij. Åhr, räkna de som vj, men hvart 3:dje åhr är en månad längre än ejest, hvilken månad de in in sätta emellan Julius och Julius, kallande honom den stora 7månaden. Weckor räkna de ej, men ett dygn af 24 timmar, veta de, at tala om. Timmar na om dagen räkna de efter solenes upp- och nedergång, således när solen går upp är kl. 1., och når hon går neder kl. 12. hvaraf

hender, att de, efter Solenes närmare eller längre afstånd, stundom hafwa kortare och stundom längre timmar.

Timmarnes Caracteurer skrifwes sålunda.

1.	子	Tzöö.
2.	丑	Tcheu.
3.	寅	Jaan.
4.	卯	Mauh.
5.	辰	Tchjan.
6.	巳	Tzeij.
7.	午	Ljung.
8.	未	Meij.
9.	申	Tchann
10.	酉	Jauh
11.	戌	Satth
12.	亥	Thuih

Chineserna mynt- och wigtt Räkningar, proportionerade efter Spanska och Swenska mynt Sorter och wärden, synes af Tab: 44.

D: 8. Martii fira Chineserne och en stor fest, tå deras fruntimber få wisa sig på gatorne öfwer alt.

När Spring tiden är om sommaren fara de med en Siampan eller Båth, Longchijin, eller Drakebåten kallad, öfwer alla sina Rissfelder, att wällsigna säden, med Musicerande, och siungande,

eller Skrålande. 100 Man berömmes i honom, men ej mehr än en
Creed, som hvar har sin åkra, hvilket är artigt, att se en man
åkra Tschaloup.
Hvar 5te dag göra Somliga och åter andre hvar 7de Chin Chin
eller hälsning för Gud, tå de ej få åta annat än ris:
Jag såg på några ställen afgudar med 3 hufvuden, åtskilliga
händer och många ögon, hvilket de sade mig betekna gudar-
nas Enighet och lika. Silja, deras olikmåktighet och alseende.
Gud har en Lieutnant, säga de, hvilken skall as Laion Zautei,
det är guds Ståthållare, hvilken näst Solen åras och dyr-
das; de säga, att han intet är skapad, utan, är en ande
utan begynnelse.
Cansaj hålla de en gud, som regerar allt uti naturen, och
menniskiors lif och död är uti hans våld. denna Cansaj
har under sig 3 gudar Tancam öfver söderleken; Teiquam
krigsgud Lriquam öfver sjö och haf.
Märkeligit var, att iag såg uti en pagod utom staden Canton 1/4
del mile ungefähr, på et altar en quinno bild uti Naturlig
storlek, öfver allt förgylld, med en Crona på hufvudet, och ett
litet barn på hennes armar liggande; tå iag frågade en der
varande Pater, Tempelvaktare eller Präst, hvem det skulle
vara, svarade han: att hon var en Jungfru, en mäktig konungs
dotter, som hade fått det barnet, hon bar på armarna. Lade och
dertill, att hon hette Sta Maria. Kan hända att den goda

Chineſen, ſom hade ett öga i våra pungar och ett på bilden, tänkte att giöra oſ nöje med en ſådan berättelſe, i tanka att vj vöro Jeſuiter eller Catholiquer ifrån Macao.

Ehjeſt är dennů rått myket, att ſchrifva om deras gudar, hvilka äro oräkneliga, ſamt om deras oraculis, afgudatienſt, Comoedier på öpna gator, ſom ſkall vara en ſorts gudatienſt och offer, med mera, ſom iag åtſkilligt i kladdhar annoterat, men för dess vidlöftighet ännu ej fådt tjd, til att bringa itj ordning och renſchrifva.

Af Tab: 41. ſynes åtſkillige Machiner, och ſpehle inſtrumenter, ſom Chineſerna bruka vid ſina ſinſanger eller gudatienſter, och offrande, med mehra.

Policie och Regering hoſ Chineſerne alſvarſam; kunde ej få mer säker underrättelſe derom, an denna.

3 förnäma Mandariner äro i Canton, Tontoh eller Tontouk, Fuin, och Hoppo. Deſſe hafva förnämſta Regeringen i Cantons Province. Den förſta är ſåſom Landshöfdinge, och ſades vara Kejſarens Bröder. myken ähre betygelſe viſas denna när han går in och ůth i ſtaden flaggas och ſkiůtes för honom 3 ſkott hvargång.

Fuin är ſåſom Commendant General eller Öfverſte för militien, och befattar ſig ej med Civil beſtieningen.

Pag: 47. Canton 1748.

Hoppoh eller Hou Puh och Ho=Poah är Kongelig Skattmästare och öfverseende öfver alla Civil betieningar i Provincien, inkasserar tullen och annan Skatt, som han öfversänder sedan till Keijsaren. När något af främmande Nationers Skiepp anländer till Nampoo eller Canton, så kommer denna Stora Mandarin efter en 14 dagars eller 3 Veckors förlopp, om bord, att mäta Skieppet; då han med Skiutande och musicerande emottages och på alt sätt bekrädd.

Hans Svite och medföljd är ej liten och ringa, hans musique på sitt sätt artig; hans Siampan säg, efter deras manér, at ufira sina Siampaner, Pchaloupper och Båtar, ej illa uth; hans Vackt, Ceremonier, och Præparatorier vid ankomsten vidlöftige att omröra. D: 8 Sept: 1748 kl. 7 f: m: kom han och mätte vårt Skiepp.

Ofvest kallas alla, som äro litet mehr än Knupte för Mandariner det vare sig i militie eller Civil betienning; dock äro många gra der i rangen hos desse Mandariner; Den som ligger på knå för Hoppo, han har någon under sig, som ligger på knå för honom, när som med honom talas. En del af desse öfra sig i nidande klass, tit är en Platz utom staden, och desse torde vara det samma, som Riddarskaps= och Adel klass os, eller och är det deras Krigsfolks exercitier. Kallas Mandarinspeke

Ingen, utan den som är Mandarin eller i Kongstienst får bära Wärja eller Sabel, så framt han ej har Keijsarens Speciela låf, hvilket hästar-tommel-wäl. En stor Mandarin har 1000 Man till Sal-vaguardie, och sedan proportions vis, till dess den lemsta har 10. Emot siette och siunde Bådet giöra de sig ej samsette, att bryta: Den en som bryter emot det fierde straffas sålunda; En sohn som är olydig emot sina föräldrar på grofst sätt; skiäres med en knif, 1mo tvärs öfver pannan, och på örnse sider längs neder på kinbenet, och så slår de af hvart stycke något. 2do på hvart bröst, 3tio på magen; 4to på låret; och sidst stickes knifven i bröstet på den olydige.

Om föräldrarna förlåta hans brått, så slipper han straff, men föräldrarna tillalas af Mandarin, om de så sitta at något förelupit emellan dem och deras sohn. En som begått dråp straffas antingen med 40 slag bambou: hvar af mången dör, eller och halshugges med en sådan Machin som syres af Tab. Fig: 40. Fig: 4.

Skangen af de stora Mandariner, åtskiljes på deras hufvudbonad, mer förnämligast på perlan öfverst i hans knif. Gifter måle ser man ofta, men Ceremonierna der vid mycket svårligtiga att beskrifva: vittida gifta de sig, 2ne år för bröllopet står förlofningen. Brudgummen köper Bruden af des föräldrar för 20 till 600 Thel. Så många hustrur man

har rå til, så får man åga, för penningar, men den förste
hustrun har commando öfver dem andra.
En Mandarin berättade mig att Kejsaren i Pekin, förledet
åhr 1747 då han var där, hade 107 Maitresser. En stor
Mandarin får taga sig 30, En mindre 20, och så gradatim.
Vaskerheten giör priss Curranten från 100 till 600 Tail för
stycket. Föräldrarne utsälja merendels hustrur för sina
söner. De afsinga stånd, som bo i Siampaner på Batnet
så med sine bröder af hennes föräldrar en Siampan till
hemgiftt; uti den hafva de all sin Egendom, och hand-
tering: der sitta de, koka, äta, sofva, älska och slåss, der
lefva de, der dö de och.
Begrafning sker ordinairt i jorden, undantagande
små barn kastas understundom af de mäfta fringare och förtyntti sion, ja
efta medan de lefva, om det är flickebarn, enär de ej hafva råd
att föda dem. Aldre och gamle Mån- eller quino-personer
lägges i en kista och gifvas i Proportion efter sin qvarlem-
nade Egendom, reseppenningar och för täring. Liket bäres på
en bår, och processen, som är hvit klädd rättar sig efter likets
förmögo. Frammanföre bäres ifrån den dödas slägtinge, en
svartt fana, som i kanterna är sirad med allahanda måla
de papppers lappar, bredd vid hvilken går en med en stång i
handen, hvarifrån han då och då tar färgat papper eller

roser och strör på Sågen, på det de må hitta samma Sågar tillbakers, hem igen, hvilket som nogast observeras bör, så framt de ej vilja som de säga hafva visit seder mera af den döda; När Kistan är nedsatter lägges en stor sten på hufvudet, och en på fötterna, där bredd vid nedsättes 5 kruckor, 1. med Ris, 1. med Calsanier, 1 med ett slags trä, som de äta. 1. med paddi. och i den 5te ligger Thé och peengar, för några bränneas säcker rör, sedan öpp på grafven, och de återstående papperen och roserne strös på de omkringvarande gravsterna.

Åtskilligt annat frågade iag efter hos dem, som tyktes vara något trovärdige åtj indifferente saker, då quæstio ej var de med och tue och fick temmeligen godt beskied, men är lika så enödigt som vidlöftigt att utföra, något må iag dock nämna, nemligen

Manufactorier, och Handtwärkare äro här oräknelige, och lides ingen lätting, utan hvar och en måste hafva något för sig till födans förtienande, hvar till och Chinesarna gemenligen väl vöta att Employera all ting, tid och tillfällen, upphinnande åtskilliga gjöromåle, inventioner på ett och annat, och hande slögder, hvar med de skönna förtiena penningar.

Ingen förnekas eller med stort skatt läggande afskräckes ifrån något näringsmedel utan hvar och en på hvad sätt han kan, får fritt och otiltalad göra och an-

Pag: 51. Canton 1748.

beta hvad han lyster, förmår och kan uppohitta. Vill han intet det, så får han låta sig behaga magens hot och honor och blir derjemte tahnkedrad, ja ofta får brennemärke; här af skier, at det tyckes en inbyrdes täflan Chineserna emellan, hvilken som mäst kan arbeta, och mäst uppohitta; tij då får han mäst både itij och på kroppen, hvar till ej så mycket behöfves emedan de äro med litet tiente, fast ej altid med litet nögde. några Maskiner, som idag tyckte meriterade något litet, bij deras hantieringar ritade iag utaf, som ses af Tab: 34 th. Fig: 1. etc. men måste sådant oförmärkt skie; tij Jalousie säg iag äfven fans ibland hedningar. Vtij åtskilliga Värkstäder kunde man väl få komma in och se deras inventioner, men tå måste man gifva dem en Dosis Comschja, /: det de kalla ett Penninge Präsent:/ som är godt recept för Chineserna afvundsiuka, att läta främmande se sina Värktyg och Instrumenter.

Så mycket mine Vilkor tillåt mig, försummade iag ej, att använda tij och omständigheter för Historia artificialis och Mechaniquen, hvar till iag har serdeles lust och benägenhet; kan hända framtiden gifver mig bättre tillfälle och lägenhet.)

Åkerbruk Skiöta Chinesserna flitigt, men naturen åt, rætter deras måsta arbette.

Sina ris=fælder Brúka de ej mer ån en gång om åhret. Riset Sås útj mullbenskar, útj hvilka jorden Wål prapa, reras med 2/3 lerjord, 1/3 del brún och rödaktig Sand, och något litet Stýn dýnga; Riset Sås i början af Martii månad, då det i April uptages och Sättas på fælderna, 1 quarter e, mellan hvarje planta och i Slútet af October Skiärs det.

Deras åkerbruks Machiner, Som iag fick tillfälle att bese, Sýnas af Tab: 37. Fig: 6. 7. & 8.

Pag: 53. Canton 1748.

Wäxter kiände iag igen följande, som dock tyktes mig, Voro prodigare och större än hos oss nemf: anemone, Charum, Ranunculus med dubbelt så store blom som hos oss, Sonchus, Bidens, Leontedon, med stora hvita blom, hos oss gula; och Trifolium acetosum, som i stället för hvita blom hos oss, hade der gula, Thlaspi med stora breda blad och Galium, med flera, som bekante äro! min lust, att försvara blomster och örter var borta, igenom det min moda hade varit fåfeng med en hop iag i Cadix samlat och inlagt hade; tij daggelöss, Markelatter och andra odjur åt upp för mig det, som fuktighet och mögel skonade. af Tab: 32 Fig: 1. 2. 3. synes några, som iag straxt afritade med sina naturliga färgor.

Träd Sorter, finnes här många handa, nemf: Rosen = mull = bär = Myrten = och Granate = Träd, Cypress = Jor, Palm = träd, Jasse Träd, samt det allmenna Tallträdet. Thé' trädet växer intet i Canton, utan längre upp uti landet. Chineserne bereda dess blader och blom till fina, re och grofre Sorter. jag kunde ej, få veta mer för visshet, än att alla slags Thée'r, Hejssan, Singloah etc. växa på en Buske, och äro finare och grofre, alt som bladen sitta högt uppe, längre ned på trädet, eller vid roten. Kan hända, om man visste en Chines en hop Spanska Piaster, så torde man väl få mer underrättelse der om.

Ifrån Canton 16 dagz resor, säger Chilang trädet hvar utaf de giöra sitt klister eller Chilang, och Laquer Vernisser; Detta trädets bleder, äro efter deras beskrifning, torcke och store, in uti fulle med en seg miölk eller hvit saft, som uti små, ra tistelblad: Denna saften sråda de upp litet med watten, och sätta det sedan i Solen att torcka ihop, då hon efterhand torknar, blir i stället för hvit något swart-rödaktig och brukas för ett godt klister.

Elljest säg ieg dem giöra ett godt binnande klister eller limm, hvar med åtskilligt kunde fastlimmas, sålunda, nemligen:

Blod af hvad Creatur det vara månde samlades i ett stort kar, eller Balja hvar uti lades något kalk, att then samlade bloden blef som en tunn välling, hvilken stod och fermenterade då klistret war färdigt.

Ett annat slags träd, berättades mig af Chineserna, att de af kiärnan hade talg, eller en helt miuk-råda, hvar utaf de giorde ljus eller lapp Chiorker: jag begärde mycket att få se det, men fick ej.

Bambou träden giöra Chineserna så stor nytta uti sina hushåll och handteringar, som någon sin Thee träd et riktar

Pag: 55. Canton 1748.

deras Casser)
af det ejöra de sig stolar, Böhl och åtskilligt, Master till små skiepp, täg och segel)
De sijlta och in ünga och serska grenar, att åtas. Desse tråd trijsas, der mjuket sumpigt och såtska är; Säxer kring om Canton frodigare än Chil hoss oss; och lärer den jorden som sära pihlar såxa itij, åfven sana för denna Chinesiska pihlen eller bambou tienlig)

Jordmån kring om Canton lerig, sandig och stenig. iag observerade följande Mullarter; Dammjord och Svartmjlla ganska litet, undantagande i trägårdar, Röd mjlla mycken blekröd, men mast svart- eller mörkröd gruggad emellan fingrarna blir ett fint damm, lagt i Vatten smälter och färgar Vattnet)
En mullart ganska svartt med några röda spotter iti! som til åfventyrs svarar emot skifversvärta, Spec:4. gen 1. iti Doct: Wallerij Mineralogia) gingo några Chinesser och hade hemtat ute på bastkar och kullar, som de för mig sa. de; men kunde ej få mer än knapt en hand full, ej heller fick iag se på hvilka ställen de hade tagit henne. När iag kom hem lade iag henne på en jern spade och höll henne i elden tils hon var lika röd med honom; at så

se om hon skulle rodna, som den gjör hvilken Hr D:r Wal. lerius skrifver om, men förmärkte det ej, utan hon blef, som en grånd lembra til färgen och låg som sand korn och gryn på spadan, hvilka iag emellan fingrarna gnuggade, tå de färga, de svart brunaktigt. Humus obscure fusca pitoria, lärer hon kunna hallas.

Jag tog sedan denna brända jorden med mig bort till en Målare och frågade om han hade sådant; tå han svarade, att bild och Positur makare bruka henne dels att färga med, dels och, att blanda ibland leret, som de göra bruna och svarta bilder utaf.

Der uppå gick iag till bildmakaren och visade honom den omtalta brända jorden och frågade om han hade så, dan; tå han nekade och sade att han intet visste, hvad det voro; men åntel. tå iag sade, till att lura honom, att iag hade något att sälja för ganska godt köp, tog han och besåg henne noggare, tå han sade, at han ville gifva mig några små Lerbilder, för några Cattij, och lade der till, att han brukar henne ibland.

D:r Wallerius uti sin andra anmärkning pag: 9. Mi-nerolog: sjd skifver = svärtan skrifver; om det Chinesiska Suschet göres af Sotk: etc:, det är osist. i anledning af, att iag på minde mig det, frågade iag, om icke de göra Suschet af denna svarta skyllan: då han svarade: om iag ville gifva

honom Comfihia: dricko perroningar: / skulle han visa mig på ell ställe långt bortt i staden, hvareft de gjorde groft Tyck; hvil, det iag lofvade och gaf honom något, ehuru såhe iag tyckte att det var något betänkeligit, att gå med en Chines långt bort i staden ut; de Chinesiske krokgatorna.

Vi gingo dock både åstad och kommo dit, just som de nu höllo på, att bryta upp ugnen, hvaruti; Tusch ämnet hade legat och bränts.

Ugnen ses af Tab: 39 fig: 3 så mycket som iag kunde få; ty de ville ej låta mig mycket beså honom, efter de ock hade att göra.

Satsen till Tuschet, sades mig af min Vägvisare vara dessa:

Ofvannämda jord eller Mullart.

Chilang trädets bark och quistar.

Detta blandas tillsammans i ett kar, men huru mycket af hvarje sort, kunde han ej gifva mig beskied uppå; sedan lägges det i ugnen, hvilken igenmuras, och tändes eld in under, som brinner 1. 2. a 3 och flere dygn, allt, som Massan där mycken till inlagd; sedan sönderstages ugnen på ett ställe och den brända Massan uttages samt kastas i vatten, som är blandat med ofvannämda Chilang saften; när det blifvit kalt, tages det upp och torkas i

Söhlen och sedan när det är tort malles i sönder uti en handquärn Tab: 40 Fig: 2. hvarut de mala ätt skil, ligt annat.

Här uppå siktas det och blandas upp med det omtalte vatnet, hvaruti det slåckes efter bränningen, att det blir tiockt, som en gröt eller deg och sedan rullas ut meden kafle på bräden, tå de taga former och tryckа uti den ut-bredde degen, som de vilja; sist torckas detta åter i söhlen och således blir färdigt, men är af den grofva sorten.

Kalck Jord säg iag uppe ibland några stenar på kullar och höger, blandad med rödaktig sand.

Ler Arter; Siöleera eller Blåleera finnes mäst på alla ställen ut med siöen och Reserver hvareft deras ris felder äro; det synes hår och där någon brun och rödaktig mergel vara ibland denna leran.

Jag såg efter hos gullsmeden och giutare om hos dem skulle finnas giutmergel eller giut-sand, men skulde ej blifva varse; uttan i stål-let, förnam iag, att de gjuto uti det, som på Apothequen kallas ossa Septi eller hvalfiske spiut, hvilka de hade ganska store till 1 alns länge och 1 quarters bredd, större och mindre.

De guto ej heller Silfver, Tutanego, Skoppar och annat uti Chilang middlet.

Pag: 59. Canton 1748.

Mettaller, år i China ingen brist uppå undantagande Järn, hvilket de väl hafva tämmel: god råd uppå, men det är löst, flisligt och odugeligit, så väl till små, som grofva smiden. Messing Chinesernes är stisig, ojemn och grof, trådig. En guldmetall ifrån en gruffva 6 dagsresor ifrån Amoij, en Chinesisk Stad, & å 10 dagsresor ifrån Canton förva, rad. Kopparr fås ifrån Japan helt fin; en dehl rödare än Säfvr, en dehl gulaktig. Hvit Kopparr bereda de ock; sättet fick iag ej weta; men han gulnar, när han är bruckad nå, got och ergas väl. Kan hända de blanda arsenicum ibland Kopparn; ty han är spröd.

Tutanegue eller Tutanego sades mig vara en oblandad metall, men säges marmen tyckes mig ej vara serdeles att lita på. man får det i aflånga stänger 5 á 6 på en Pecul eller 142 lbs: tt: På Custen af Malacca uti Quedah och Jahore, sades mig vara stora Tutanegos gruffvor och Bruk.

Tenn tämmeligen fint, så de ifrån Pegu och Jahore något litet, men de förfalskat mycket med Tutanego, något ädlare än tå än bly.

Sten arter hade iag ej tilfälle, at se några; ty iag hade svårt för, att komma längre, än rundt omkring Canton nå, got litet, ungefär ½ dels mihl, och hvarest iag hvar, syntes inga berg, utan allenast höjar och kullar, större och mindre, som våra Nordiske åttebackar, på hvilka man säg helt män

ga lik gräfsar; några fynas skog rikare.

Rätt svåhe anse Chineserne desse högar och kullar; ty de gräfva dem rundt omkring, ibl alnes höga och ungefär 2 alnars breda Etager; trappevisända upp till toppen, på desse så de åtskillige växter, som trifvas der; ibl rödaktig och sömlige städes grådaktig sand blandad lera, nemligen Torfkerror sättes nederst; ty de tåla mest watten, som kan draga sig neder ofvan ifrån, dernäst på andra trappan eller afsatsen sättes Potatoes, ägen, sade de, trifves svåhl afven i våtska, och sedan fort uppföre, bladkåhe, radicer, morötter, pumpor och gurkor.

En sådan kulle ses af Tab: 13. Fig: 1.

Om de skånske och Östergöthiske kullar och högder, eller hvar de kunna finnas blefva så hanterade, som desse Chinesiske, kulle möjan föda både frukt och höjd.

Telgsten, säg iag arbetas mycket till hus och templets byggnader, hvars architectur ej var efter de bekante ordines architect: utan stundom såg man en mixtura simplex af dem, sed confusa & valde irregularis, stundom sådan, som en Chinesisk hierne hade kunnat upptänka. En del af deras telgsten såg mycket grof och porous ut, men var lik, väl ganska hård.

Sandsten, men ganska faste, hårde och tätte hade de till handquarnstenar. Det sades mig, att de skokte dem starkt

uti urin, som skulle göra dem hårde och tätte.
Ejest berättade en Chinese mig, att ibland annan nytta, som de gjorde sig af urin, dem de voro mjuket mohne om, att samka tillhopa, hade de honom ock till glaseringar på grof Porcellain och sten tyg.
Hintsten, han knapt synas en ende på stränder eller nå gor städes. sälgas, om ej för mjuket, med avance.
En sort slichsten fant jag likväl på Bengsahl, platt som strand, som såg ut först, som en rund kalksten, men sedan jag slagit för der honom, såg jag att det var skinta, och fan derjemte, som artigt var, det han var lika som smask åten in uti, och tämmel sjö iholighet; men artigast detta, att då jag pellade litet med en stinka, som låg för handen, hem en liten gråaktig matsk framkry pande och kunde jag ej blifva varse något hål eller öpning, hvar igenom han kunnat komma in.
Kan väl hända, att det varit något litet hoke der sielfva afslag ningen skiedde, men genom några fliser, som gått af, blifvit för mig osynligt. Jag skyndade, och var nyfiken, att straxt slå sön der sten, ty när jag ända i vatten bryningen tog upp honom och skulle i vattnet skölja af sjöhängande orenligheten, tyktes mig, att han ej så färdigt sjunkte, som dess tyngd och storlek skulle medgifva; då jag straxt slutade, att han var iholig.
Jag lefvererade denna sten och masken uti en papprers strut in lagd, tillika med något annat, till en Matros, medan jag var in uti Bengsals rummet, och gaf en stark karl Herrans Heliga Nattvard. Den starfsige Corricuslitet bäraren, var något mer vahn, at taga i tog stumpen, än att hålla en strut i handen,

som war så litet, men åntå part itt; hade stoppat strúten útt sin bÿxeſäck, och klämt ihop till dödz det lilla fattiga kråket, som kon ſkie länge nog hade blifvit skonad af de wåld samma Någorna útt sitt faſta stenhus, hwilket iag åntel: fukigen, som det war. Maſken afritade iag sedan ombord, efter den imagination iag sÿdd förſta påſeendet af honom fick.

En med små stenar och ler sammangÿttrad klimp fann wÿd Lamij Preſvier ej långt ifrån Canton; war iholigt, men ingen ting ſÿntes in útt liggande. Ofwan útt sammangÿttringen war ett hohe, och in under satt 3 stÿcken små hwaſſa stenar, som fötter; denna trippos brúkte iag ibland till Lúſtaka, och skulle gierna förd: sådana lúſtakar, hem till mina Curieuſe Wänner, om de hade funnits; tÿ iag håller naturens möda rarare än Chineſernas prålande skien arbete.

Coraller, såg iag ganſka sällan en enda; nú kún, de iag finna ett stÿcke af en Millepori: och nú en Tubulit, mine tankar på de saker: woro redan: Nies Bajj wÿd sida, hwarföre iag ej, så mÿcket såg efter sådant.

Snäckor, såg iag ej heller några af någon beſynnerlig artighet, men stackars Paulus Eremita war kommen ibland några brúmmande och skramlande Oſtindier

Pag: 63. Canton 1748.

farare på Bengalens Stränder.)

Fisk fans här åtskillig, som hos oss finnes, men många flere, hvilka jag ej fick tillfälle att beskrifva, mer än desse.)

Ol. Weiss kiärring, Tab: Fig:
Ett annat dito slag, Tab: Fig:
Ett litet Swerd fisk slag, Tab: Fig:
Hästsko Crancer Chinensis, Tab: Fig:
Ett obekant fisk slag. Tab: Fig:

Cantons Revier är sål fiskrikt, som är ganska godt för de 1000de hushåll, som i simmande hus, /: Siampaner :/ bo på Vattnet; några fiskares inventioner ses af Tab: Fig:

Guld och Silfverfisken fånga Chineserna upp uti landet uti rinnande färskt Wattern. En sort silfverfisk, som Chinneserna kalla honom, finnes i Cantons Revier, ses af Tab: 19. Fig: 3

Hummer, finnes ej vid Canton, men berättades att uppe emellan Öen formosa och fasta Chinesiska landet skall vara en mycken het. Räkor, gafs här anseenligen både de många och större, än jag sedt uti Våra Skiärgårdar.

Foglar, såg jag i Staden både rare och Curieuse, men kunde ej få beskrifva någon, utan jag hade stelat köpt honom.

Tio Fogel, Änder, Willgiäss, Tärnor, Småpapereck finnes
här till mjukenhet. hemtamma Foglar är ej heller brist
uppå. Höns hafwa de ett ymnogt förråd af.
finnes här rätt Vackre och artige, men de äro merendels
små. de göra och falska Purr höns med ett hett järn,
det de Stryka fiädrarna med, att de purra och Krulla sig.
Hemtamma Änder och Gäss, finnes till en stor mängd,
och hafwa de Anke Stampaner, uti hwilka iag ibland
såg 7 à 800 ja 1000 Ankungar, hwilka de således
förskaffa sig:
En äger ägn Tab: 40. Fig: 1. är murad, under hwil-
ken lägges litet eld, att ägnen är i ständig jemn
wärma; Paddi eller agnarne af riset läggas sedan
2 tum diupt ofwan på ägnen, sedan läggа de nå-
gra hundrade ägg, så många de hafwa eller Kunna
berymma sig på ägnen och ofwan på dem strös
något af den nämda Paddin, att de ej Synas;
efter en månads förlopp, kan hända något rin-
gare, pellar Chinesen ett litet hål på hwart ägg, så
han får se huru många ungar, han har att
wänta. När de då äro mogne, och han får dem
utur Skalet Klappar han några till hwar och en
af de store änder han har, till dess de blifwa en

Pag: 65 Canton 1748.

14 dagar gamla, då de tages ifrån sina Styfmödrar och släppes tillsammans i ansenlige Skampan.

Gäss äga de ock till stort antal, äta, men små och hafva på näbbet en stor svart upphögning, de fortplänta dem på samma sätt, som änderne.

Insecter, samlade iag följande Papiljoner och Phalaener emot 100de; som mig tyktes, såg iag

Canter,
Formica,
Ephemera,
Ljusmatken,
Formicaleo,
Musca,
Phrygania,
Libellula,
Cicindela,
Cimex,
Scarabaeus,
Cassida,

samt flere, som iag ej kände, men afritade, Tab. Fig:

Diur, såg iag ej mehr, än ett par Elephanter, hvil, ha några Siamer hade i staden uti ett hus, att låta se för penningar, ty de woro inrättade till at-

"skilliga Konster, och woro ärnade som praesent till
Kej saren i Pekin.)
Inga Bouffeloxar uträtta de sitt Lands arbette, finnas
både Wilda och tamma Swin, mycket fete, store, sidhån
gande magar och korta ben. Rätt, om man kallar
Chineserne Judar, ty deras måste och förnämsta mat
är flesk och ris: kanske, de äro Judar i handelen.
Rågatter, lika wäre, såg iag några stycken uti den
Pythgoriska Pagoden. Katter finnes många, villare
än wäre; ätes med apetit, och likaledes hundar, som
de hafwa store, feijen, modige, at skialla men hare,
rädda att bitas: iag wet ej, om iag törs säga: qualis
grex, talis plebs, när iag hörer hunden skialla och
loppa, och Chineser ropa Quai sai, wampath ek:
horunge: ek: och springa.
Amphibier, såg iag 4 stycken.
Nu war tiden inne, att skiljas ifrån en ort,
hwareft naturen hade nedlagt många besynnerlig
sin förtrefflighet; men beklagans wärd, att na-
turens Herre, så illa och litet = eller rättare
ellsintet kiänner, af ett folck som hafwa dock
store och sohl klara spår af hans allmakt
och godhet.

Pag: 67. Canton 1749.

Våre ärender voro uträttade, sedan iag under 5 måna-
ders tid hade 10 Veckor lefvat på Skieppet meden
god hälsa, och 10 Veckor i land, under hvilken tid iag
med stor lust, men med liten insikt iti historia
naturali, artificiali, och oeconomica observerådt, hvad
som förmält är.
Lofvadt vare Herran för sin nåd både i Öster och
Wester, Söder och Norr.
Herre, tin godhet räcker så vijdt, som himmelen är
och tin sanning så vijdt, som skyarne gå. Him-
larna förtälja guds äro, och fästet förkunnar
hans händers värk.
En dag säger det dem andra. Ps. 36: 6 et 19: 2. 3
Vj lyfte vårt ankar och gingo i Herrans namn
med N: N: O: vind, frisk Cholla, till segels, tå Chine-
ska landet, dagen der på tek för vj synligit.

Pag: 66. Resan ifrån Canton till Giötheborg 1749.

Ifrån D: 30 Jan: till D: 17 Februarij, tå vj Ankrade kr. ſ: 12 vjd Mieu Båij, förkom ingen ting, att observera, mehr än vind och Wäderlek, som var oſt ganſka favorabel och ſes af dag Journalen.

2:o dygn lågo vj här till Ankars, att hämta friſkt vatten. Jag kunde ej komma i land, att göra några Samlingar härſtädes, emedan en olyckel. händel ſe med en Karl, ſom föll neder af ſtorracken och ſlog ſig illa; förbjöd mig; ty jag ville ſtändigt tala med honom, och man kunde då ej ſe hvad utgång det ſkulle taga med hans ſvaghet.

Dock ſkaffades af dem ſom gingo i land och jag hade ombudit, en hop Strelitzior, Coraller, och Päni ſiationer, hvilka jag tillika med några Samlingar i Canton, inlöſvererat.

Resan, fortſattes här ifrån med S: S: W: Cours och S: O: Vind, ſom blåſte friſkt.

Ifrån D: 19 Februarij till D: 28 Aprilis, tå vj hade oſverſeglat Indiſka och äthiopiſka haſven till St:a Helena. Har ingen ting märkvärdigt mehr ein Vind och Wäderlek, ſom ſes af dagboken: undantagande.

Fiskar bleſ man varſe ätſkilliga Natten ſom

Pag: 69. Återresan ifrån Canton till Göteborg 1749.

Spritande, Tumlare, Tornitar eller Nord-
Capare, men Skiönde ej, ehuru man med Har-
pon bjöd till, få någon. —

Foglar. En Vaktel; Coturrix,
2 Sp: Sjöfoglar, af Sjöfolket, Boubie kallade.

Insecter. En stor Spindel;
Bröd Krypa;
Kackelacken's uppkomst. Metamorphosis,
etc: observerade jag, så mycket tid och tillfälle medgaf:
Åre och 1/2 dygn, låge vi uppå Reden vid S:ta Helena
en 6" under 16 Syd Latit: Engelsmannen tillhörig,
här är en liten Stad, Samens Fort, några Batterier,
mur och fästnings Wärk åt sjösidan: Staden synes
af Tak: vid Sidan ligger emellan 2ne höga berg
öfver och svart bränd: Kan hända af Sohlen i Sten,
sammanskyttrade Skiär med hela ön är befast
rundt omkring; Här hafva Invånarne i Staden
några Plantager, på dem, bestående af Potatoes,
och Jams beskrifner, hvilket de äta i stället för
bröd, när Spannemåhe trifter, det de är få i-
från. Engeland en hel Skieps ladning. Koinetter,
pisang, Tobak — och Barnbou trifves här väl.
Boskap; Kor, och Oxar, kunna de något li-
tet underhålla.

Pag: 66. Resan ifrån Canton till Giötheborg 1749.

Ifrån D: 30 Jan: till D: 17 Februarij, tå vj Ankrade kr. ſ: 12 vjd Mieu Båij, förkom ingen ting, att observera, mehr än vind och Wäderlek, som var oſt ganſka favorabel och ſes af dag Journalen.

2:o dygn lågo vj här till Ankars, att hämta friſkt vatten. Jag kunde ej komma i land, att göra några Samlingar härſtädes, emedan en olyckel. händel ſe med en Karl, ſom föll neder af ſtorracken och ſlog ſig illa; förbjöd mig; ty jag ville ſtändigt tala med honom, och man kunde då ej ſe hvad utgång det ſkulle taga med hans ſvaghet.

Dock ſkaffades af dem ſom gingo i land och jag hade ombudit, en hop Strelitzior, Coraller, och Päni ſiationer, hvilka jag tillika med några Samlingar i Canton, inlöſvererat.

Resan, fortſattes här ifrån med S: S: W: Cours och S: O: Vind, ſom blåſte friſkt.

Ifrån D: 19 Februarij till D: 28 Aprilis, tå vj hade oſverſeglat Indiſka och äthiopiſka haſven till St:a Helena. Har ingen ting märkvärdigt mehr ein Vind och Wäderlek, ſom ſes af dagboken: undantagande.

Fiskar bleſ man varſe ätſkilliga Natten ſom

S:t HELENA.
obs: 15° 56' S.L.

A. Abbe Point.
a. Herculis Piller.
B. Georgs Ifland.
C. Turicks Cap.
D. Tent Point.
E. Sugerlofe Point.
F. James Fort.
N. Windbrygga öfver en torr graf, hvarefter ock är ingång till Staden.
M. Porten in till Staden och Wäghus.
Y. Slaktare Hus.
O. Torg för Militien.
P. Corps des Gardes.
R. Torget eller Börsen.
X & Z. Skyrkia och Torn.
K. Hus Gouverneurens Hus.
I. Flottetter Gouvts Hus.
H. Staden in Plano
x. Signal Flaggor.
D. D. Banckes Platt-form.
C. C. Ruperts fort.

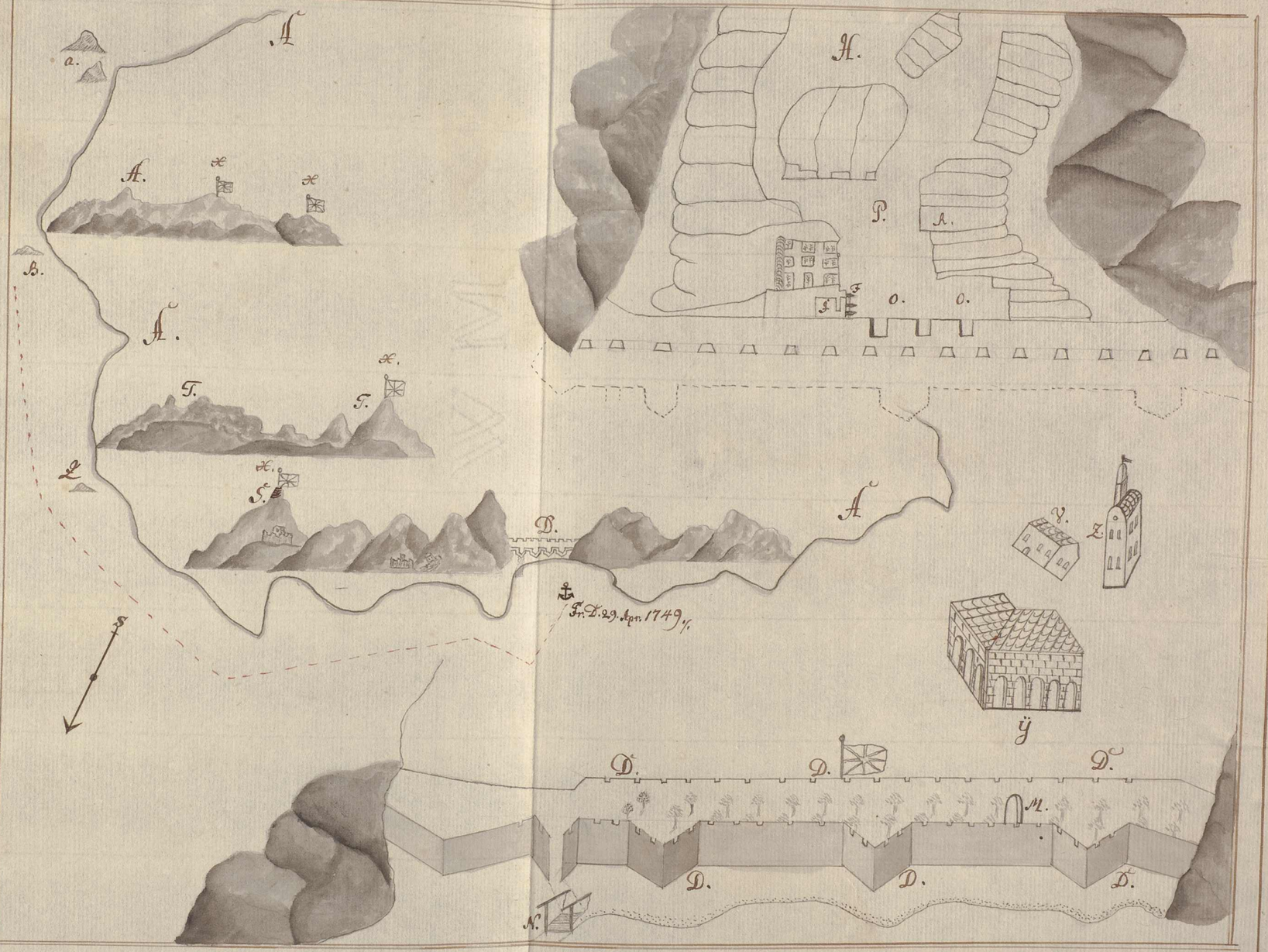

Pag: 70. Resan igrån Canton till Göteborg 1749.

Här äro 2ne Kyrkior, 1 i Staden, och en, ett stycke in på Ön. här är en Gouverneur, en liten Militie 300 Soldater, och 30 Artigleristar; ehuru när något Skepp synes i sjön nalkas Ön, gifves signal med ett Skott ifrå ett Larmhus, som ligger högt uppe på Bergen, och då måste Öens invånare, som sades mig bestiga sig till 12 å 1500 man, quinnor och Slafvar, begifva sig till Walls, till dess de förnämmit, hvad Skiepp det är som ankommer.

Pag: 71. Afresan ifrån Canton till Giöteborg 1749.

Ifrån D: 1ste tiil den Siösta Maij förekom ingen ting att observera, mehr an en Dolphin, af 2¼ alns längd, Tab: 19. Fig: 1.2. Eljest begynte vij nu d: 31. Maij, att få se siögräset Sargasso något litet flyttandes under 24 gr. N: Lat: men på 30 à 34 gr. blef man Varse rätt mycket, tå iag ej länge drögde, innan iag förskaffade mig en hel famn full, uthi hvilken iag hade det nöjet, att få några slags rara fiskar och Ormar, som iag beskrifvit och afritat Tab: 43 Fig: 4. 5. 6. Det är artigt och nöjsamt at se detta siögräs, belägrnet emellan 24 à 30 gradern, komma flytande som store Enebuskar, stundom mehr och stundom mindre, men artigare voro och nöjsamt Svadre, att weta, hvarest det Vexer och hvar ifrån det kommer.

Jag kan intet se om det skall komma ifrån Golfo Florida, hvarest mig berättades, att sådant gräs skall till mycken het växa, ty

1mo Winden som ständigt åhr uth och åhr in blåser N: O:, ost, O: N: O:, och N: N: O:, är mitt emot alt det, som skulle kunna komma drifvandes ifrån Florida Sjöen.

2do Berättades, att Strömmen skall strycka

Wåster hån, åth Americanska Custerne, och tå blir det
säl något svårt för detta gräs, att komma flytande emellan
24 och 30:de graden Nord, näftan mitt emot både strömmen och
Vind ifrån Florida Sjöen, som ligger emellan 28:de och 30 graden
Nord latit: 3:tio år ett tämmeligen godt stycke emellan Flori,
da och de ställen på Atlantiska hafvet, som vi och andre
Ostindiske Skiepp befunnit sig på, då de sedt siögräs.
Florida ligger på 79°, 30, grad: Long: W:st om St. Helena,
Skieppet Freden vare efter räkning 34°, 16, grad: Long: från dito
D:n 31 Maj 1749. allt så Skieppet Freden, 45°, 11 Long: öst om Florida.
Dj heller kan iag weta, om detta så hallade siögräs skulle
komma ifrån Flandriske och Canariske Öarne, emedan iag
frågat åtskillige, som der varit, att de ej sedt sådant gräs der stå,
des. Om detta gräs wäxer på hafsbotten wet iag ej, om iag
tör slüta, af dessa anmärkningar iag ütj 5 á 6 dagar giorde.
D:n 31 Maj, då vi voro på 24°. 11'. N:r Lat: och vår Longit: ifrån
St. Helena var 34°. 16: Vest, hade vi emot middags tiden en
hård by af N: O: med slitande regn, och några dagar å rad
tilförena, hade varit byaktigt och stark Vind, mot aftonen
blef klart Väder och Vinden saktade något; tå man blef först
varse siögräs.
D:n 2 och 3 Juny tå vi hade var på 27° 20' och 27°: 50' N:r Lat: Vinden
N: O: och S: S: W:, var mest stilt och ganska klart Vatten,
Observerade iag åtskillige gånger dessa dagar, stora buskar

Pag: 73. Resan ifrån Carlscron till Giöteborg 1749.

af 1½ alns diameter ungefär, komma litet efter hand uppstiukandes ned ifrån Vattnet, till dess de slöto sig ihop i Vatten brynen. Når iag ock sick upp knappa, under det Skieppet drefs något litet, en sådan sig upp ut ur Vattnet ned ifrån uppskiutande sjögräs klase, dess stiel, Karnas eller grenarnas ändar, lika som något gnuggade, och taggiade, färgade, eller afbrutne. Af dessa Observationer sätt iag ej, om iag skall sluta, att detta sjögräs igenom strömmen, och de af stark Vind uppröre Vågor, neas Vält Vande och brytande kraft, blifvit ifrån hafs bätten upprifvit.

Ut i stilt och godt Väder, då stark Vind och brytande Vågor ej hindra dess uppkomst, hafva de lösningshåp ifrån båtnen: så framt de der Våxa och afbrytas, som sagt är: i stäf sina små hängande iholiga och luftfulla bär och knoppar.

När detta gräs hångt en stund uti frie lufften, blifver det likasom Canderat, och med ett sandflor så väl stielkarna som bladen och knopparne. En pratgirug och snart tro gen skulle snart säja, att detta gräs, sedan det kommit ifrån Vattnet blir Petrefierat eller får sten kläder; men iag säg, att det hade dem med sig ifrån hafvet, ån, skönt man blef det ej Varse vid första påseendet, in, nan Vatnet af ijsan borttorchade.

artigt voro, att loda några gånger på dessa högder, som det omtalta siögräset syntes, tå iag tyckte, man med en så dan machin, som synes af Tab: 4 Fig: 1 kunde sät, forska hvad grunden voro, och om gräset växer derstädes. Siögräset synes af Tab: 4½ Fig: 3.

Som nu ingen ting märkvärdigt förekom, att observera denna tiden, hade iag likväl nöje, att i mörkna stunder se en Logg lina upphängas, och Vara såsom Couvelerbe, klädd, af små skimrande ljus, lågar, Kägellike eldar, och flammor, hvilke lärer svara till afsyntyrs emot det, som de gamle kallade Castor och Pollux.

Om desse små ljusen, hvilke liknade haftigt uppstående och återigen utsläckte lampor, anlitingen varit små fi, ra af Kohlhetten om dagen sammansmälte och upp, tände svafvel- och salt-aktige partiklar, tyj merendels ha, de det varit åfteswäser lysingande, och blixtrande dagen för den Natten, som iag observerade dem; eller om så, dane haftige ljusskulor och eldliknande gnistror hår, rörd af någon fiskstem, som i Vattnet drifvit, och så vid Loggalinans upphängande hängt sig, och i mörkret lyft haftigt, emedan linan af Skeppets besvekande efter siögång eller dyning, ryckas och skakas något, och stemmet således fallit af, att det ej länge syntes; är en

Pag: 75. Afresan ifrån Carlton till Göteborg 1749.

Jak, som iag ej har någon wisshet om ej heller der på så mycket tänkt.

Jag observerade ehjest så wäl sjö sidorne af Skeppet, som synnerligen uti i Skeppets kölwatn, lius flam, mor, gnisttrande och stiernor liknande lius, större och mindre; synnerligen när nätterna woro mörka. Om detta ljusandet och skiintrandet i wattnet af en hoper så kallan, de Walla eller trinna Watten fria rum, som förorsaka, kas af Skeppets hastiga och starka fart, skulls härröra, skiinde ej wara så örimmeligit, att tänka; tysatt, not när det får en owanlig hastig och stark tryckning och häfning af en stor kraftt eller tyngd, så blir det sjö sitt tillhopafallande igen lika som dödt, löper omkring i hwirflar och föränderar sin rörelse en liten stund, till dess sjön och wågarna på önse sidor sätt hwälfwa och lika som röra eller blanda det tillsammans, som kan observeras till ett par Skepps längders distance ifrån Skeppet uti med ordinair frisk wynd. uti dessa hwirflarna sjunes quarlers ja wäl stora diupa rånder kring omkring dödwatnet dreja, och när wattnet faller hastigt tillsammans i sitt förra rum hwarest Skeppet gådt igenom, så blifwer neder i watnet blåsor, Cazitetor och icholigheter, som så länge wara til dess det watnet, som innehåller dem kommer i lika rörelse med det öfriga

hafs-vattnet, eller, som det varit förut, och ljusandet skulle då komma ifrån dessa hvirflar och iholigheten, som till åtventyrs ändå ej aldeles äro saknade, utan äga en hop fina salt-svafvel, jordbeck-, salpetter- och oljaktiga eldfångda utdünstningar, hvilke fattat en hastig eld medelst den friktion det kommit uti af skeppets igenom, gnidande i vattnet, och lärer utan tvifvel med skeppet i, bland kunna följa några eldfångna materier och utdünst, ningar, och då skeppet sedan med ett sådant sjöhångan, de följe råkat att möta samma slags eldfångne ämnen, så har det glindrat och fattat eld af deras häftiga mot gnidande emot hvarannan, och då äfven af dem blif: vit en förening och sammanblanding.

Klarheten och skenet af dessa ljusen eller vatten stier= nor, som jag vill kalla dem, gifver alldeles tillkänna, at deras materie är ganska lätt och fin, bestående af svafvell, oljor, jordbeck, salt och salpetter, men flammans och skenandets skrika färg eller skien gifver klarligen tillkänna, at det ej är endast svafvel, som således skimrar och ljuser.

Hela resan igenom syntes dessa ljusningar eller vatn stiernor alltemåst i hopar, men i fullmåne voro de sällsynte.

Vårt vindar. som vi under resan emellan tro, picum, Canerii och lineam Aequinoctialis uti At= lantiska Hafvet, och emellan Lin: Aequinoct: och

Phænomen commenta de Ignis

Pag: 77. Afreſan ifrån Canton till Göthaborg 1749.

tropicum Capricorni uti Æthiopiſka och en del af det Indiſka haſvet nyttiat, må iag nämna något om.

Så ſnart Sj Soro på den 31 och 30 graden Nord Latitudo uti Atlantiſka eller Nordhaſvet, finge Sj denna allmänna och ſtändiga Sjnden eller Paſſaten, hvilken åhr in och åhr ut ifrån Claſer emellan N.O. och Oſtan, ſtundom N.O.t.O., ſtundom O.N.O. och ſtundom O.t.N.; och befunno Sj denna Paſſat-Sjnden underſtundom draga ſig till N.N.O. dock alltjd jemt och Vackert, men under 5te á 1de. och 3die grader Nord ifr emot Lineam minſkar han af anſenligen och förvandlas till ſtilthe, ja ibland varierar hit och tibt.

Uti Atlantiſka Haſvet är ſåledes denna Oſtliga Paſſat Sjnden Nordligare, och ſom han merendels är N.O.; ty kallas han N.O. Paſſaten, men uti Æthiopiſka haſvet eller ſöder om Æquatoren är ſamma Oſtliga Sjnd ſydligare, och merendels Syd-Oſtlig och kallas der, före Syd Oſt Paſſaten, igenom hvilken Oſtindiſka Skieppen föras bidesynd bort åt Americanſke Cuſtarne, till deſſ han ändar; tå de ſedan med en annan Sjnd ſtyra Oſt eller Oſt Syd Oſt, till deſſ de paſſera Capput bonæ ſpei, eller den goda förhoppnings udden, denna S.O. Paſſaten plägar ibland infinna ſig på 3die och 4de gr. Nord latitudo.

Den ändring, ſom deſſa allmänna och ſtändiga Sjnd dar undergå härröfver utan tviffvel af åtſkilliga

Pag: 78. Ifrefan ifrån Canton till Giötheborg 1749.

åhrsens tjder, hälft som man förnummit, at de föl-
ja Sohlen efter; ty då hon Siftas emellan tropicum
Canerii och æquinoctial lineen, så drager sig den
Nordoftliga Passat Vinden något till öfter, och den
Sÿdoftliga, som blås emellan den namda Lineen
och tropicum Capricorni, skrider nära till Söder;
men tvärt emot, når Sohlen är Söder om Lineen,
emellan tropicum Capricorni, så förändrar sig något
Nordligit den Nordligaste Passaten i Atlantiska
Hafvet och den Sÿdoftliga i Æthiopiska blifver
mehr Oftlig, hvaraf jag tÿcker, att man någor-
lunda kan sluta, det Sohlen otvifvelaktigt lärer
vara orsaken för största delen till detta allmän-
na och ständiga så kallade Passat-Vädret; om
man skulle tänka, att dessa stadige Vindar hafve
sin härkomst af Jord-Klotets drajande ifrån
Wester till Öster, efter de både Norr och Söder om
Lineen, bläser ifrån Öster till Wester, så möta
strax dessa Svårigheter och invänder:

1mo att detta allmänna och ständiga Vädret emel-
lan Norra och Södra tropicquen ej är fullkomne-
ligit Östan, utan Varierar emellan N: N: O:, N: O:,
O: N: O:, och oft, som sagt är, Norr om Lineen och så,
der om den samma, ifrån oft, till O: S: O:, S. O: och

Pag: 79. Afresan ifrån Canton till Giötheborg. 1749.

S. S. O.; alt efter Sohlenes åtskillige Ständ i Zodiaco eller diur kretsen.)

2do: Skulle då på alla Jordenes högtliggande Ställen, så som höga bergspitsar, med mera, altid blåsa Östan Vind, som iag ej vet, om någon observerat och förmerkt.

3tio Svarar ej detta Vädrets hastighet emot jordens åtsitt drägande eller Kringgrullande, hvilken förra lärer vara emot den sednare såsom 10 till 150.

D: 23. Maj tå fullmånen var mäst 3 dygn gammal Kl. emel. kan 11 å 12 om aftonen observerade iag en månans regnboga, under 11. gr: Nord Lat:, ungefär 10 å 12 minuter varande. Fergorne uti honom voro litet mattare och blekare än uti Sohlenes Regnboga. Storleken, som iag tiuskte, 120 grader. Väderleken tjänlig, drifvande moln, och smått regn då och da. Dagen derpå hade vi tåm, meligen goda bjar af vind och strid regn. Det berått, tades mig, at de sedt en sådan månans regnboga förr under resan; men iag ej för.)

Pag: 80. Åfresan ifrån Canton till Giötheborg 1749.

D: 29. Maj på 20°: 54: Nord Lat:, så väl som tillförene i Canton uti Augusti månad, hördes förskreckeligen starckt åskedunder, Svafvel och Salpetter lucktande luft; men artigt var, att se ett pihl-likt Starckt och tätt blixtande uti flera mörcka Molnskijar.

D: 1. Juni på 26 graders N: L:, blef man varse åtskilliga af siöfolcket, siökalfvar kallade, Manetter och medusæ. desse syntes till myckenhet af åtskilliga Coleurer, blå, violetta, rödaktiga, brandgula och roftbruna, ända tils vi voro på 32° grader N: L: D:n 10 hujus. När ej siögräs förmärcktes, såg man desse mest, hvilcket skedde då det blåste något.

D: 11. Uti i Sohlenes inlopsgång, kommo våra Svenska Skiär uti sichte, Marstrands Castell O: F: N:, Kg. G: m:) och Vinga Båk Kg. T. F: m: O: S: O:, Lotsarne kommo ombord och följde oss igenom Skiärgården fram till den Namnliga Ankare platzen mitt för Elfsborgs Ladugård, en god ¼ deels mihl ifrån Giötheborg, då Ankaret släpptes, efter en 163 dygns lyckl. hemresa, sedan vi, genom Gudz nåd, varit ifrån Sverige 508 dygn eller 16 månader och 28 dagar.

Jag vill offra med tacksägelse: min löfte vill jag betala Herranom, att han mig hulpit hafver. Jon: 2: 10:

Kitningar

på

Land och Öar, som under Resan förekommit,

samt

Naturalier, maskiner och

Manufaktorie-redskaper,

&c. &c. &c.

under resan

afritade

af

Gustaf Friedrich Hjortberg.

Tab: 2.

A Dovers Castell och Engelska Vallen W: N: W:

TAB: II.

A.

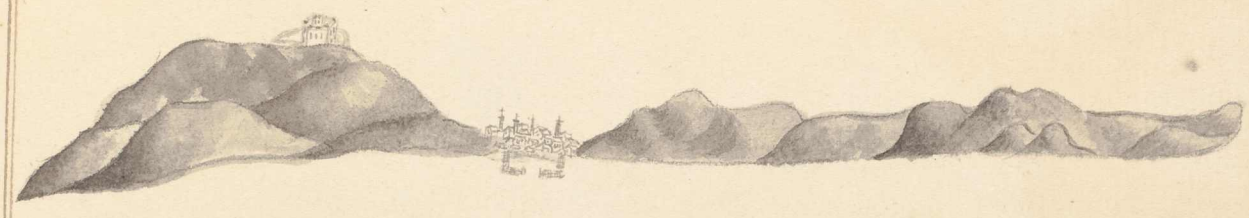

Tab. 3.

A. Teneriffa, Lat: N: 28°. 16'. obs:

N:N: Point de Nago.

B. Pico in Teneriffa.

Compassens Variation N. W. 11°. 45'.

Freden d. 16 Aprilis 1748.

C. Stora Canaria.

G:C Forsta Huken N: W:

TAB: III:

A.

V: ½ N:

P N

B.

Pico.

N: ½ V:

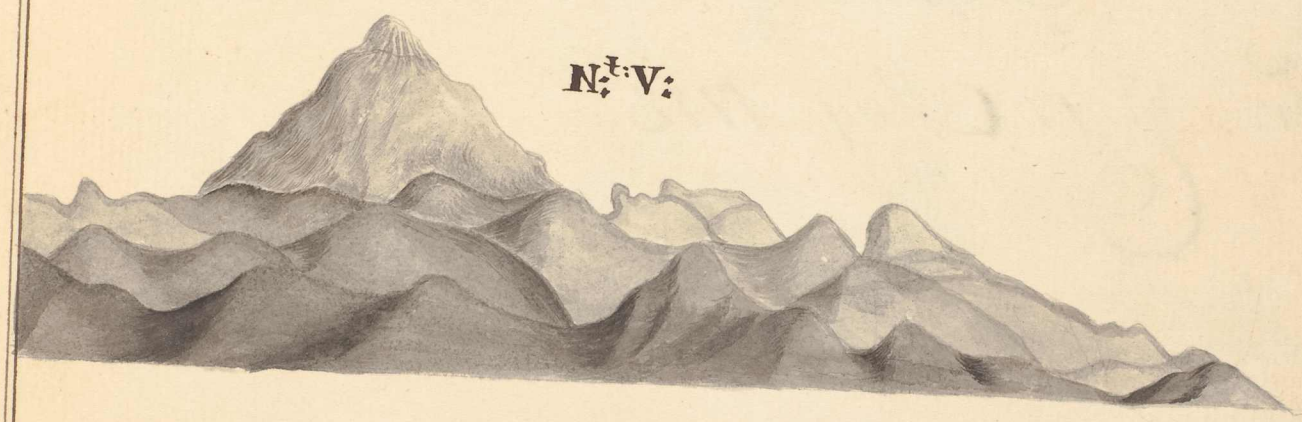

C:

S: S: V: ½ V:

S: C:

Tab: 4.

A. Trinidada, första Vändningen. Lat: Sjö: 20°. 21'. Obs:

B. . . . . På sidan.

C. . . . . Sidsta landsigten.

. . . . Comps: Variat: N:O: 1/4 Strek.

Fr: 9:m 17 Maij 1748.

TAB: IV:

A.

N: t: O:

N: N: O:

A.

B.

S: O: t: S:

B.

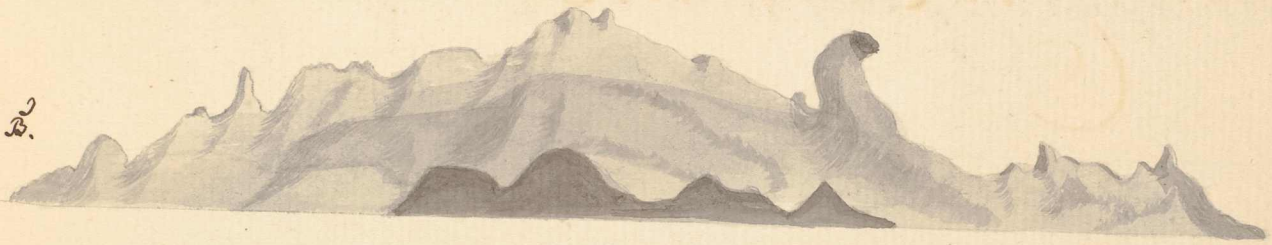

C.

S: S: O:

O: N: O:

N: O:

C.

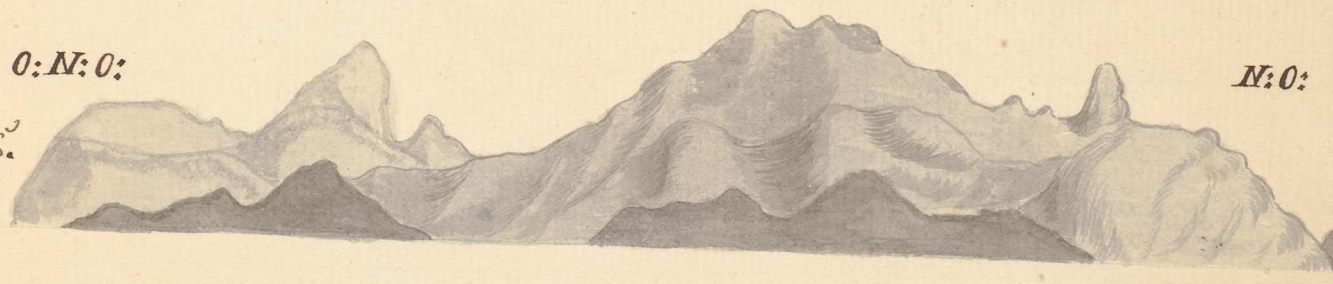

Tab: 5.

A. Cap Lagullas i Skymtning och disigt Väder. Lat: Sÿd 35: 37'.

B. S:t Paul i något mulet Väder Lat: Sÿd 36: 34'

C. Vinkopers Bergen, Fr: N:r 24. Julÿ 1748

D. Emellan små Skogsöarne Holmmar N: N: W:

Fr: sÿd A: N:r 15 Junii 1748, Comp: Variat: N: W: 19°: —

Fr: sÿd B: N:r 4 Julÿ 1748, Comp: Variat: N: W: 17°: —

TAB: V:

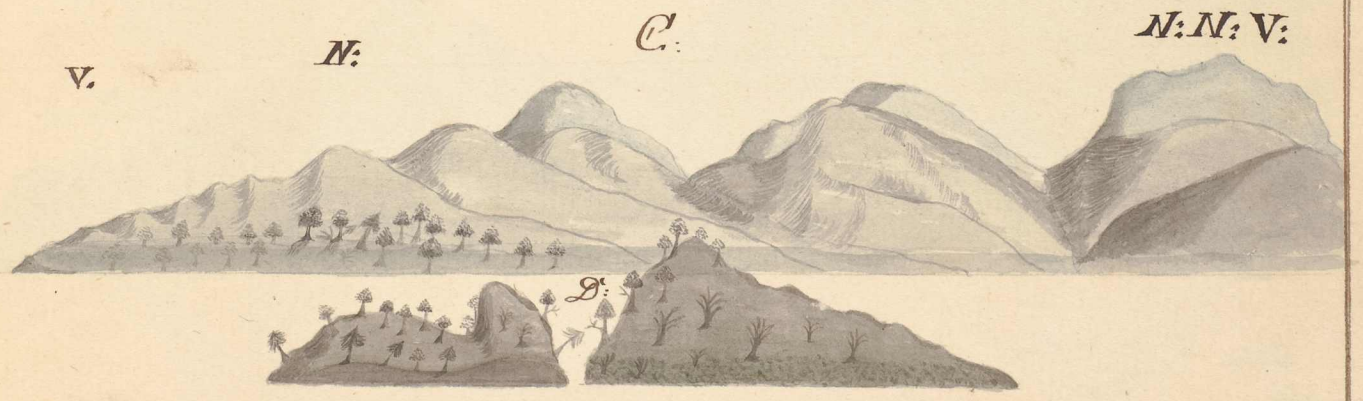

Tab: 6.

N: Dirck de Vriesenbay W^Sth^ Hük. O: N.O: d: 22 July 1746.

A: 1. Första Landsiht af Java Hufvud N: d: W: ½ W:

A: 2. Java Hufvud, närmare distance

K. Klappers Öar O: d: N:

Fr: d: 24 July 1746. — Obs: Syd Lat: 7° 30′ —

TAB: VI:

V.

f. 1.

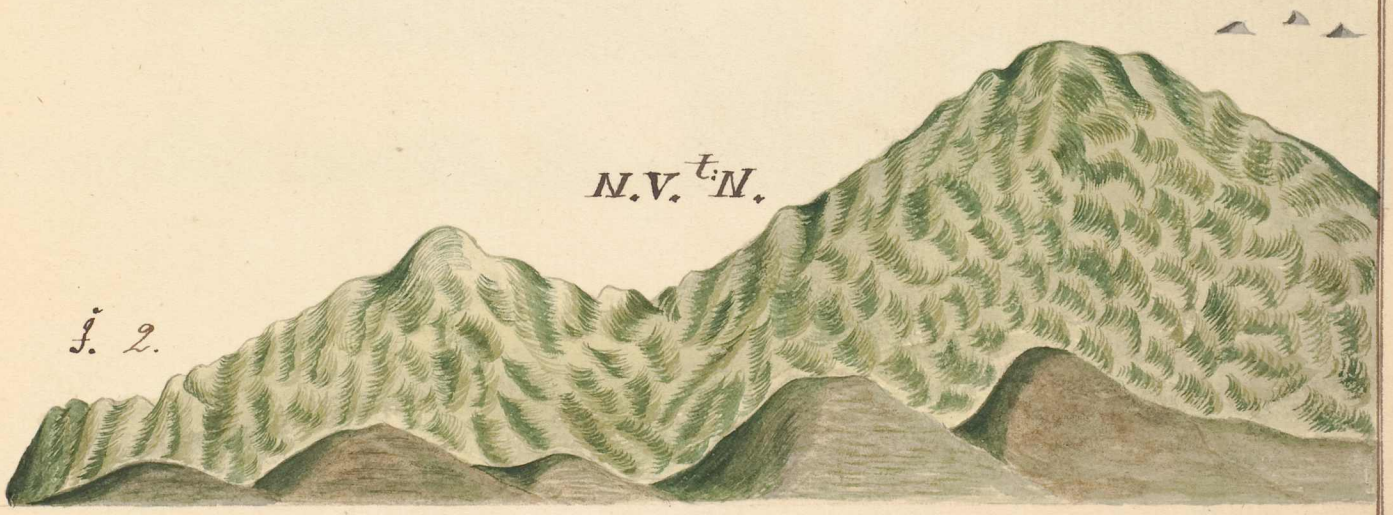

f. 2.

K.

Tab: 7.

I. 1. Åsra Skärgård, när F: H: första Viken begynte att synas.)

I. 2. . . . . när man passerar det runda torn in åt Strafsund,
då den prospecten förekommer, som omtalas i Sielfva resebeskrifningen Pag: 20. och F: H:, första Viken aldeles synes.)

M: Mieu Island) Fr: d: 24 Julij 1748. —

TAB: IVII:

Fig. 1.

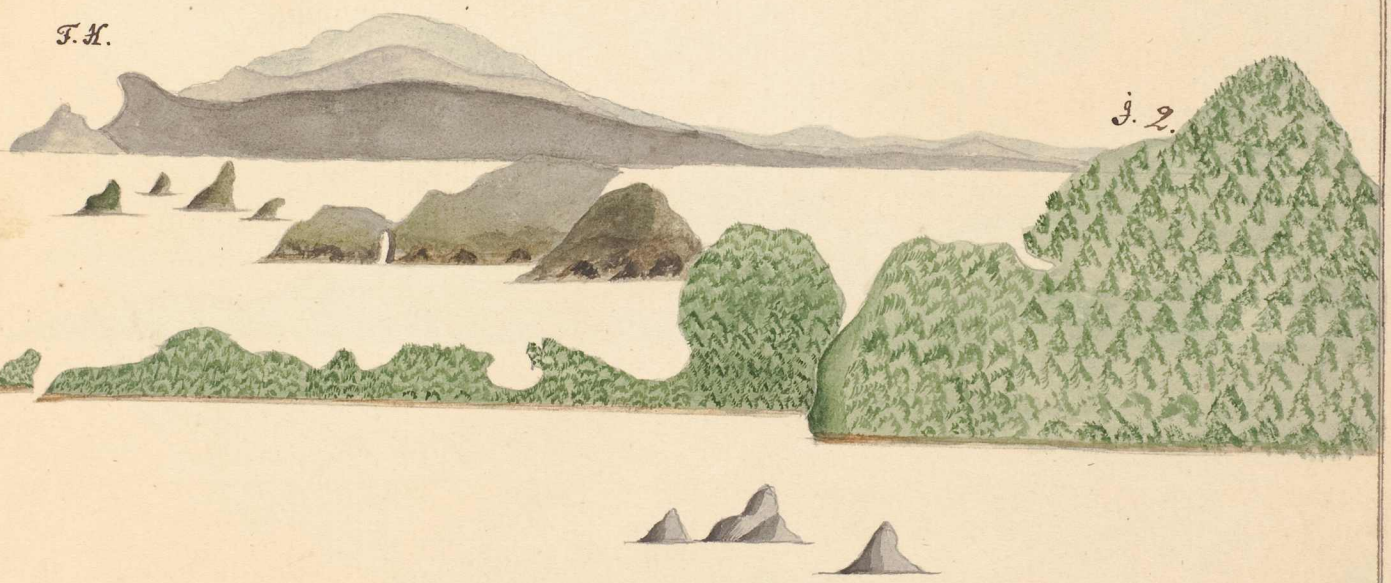

Fig. 2.

Tab: 8.

P: P: Princens Illand, Fr: H:r 25 July 1746.

3. Fredie Hiken i Stratsunda O: i: N:

4 Fierde dito & dito N: O ½ O:

5. Angri Point N: N: O: ½ O:

TAB: VIII:

P. P.

3.

4.

5.

Tab: 9.

S: V: Svärsf i Vägen.

C: Gatou N: W:

} Fr: N:r 25 & 26 Julij 1748:

S: H: 1. 2. Toppers Hothie N: N: O:

S: B: 1. Den Sydligaste af 2:ne Bröders N: O: S: O:

S: B: 2. Den Nordligaste af dito N: O: ½ O: N:r 27 ejusdem

L: Luciparra N: ¼ O:

B: B: B: Sandref eller Bankar, utj lägt Vatten Synlige

sjd Luciparra N:r 29 ejusdem

TAB: IX:

T.V.

N: ½ O:

N: I: W: ½ N:

C.

1.
T. H.

2.
T. H.

1.
T. B.

2.
T. B.

L.

B.

B.

B.

Tab: 10.

1. . . . Första landsigte af Chinesiske Vallen S: O: T: S: & S: W: T: W:

P. . . Pedro Blanka N: N: W:

H. . . Horners Öar "

L. . . Lemis Öar N: W: ½ W:

L. L: . . Lantao Falso N: W: T: W:

Fr: d: 14 Aug. 1748.

TAB: X:

I.

D:

H.

W: N: W:

West.

L.

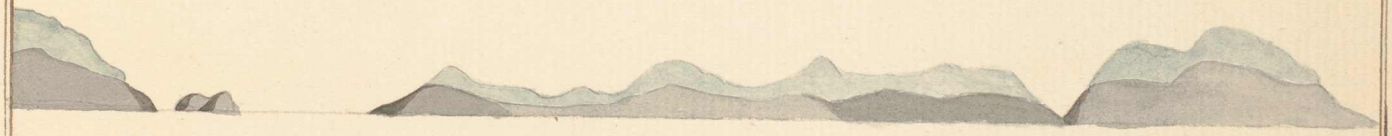

L. L.

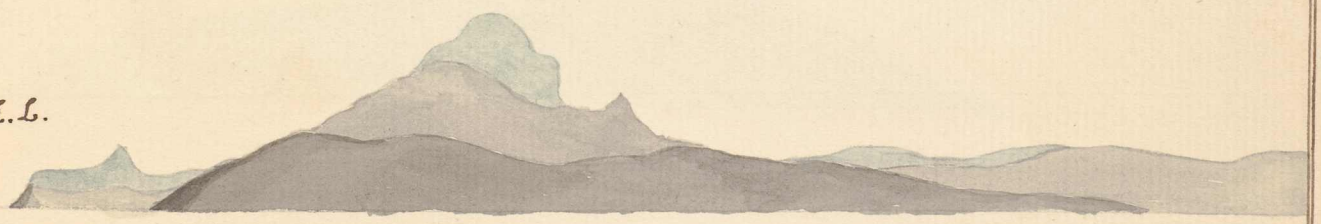

Tab: 11.

L: . . Linton N: ½ W:, Fr: D:r 16 Augt. 1748.

B: F: 1. Ett Chineſiſkt Vatten Caſtell mitt för"

B: F: 2. Bocha Tigris Fäſtning N: W: ſ: N:, ſe

beſkrifningen Pag: 38, Fr: D:r 20 Augt. 1748.

TAB. XI.

L.

B. F. 1.

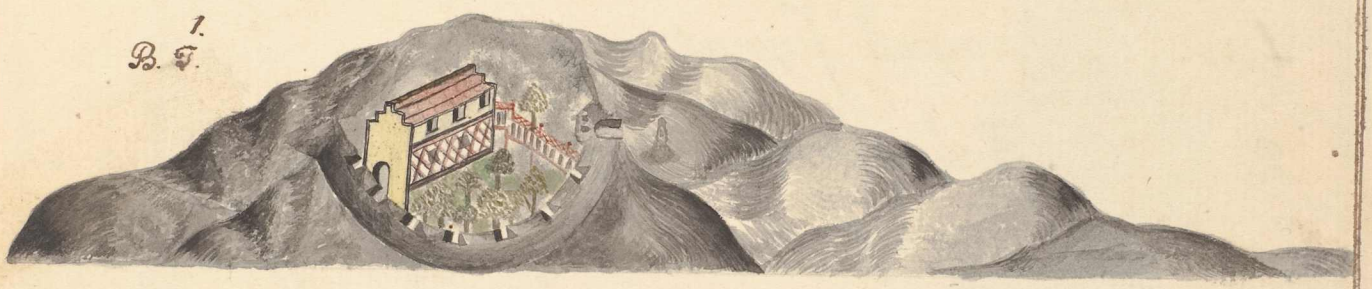

B. F. 2.

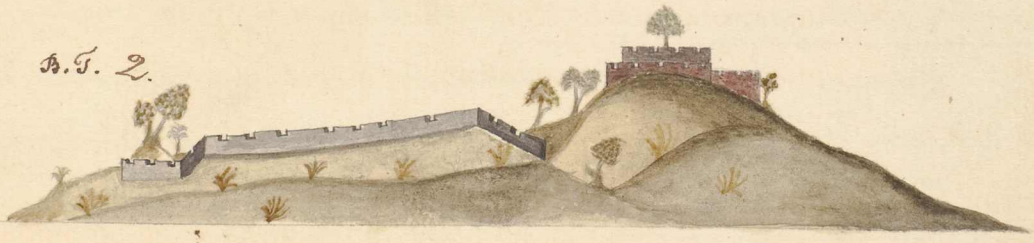

Tab: 12.

A. . . Prospect på Cantons Reevier ifrån

W. . . Wampoh. Se beskrifn: Pag: 39.

R. . . Reevieret ifrån Wampoh Redd upp till

C: C: . Canton, som således i Skymtning på 3 à 4 Tyska Milars afstånd visar sig)

1. . . . Wampoh Signaltorn)

2. . . . Bränsvins tornet, så kallad, emedan Matroserne af de Europeiske Skeppen, som fara upp till Canton, med Eka eller Båtar plåga der få Bränsvin)

3. . . . Signaltorn in uti befästa Staden Canton.

Sådana Signaltorn, alle af 9 åttkantige Etager bestående, skola para planterade landet upp igenom ända till Pekin, en tysk mil ifrån, får emellan hvarie. I förstå ändan är ett kinneperisquistar, hvilket i tändes, om någon fiendtlighet- eller anfall skulle skie på fi- sterna, då de i haft kunna hafva en hop manskap samlade.
De torn jag såg i kring Canton voro af tegelsten murade.
Murens tjocklek 4 à 5. Sv. alnar, tornets höjd 21 Sv: alnar.)

TAB. XII.

TAB: XIII:

Fig. 1.

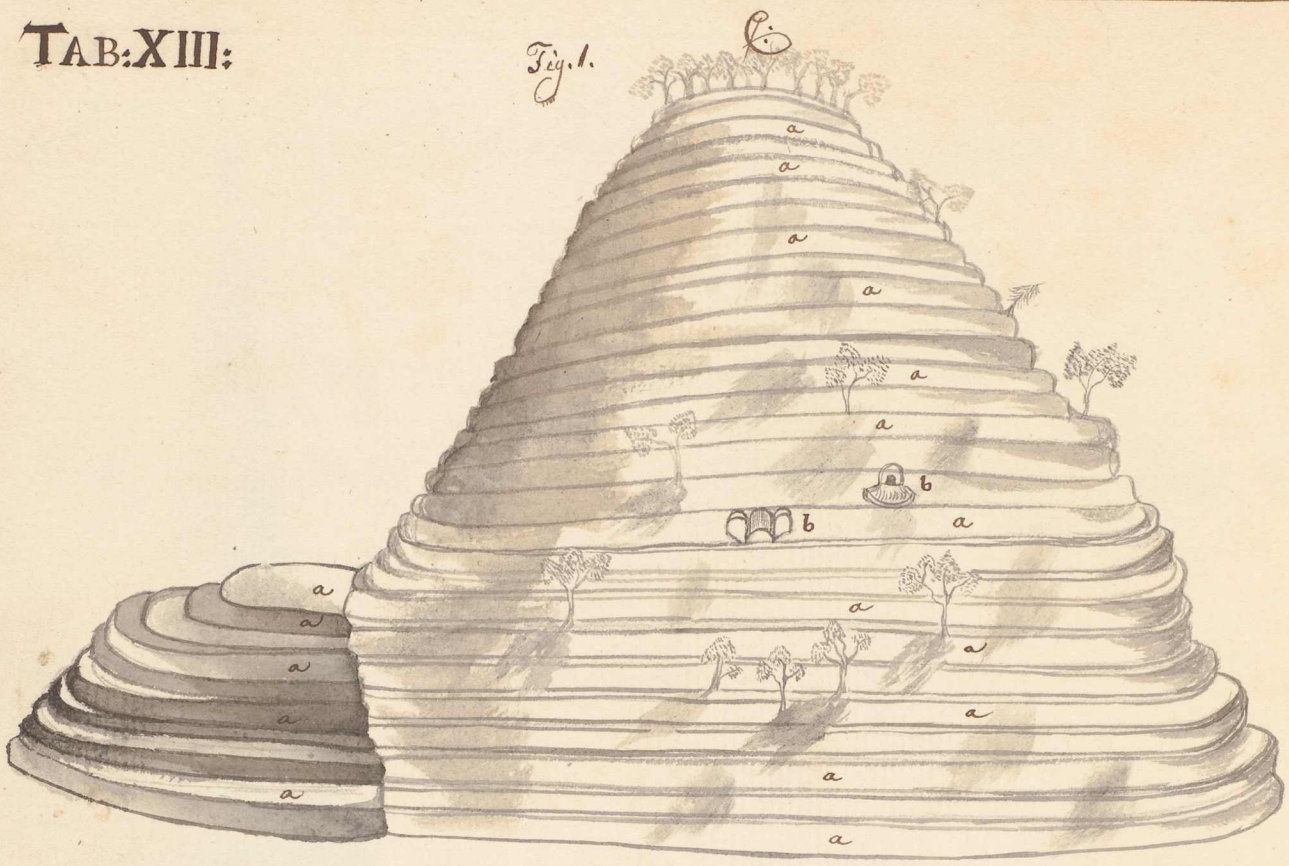

C. . . Chinesisk Kulle beskrifven Pag: 60.
a. . . Afsatserna, hvarest de plantera ätskilligt.
b. . . Likgrafvar, som synas åtskillige uti dessa Kullar

Tab. 14.

Fig. 1.

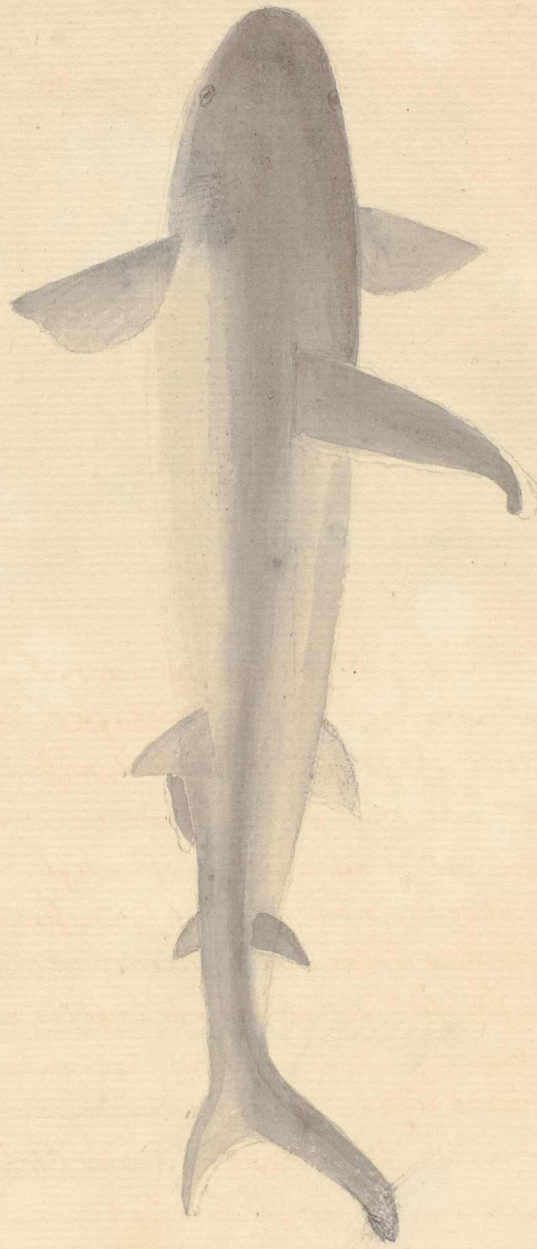

Fig. 2.

Fig. 3.

TAB: XIV.

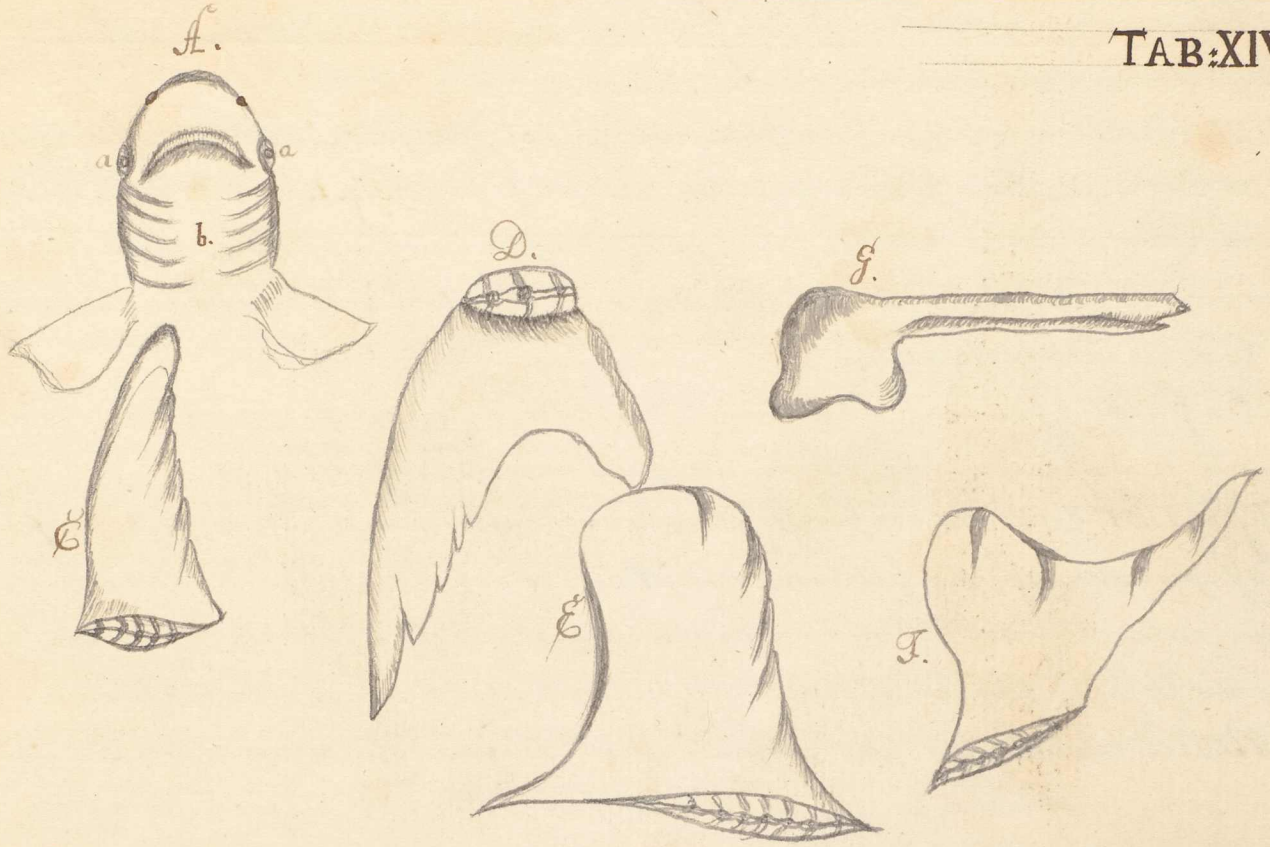

Haje, Fig: 1. Squalus, Lamia & Piscis Jonae, blef fångad med Harpon d: 24 Apr: 1748 uti Atlantiska- eller Nordhafvet, under 8: 30: N: Lät:)

Hufvudet A. platt, ihopkramat, näftan så bredt, som fisken tvers öfver mitt på ryggen; ej mycket tjockt, brufkigt och afskrägtt, men emot spitsen, som utgjör ett half Cirkelrundt tryne, är det hvitaktigt och något hvasskantigt.

Ögon a a tvenne, runde, men emot fiskens storlek temmeligen små, sitta på sidorne af Hufvudet under hvilketa undra dehl **Munnen** går tvers öfver, emellan bägge ögonen, en tum på hvarje sida ifrån dem och formerar ungefär en tre diedels Cirkel. Derföre kan han skall taga någon i vattnet förekommande föda; /: hvar om hans Lots som ses Fig: underrättar honom :/ så nödgas han vända buken i vädret, emedan munnen sitter så långt inunder)

Tänder hvasse, fyllike, bestå af 3 rader uti hvarje kiaft, den ena raden löper öfver den andra, öfver hvarje tandrad faller ett hårt, dock segt skinnhölke, som måste dragas tillbakars, om man skall observera tänderna; den mellersta tandraden äger de största och hvarje utgjör ett antahl emellan 50 á 60, som sitta gansta tätt på hvarannan. När jag tog ett Eketräd och stack i munnen på honom, så han låg på dersket öfverdragen, kneps han så starkt till, att jag ej kunde draga det tillbakars, förr än han sielf öppnade glipen, så trädet hade djupa märken efter hvarje tand)

Giäl-täckets b: öpningar voro 5 på hvarje sida, af hvilka den öfversta och minsta sitt

litet nedan för ögat, straxt vid glipens slut på sidan, litet obliquet, och blefvo sedan gradatim större, till dess den 5te eller sista tjuktade sig störst, vid bröstfenans eller sidofenans början.

Näsborar voro 2ne en på hvar sida mitt emellan tryneta ända och ögonen, aflånge.

Sidolinien går ända rätt, närmast buken.

Fenor 5 mitt för bröstet på sidan, straxt nedan för gälöpningarne, en på hvar sida, liggande horizontaelt på sidorne; 3 gånger så långe, som brede; afritade se ut som en conus; hvita in under; gråaktiga på, tämmeligen tunne, inga strålar synlige, betäckte med ett hvasst helt fintaggit skinn. Detta kan förvaras, att rodera Silfver, Messing, Stål, Koppar och Jern samt tråd; hvartill de medelmåttige äro bäst; ty de äro minst grofstaggade.

Buk-fenor 2. sitta nederst vid bukens slut, större tjockare än bröst fenorne, öfverdragne med ett skarpt skinn; inga strålar synas, och emellan dessa, sitter det, som tjuktes vara, fiskens afseltyg.

Rygg-fenor 2 tvenne, den främsta sitter närmare hufvudet en stjerten, är störst; ser afritad ut, som en nedslagen nattmyssa, men står perpendiculairt upp efter fiskens rygg. Med denna största, så väl som med stjerten vreckade eller rodde han sig fram och med henne styrde sin kropp, hvarest honom tjuktes. litet nedan för denna sitter den andra 3die dehlen mindre, något litet snett öfver bukfenorna.

Stjerten 1. tämmelig stor, sitter perpendiculairt, klufven; öfra dehlen nästan 1/3 dehl längre än den undra; emot ändan spitsig och 1. tum fr: ifrån spitsen litet klyfven eller afdelad. Står observeras ej heller några strålar.

Afsel Lem tjuktes denna fisk hafva, sittande, som sagt är, emellan bukfenorna. Denna, som jag i dag hade någorlunda tillfälle till, att examinera, var en han

> Penis erum, uti videtur ex fig: 5.- eminebat non parum parvus, qui baculo vel arbore quodam ad manus meas jacente, pressus, albam colore irideo misetam emittebat genituram.

Huden af fisken afdragen, tämmeligen seg, stark och tjock; skjöttet ytterst åhlikt, löst, sliaktigt; men innanföre ganska fast och hvitt; smakade ej så illa, ej mycket olikt vårt råskeskjött, men något grofträdigare. Stora rödaktige muskler och brosk befäste hans kropp. **Färgen** på ryggen och öfra delen på fisken, stimmels blå-grå- och brunaktig, beströdd med 13 små ovale spottor eller fläckar, 6 på högra och 7 på vänstra sidan, hvitgula och hvitbruna. Buken och undra dehlen helt hvit. I vattnet synes fisken Beck- eller rostbrun så väl, som merendels alle andra fiskar, dem jag under resan hade tillfälle, att se.

Kroppen aflång, tran-rik, kjöttfull; dess **Längd** 3 svenska alnar 2 1/2 quarter,
Bredd 2 1/2 quarter Sv: mv:. Se af fig.

Sedan Harpet bultrat och vinden blåst något starkt, plägar denna fisk infinna sig i större vattnet straxt efter Skjeppet, då han kan huggas med Harpon eller ock med en tums tjock krok hvarpå ett stycke fläsk eller kött sättes, som merendels kan blifva honom en bita till döds.

På hvarje sida af Staijen, fäster sig ett slags fisk, som kallas.
Sugare, Græc: Echeneis, Lat: Remiliga, Naucrates och Remora. Portug: Piexo Rolho och Piexo Pegador. Anglic: a Sucking fisk; Holland: Zuiger. Dess delar beskaffade på detta sättet.
Hufvudet oval, helt platt, 2/3 dia dehlar mindre diupt an bredt och 1½ gång så långt, som bredt, hvilken bredd är något större än kroppens, der han är bredast.
Nacken märkelig; ty han förekommer sig för första påseendet, som en skrapa eller kam, med 18 á 20 smala sig emellan jemt löpande, sneda remsor eller ränder, hvilka mitt upp på afskiäras igenom en längs efter nacken strykande tunn skinn-tråd. Ytterste kanten af dessa remsor är subtilt tagg, hvarigenom han fäster sig fast på Staijen, hvilken merendels hafver 2ne sådane Compagnoner med sig, en på hvarje sida. **Ögon** 2ne ett på hvarje sida, runde, store, som en kokt ärta, sitta något ut i hufvudet, stennarne svarte och iris hvit blåaktig, något spreckelig.
Näsborar 2ne hafva hvardera dubbla hål och sitta emellan ögat och undra kiäften, hvilken är aflång, och går litet längre fram än den öfra.
Gupen eller gapet upspändt hafver lika vidd, som Nackens bredd.
Hialtäcket, membrana branchiostega, tillsammans 18 cartagineuse strålar helt fine och hvarje har en 3 a 4 strålig ramification, innerst uti en pellucid fin hinna, som litet ofvan för sig har ett ben- eller brosk aktig täcke, bestående af 2ne skifvor.
Tänder, många, små, svår-räkneliga fyl- eller tagglika, utgöra 3 rader uti öfra och 3ne uti undra gommen, ganska när sittande, dock lika uti hvarje gomm. 1ste raden ytterst är störst. 2dra: mindre. 3die minst: så att en svagsynt knapt skulle kunna se dem utan microscop.
Tungan skraflig, mitt upp på tandsatt i form af en Paralelopipedum, hvars basis vetter åt strupen, hvilken är tämmeligen vid.
Ryggfenan sitter långt neder at Stierten, en allenast 26 odelte strålar.
Bröstfenor 2ne, sitta strax neder om den namda Nack kammen, hafva 13 strålar benlika hvarderas, odelte, svår räkneliga. **Bukfenor** 2ne tätt tillsammans sittande med 6 strålar.
Stierten kluffen, sitter perpendiculairt; hvarje del har 9 benstrålar.
Rumpfenan, börjar strax vid Sanboran, något större än ryggfenan under hvilken hon sitter; har 23 benlike strålar.
Färgen på ryggen och öfra Hufvudets del svart brun, men undra delen och buken hvitbrunaktig.
Längden på denna fisk 3½ fr: tum, och **Bredden** största 1¾ fr: tum ses af Tab: 14 Fig: 2. 3.
Förvarad och lefvererat en i Spiritus Vini.
Lotsman, af Siöfolket så kallad, och berättades att de sällan sedt någon Haije utan dennas sällskap. Skadas aldrig af honom, ehuru rofgirug Siö Varg han är. Kunde ej få någon afritade honom derföre, som jag såg honom i Vattnet, ses af Tab: 15: Fig: 3.

Albecord Tab: 15. Fig: 1., som han på **Skeppet** kallades, liknar tvifvel Spanska eller Portug: namn, fångades med harpon d: 22 Aprilis 1748 under 12° ö. om: N: Lät: ej mycket olik, den på andra sidan Tab. 16 Fig: 3 afritade och beskrifna Bonicen, dock någon åtskillnad, nemligen

Hufvudet, på sidorne ihopkrammat, spitsigt åt tryne.

Ryggfenor 2ne, den första närmare hufvudet än stiarten, hade 10 strålar, och den minsta vid stiarten 9 st: fälde tilbakars, betäcktes uti sin ingropning och hölja i Ryggen.

Bröstfenor 2ne, sutto på sidan, en på hvarje närmast ryggen, bestodo hvarje af 16 strålar.

Bukfenorna 14: på hvarje 7; näst nedan före sandboran, at stiarten satt en liten fena, lika stor med den nedersta minsta ryggfenan, hade och 9 strålar.

Sidolineen, Stiarten, Färgen, och det öfriga som var, att observera på denna fisk, var aldeles likt, med den namgifna och nedanföre beskrifna **Tropic=makrillen**, men i mat, skar var han ej som **Boniten** beskaffad. **Köttet** fetare och bättre. något större mer rendels än Boniten.

Tropic-Makril, Tab: 15: Fig: 2, Scomber tropici Septentrionalis vill jag kalla ett slags fisk, som vi fingo nästan mitt emellan tropicum Cancri och Lineam Aquinoctialem och var säkert, som jag kunde tycka, att Makrill skalkte af följande hastiga examinerande, under det Cajutekamrerin exsequerade den Dom, som han strax vid sitt nära fångande in till Middagen, fick.

Hufvudet på sidorna ihopkramat, spitsigt åt tryne; den öfra käften kortare något, än den inra eller nedersta. **Ögonen** store, hvardera som en Carolin, ej aldeles runde. Iris högblå, guldskimrande.

Munnen stor, öpp spene nog vid, beklädd både i öfra och undra, tiaken med hvass syllika tätt sittande tänder. När glipen slogs igen, föll den ena tandraden, nätt och tätt emellan den andra.

Gältäcket membrana branchiostega, hade hvardera 7 strålar, brunklike.

Bröstfenor 2ne, sitta på sidan ej långt ifrån gältäcket, närmare ryggen än bröstet, svartaktige glänsande, fine strålar emellan 16 á 20, hvarje bröstfena 4½ st: tum lång.

Ryggfenor 2ne, en lång bestående af 26 strålar, 4 Linier ungefär emellan hvardera, dess spetsar hvass och gå något litet utom sin skinnbetäckning, i hvilket de sitta. Denna fena, när hon stäppes till, bakars, så är i Ryggen en ingropning eller hölja, hvarut; hon hel och hållen betäckes, ej långt ifrån Hufvudet. Den andra sitter något litet ifrån stiarten, är liten, har helt fina strålar. Ifrån denna fenans fäste ut i gumpen gå så väl på ryggen, som emunder ifrån bukfenan 6 st: små Cartagilineuse fenor.

Bukfenor 2ne små, hvita. **Sidolineen** närmare Ryggen ⅓dedel af fiskens bredd.

Färgen på sidorna ända upp till Lineam lateralem och buken hvit silfverglänsande. Ofvan denna Lineen, blåaktig, guldprickig, liknade en himmels rådna, skimrande och under det han lefde lika som skiftade färgor, att en åskådare kunde förnöjas af så vackra och välfärgade kläder, som Skaparen gifvit denna fisk. **Stiarten** liknade en dansande Trane, tvåkloft, ägde fina Cartagilineuse strålar. På Stiarten sutto 2ne tåbens, bukar eller upphoggningar, en på hvarje sida mitt emellan stiertklofven, nästan pellucida.

Vid:

TAB: XV.

Fig. 1.

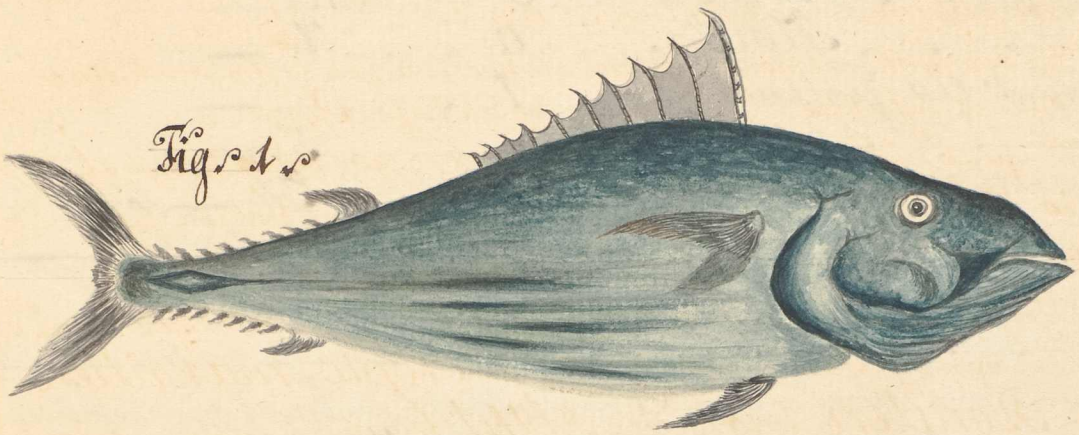

Fig. 2.

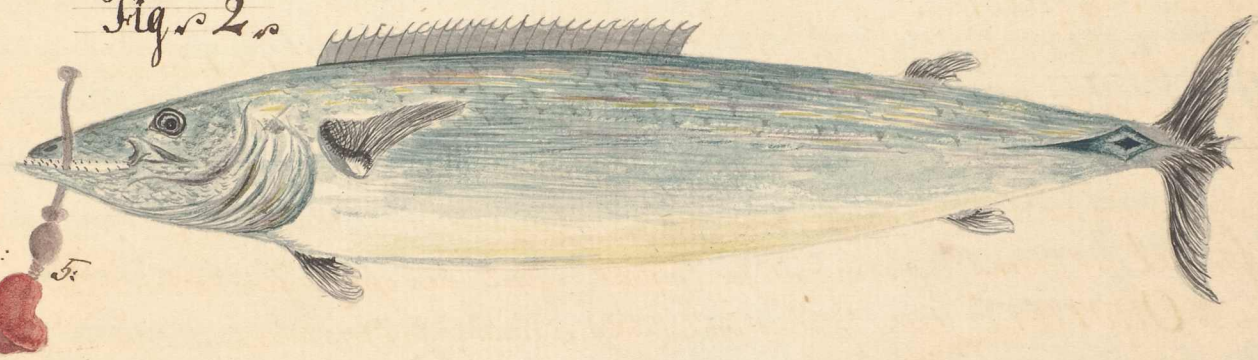

Fig: 5.

Fig. 3.

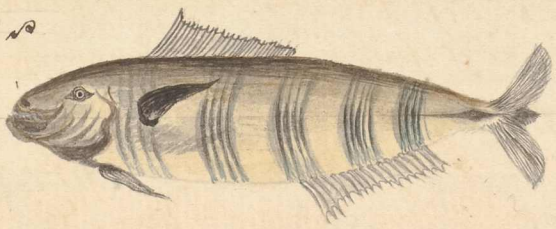

Tropic=Makrilen, var ej mindre Storlek an Stor:

Längd	4 Sv: fot:	10 tum.
Bredd	„ 0 „	„ 10: —
Tiock	„ 0 „	7: —
Ifrån tryet till Gältaket	„ 1 „	„ — „ —
till Ögat	„ — „	„ 5 „ —
Hiertat, belägenheten ses af Fig: 5.	„ — „	„ 3½ „ — längt
	„ — „	„ 3. bredt —

Bonit Tab: 16. Fig: 3., kallades ett slags Stomber, eller Makrillslächte, som i ag saledes bekant. Hufvudet platt på sidorna, ögonen ha stigare af til tryspetsen, än den af väg nyss nämda och beskrifna tropic=makrillen. Ögonen ej små, ovallike. Munnen ej liten, utspend stor och vid, försedd in åt med många små hvassa tänder, åt i en rad runt om kring öfra och undra käkebenet. Ryggfenan närmast hufvudet, har 14 strålar, af hvilka den, som är åt hufvudet längst, de andre minska åtaf, till dess den sista åt stiertan betände blef 2 linier allenast hög och den längsta 28 Lin: sedan minskade hvar och en åtaf 2 linier hvarje till den sista. Ryggfena mindre än den förra, satt nära bid stiertan, dock så, a & a 9. helt små Cartagilineuse fenor ginge i rad med lika distance af 1/3 dels tum sig emellan, ända neder till stiertens fäste i knuppen. Denna fena hade 9 á 11. strålar och lika så många den, som satt in under bid bukens slut ifrån hvilken och ginge 8 små fenor, lika som på ryggen. Brostfenor 2ne, sitta på sidan närmare ryggen än buken; ej store, hade 25 á 26 Cartagilineuse strålar. Bukfenor 2ne = tätt tillsammans hafva 5 strålar.

Ryggen Fig: 1. och Buken Fig: 2.

Stiertan Klufven, lik en växande måne, har 8 strålar i öfra och 8 i nedra delen, sitter perpendiculairt. Sidolineen närmast ryggen, 3 linier gå sedan ner under henne, svartblåaktige, tämmeligen paralelle. Färgen på ryggen ifrån sidolineen, svartblå=gråaktig; här och där en liten stimmelrådna; under buken flyttes en silfver hvit färg och likaledes på sidorne in till Lineam lateralem.

Storleken är, som våra ordinairt stora Makriller 1. á 1½ svensk fot. Köttet ser ut och smakar som vårt Makrill kött, fast något grofträdigare och torrare.

Matskar små hvita, sitta helt tätt och tiockt in åt i buken emellan kött och skinn, se af Tab: 28. Fig: 1.

TAB: XVI.

Fig. 1.

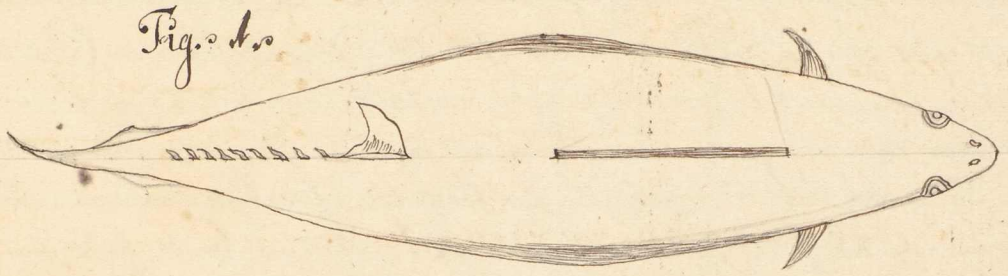

Fig. 2.

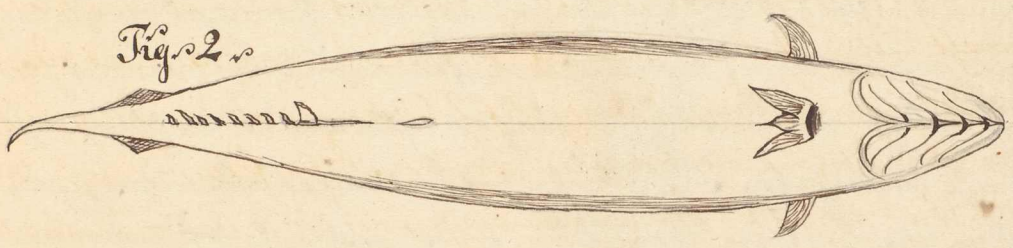

Fig. 3.

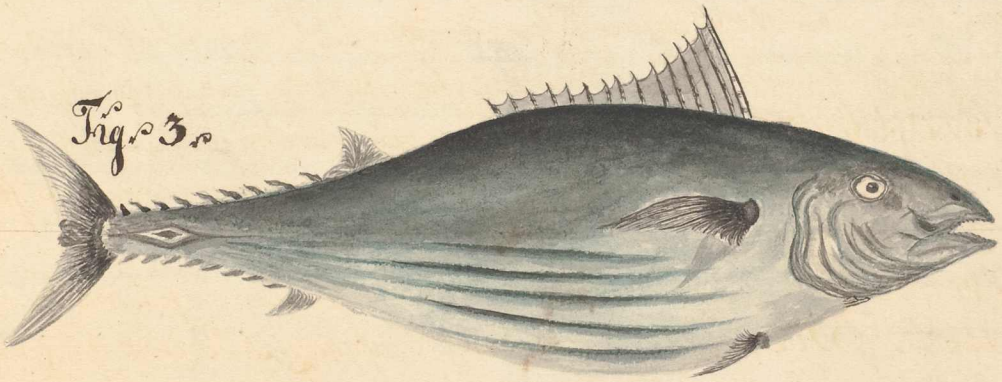

Liljo

Sia Katt Tab: 17. Fig: 1. Sepia, som iag tillfelle, att i dag beså och afritas d: 2 Maj 1748 under 3: 14: N: L. K: Hufvudet, mitt på öfra delen litet upphögt, kulrigt, innunder platt, på sidorna lika så men drages ihop sjd C: C: hvarest ögonen sutto litet utstående, hel trunde och store, att de betäckte hela sidans bredd. B. Munnen rätt innunder hufvudets upphögning och kulrighet ofvan uppå D: Halsen, halfparten så sjd, som den delen af Kroppen i hvilken han går in. E. E: 2ne långa Antennes, strå, lar eller remsor, lika långe med Kroppen ifrån stertspetsen til halsen. F: F. E mindre, hvilka tillika med de 2ne långsta sitta fremst i spetsen på hufvudet, den ena efter den andra, likasom i en Cirkell X X; mitt uti hvilken sitter 2ne krokiga ben eller klor, svarta åt spetsen, med hvilka han lärer taga någon i vattnet för rekommande föda och bringar till munnen. Kan kända, att de långa stemporne eller antennerne E: E: och F: F. äro fiskens Säder- och luftrör, med hvilka han födan till sig wentyrs upsnörar. Strax innan för de namda krokiga klorna uti X X sitter en liten trin blåsa I. upfylld med svart saft, som kan i nödfall tiena, att skumma med; ifrån den samma går 6 små strålar eller rör h: G: i hvilka, igenom hvilka han ut spiutar den svarta saften och grumlar vattnet, att ej hans fiender kunna så lätt blifva honom warse.

Jag slapte denna fisken uti en stor boll och tog en pinne och rörde litet i vattnet på sidan, ta han strax vän, de sig om och spiutade ut sitt bleck, hvaraf vattnet framman före och omkring honom blef svarttacktigt, hvilket iag gjorde 4 à 5 gånger och emellan hvarje gång öste nytt vatten i bollen, ta han altid war lifvad, att utspiuta en ny i hast samlad saft. H. Stierten med hvilken han både hielper sig uti simmande och kan åstad med honom lika som flyga undan faran, om det nyss nämda befrianges medlet ifrån rof, fiskar ej kan hielpa. Hela Kroppen består af ett slags tämmeligen tiockt och nästan igenom skinan, de skinn, och förmärkte iag ej några ben, mer än allenast i hufvudet och några brusk uti stierten. Chineserne, som kunna fördraga rotter och mos till spis, äta jemväl denna Sia katt med apetit.

Några har iag lefvererat, inlagde uti Spiritu Vini.

Fisken synes uti sin naturliga färg af Tab:, som han hade, medan han annu lefde, men sedan han blef död, liknade Coleurerna något.

Flygande Fisken, Piscis Volans, Trigla; Hisp: Volodor, behagade d: 3 Maj 1748 under 2: 30: N: L:, lika som flyga mig i händerna utur Haffvet uppå Däcket: Dess delar besant iag på följande sätt: Hufvudet stufkot, sluttar hastigt af ifrån högsta tessen till munnen, är något litet spitsigt; pannan platt, sidorne lika så, och satt på sin af skiäring, skulle utvisa en Pyramid.

Ryggfena ej mer än en, satt nederst 1/2 tum ungefär ifrån Stierten, hade 16 helt fina strålar

Bröstfenor 2ne stf:, en på hvarje sida, lika hära ryggen, som bröstet, lagde längs efter sidan, räcka til ryggfenans slut åt stierten. Utspände, är hvarje aldeles lika en sjd första leden af skiuren fog, le Vinge, har 18 pennolika och ledaktiga strålar, ta ifrån hvarje stråle ungefär mitt uppå går en gren eller mindre stråle, och sedan åter mitt på den igen en finare ända ut. Desse ben eller strålar sitta uti en tänn igenom skinande seg hinna och de 18 store i hvarje fena eller Vinge stöta tätt tillsammans likasom uti en half Cirkell sjd dess fästa i sidan. När denna fisk hoppar eller flyger utur

Vatten

TAB: XVII.

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

Vattnet, så äro desse bägge fenor eller Vingar horizontalt utstrukte och utspände ifrån Kroppen, men synes ganska litet eller ock intet, att han med dem slaktar, utan hallas helt stylt ifrån sidorna och berättades Wål, att han ej längre kunde således flyga ofvan Vattnet, än desse så kallade Vingar äro båda. Högt ifrån Vattnet synes han flygande 2 à 3 och 4 alnar, och längden, som han i sin flykt giorde, kunde ungefär efter ögnamåttet vara 10 à 12 ja och 20 alnar; stundom mehr och stundom mindre. Merendels såg man 50 à 60, ja Wål står således ut i en slaik flygande, och skulle Wålen obekant snart tyckа, at det var en fogelflock, som således tätt och längs efter Vattnet flög. Understundom var det ett tvifvel, att andra fiskar denna lilla fiskens fiender voro ute i fara Vattnet, som honom efterjagade. Man kunde tänka, att denna fisken, som eljest har så stor fördehl af dessa Vingar, det de skulle förorsaka honom hinder och olägenhet ute i sitt simmande; och var jag derföre nyfiken att se hurú det förekomes; då jag med nöje befant, att han lade sina långa fenor eller Vingar längs sidan tillhopa falde, såsom ett svärd, att de således intet äro dem mer hinderlige ute i simmandet, än svärdet på Hollendska smal, kan i seglande. Desse fenor, som nú nämde äro, låta rättare kunna kallas Vingar eller sido fenar; ty Bröst fener har han dessutan neder under desse, sitta helt nära vid gälöpningarne, dess strålar svårt räknelige; ty de äro fine och lika så Buckfenans, hvilken sitter strax nedanför Sandboran. Stiertten klufven, steer perpendiculairt, liknar en Wälsattare. Öfra delen, som har 12 strålar, kortare än den unra, som har 13. Gältacket, hade hvardera 2 fina ben. Ryggen platt ofvan uppå, lika bred och tiock, som han är hög, går nästan i Linea recta ifrån hufvudet in till ryggfenan, hvarest hon sedan doserar af in till stierten. Ögon har denna fisk ganska store i proportion emot sin Kropp, runde och något utstående. Färgen på ryggen blåaktig, skimrande och är något litet himmelsröd; är lika som mesatt nät öfverdragen till måstadelen af sidorna in emot buken, som är silfverhvit, men öfver att är Hufvudet mörkblåaktigt. Köttet smakade som fill, såg ock så ut, men ej så benrikt. Denna fisken, som jag här beskrifver, var en af de största, som Siöfolket berättade mig, att de på desse resorne sett:

Längden		1 Swenska fotth
Bredden		— 3 tum
Hvarje Vinge		— 8: —
Öfra delen af Stierten		— 4: —
Unra Dito		— 6: —

Eljest fick jag ock, som hastigast se en af desse slags fiskar, som hade 2ne Vingar på hvarje sida, en mindre under den beskrefne 18 stråliga) Förvarat och lefvererat 2ne Stf: uti Spiritu Vini)

TAB: XVIII.

Fig. 1.

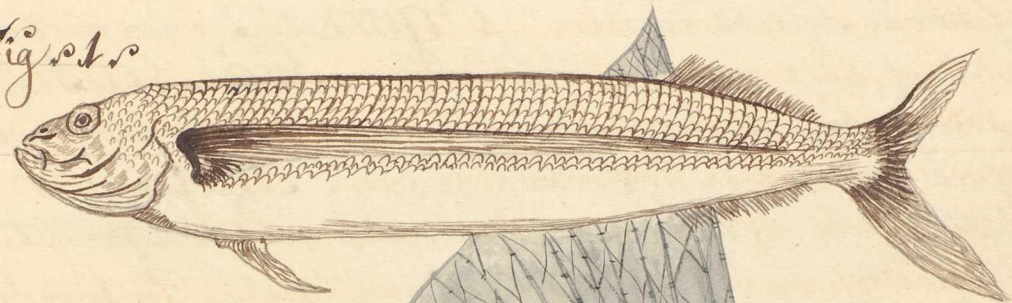

Fig. 2.

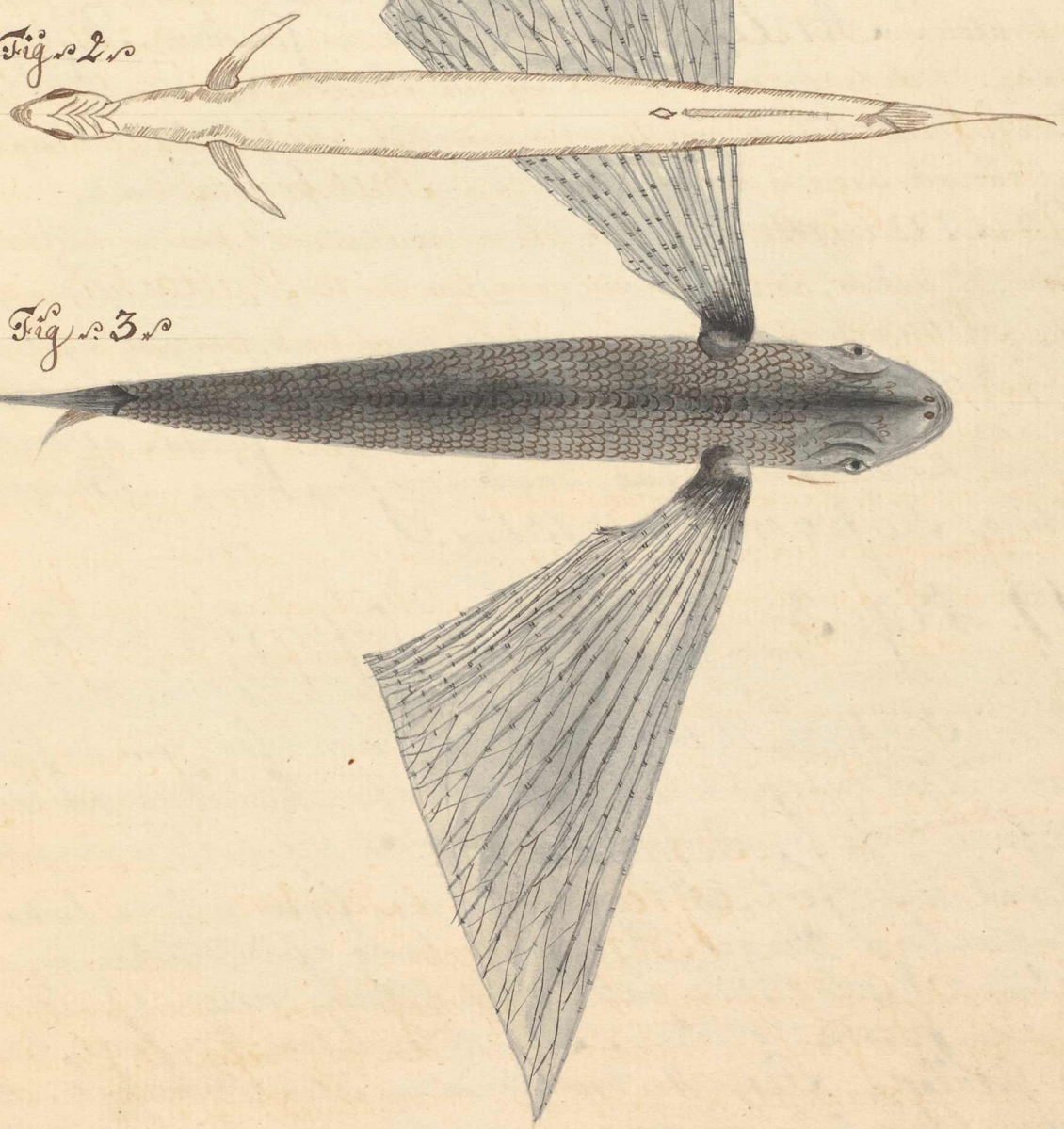

Fig. 3.

Delphin Tab: 19: Fig: 2, så af siöfolket kallad, men rällare tyskes **Tümmhaena**: fångad med Harpon d: 5 Aprilis 1749 under 35: 40' Syd Latitudo. **Hufvudet**, på sidorna platt, ihopkramat; framman på, går nästan perpendiculairt stört neder åth munnen, obtuft. **Munnen** ej stor beklädd med hell tätt sittande Syllika tänder. **Ögon**, små i proportion emot kroppen, sitta tämmel högt uppe i Hufvudet. **Giäl-taskets** öpningar 5 åt tiden första ytterst, hvar märkvärdigt at se 9 tandliknande taggar: Skölden öfver Gälen bestod af 4 platta skifvor. **Näsborar** sutto mest i öfra Skäftens ända, litet öfver munnen. **Bröstfenor** 2ne, en på hvarje sida 18 strålige. **Magfenor** 3ne af hvilka 2ne sitta strax vid giälöpningarne. 7 grenlika strålar i hvarje. nederst vid stiorten sitter den 3die, har 26 strålar. **Anus** närmare hufvudet än stiorten. **Ryggfenan** stor och lång räcker ifrån hufvudet inemot Stiorten, har 59 à 60 strålar, hvilke hvarje sitta ½ tum emellan hvar annan. **Stiorten** klufven, öfra delen litet längre än den undra: hvarje har 8 stufvra strålar. **Sidolinien** något krokig närmare ryggen än Buken. Huden har små fiell gulröda, fondlige, och fomlige silfverhvita. När denna fisk simmar de Fig: 1. såg han tark ut, men ännu tarkare när han låg uppdragen på däcket; ty han skiftade åtskilliga starka, höga Coleurer, hvilka fattades mig när iag honom skulle afrita, som både kan synas. allra tarkast på fatet, hvitt som an snö, Lasslikt i smaken. Längden 2alnar 21 tum, Hufvudets bredd 13 tum.

Tab: 19. Fig: 3 af Chinesarne Silfverfisk kallad, har ett kägelrigt hufvud, tämmeligen stort emot kroppen, som är både lång och smal, öfra Skäften ½ tum längre än den undra som är sylslik. Ögon store något intryckte i hufvudet, hafva hvardera en blåsten med 2ne helt små bröstfenar, som sitta strax bie giälöpningen, simmar han likväl helt fort, då han rörer dem fram och tillbakars, snällare än lärkan sina vingar. Ryggfenan lång ifrån nacken in till Stiertten, borstlik. Sidolinien rätt, delar fisken mitt i tu, utmärkt med små fina fvarta prickar. Stiertten liten, klufven, har svår, räkneliga strålar. Fig: 4., kan hända en liten Sverdfisk. A. Buken. B: Ryggen, hvar svår all examinera. förvarade honom dock, tillika med nyssnämda Silfverfisken och inlefvererad i Spiritu Vini.

TAB: XIX.

Fig. 1.

Fig. 2.

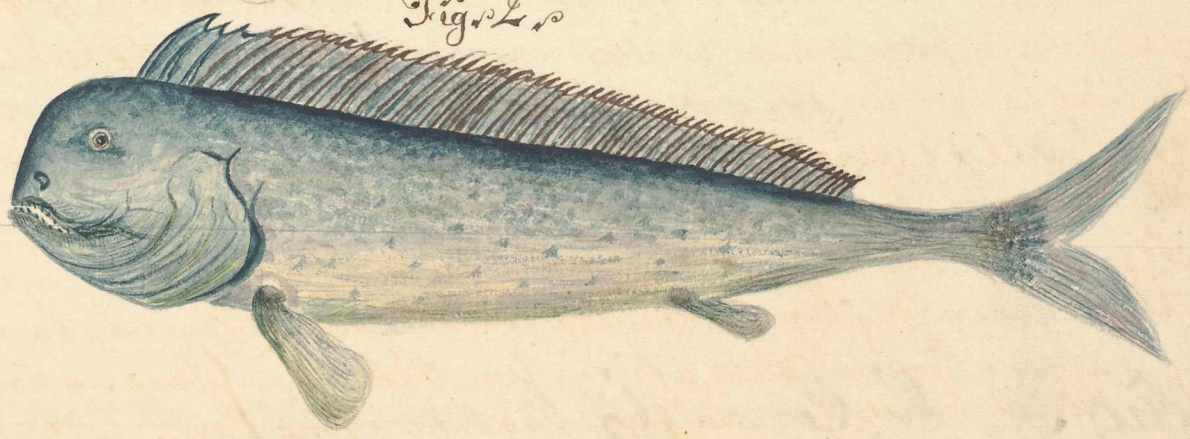

Fig. 3.

Fig. 4.

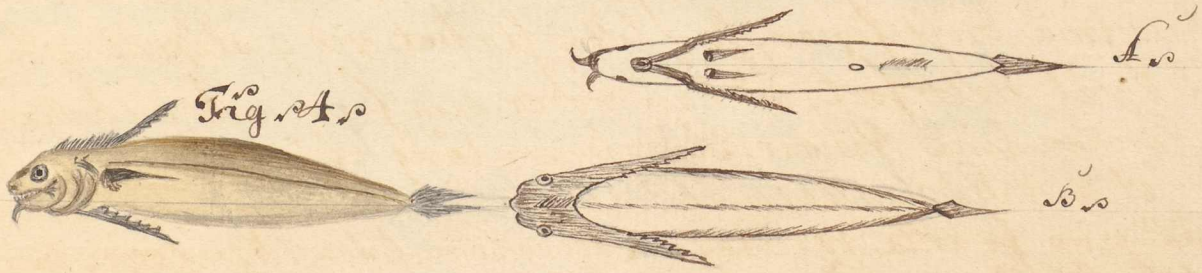

Old-Wife Tab: 20. Fig: 1. Labrus alan thopterigius
art: Spec: XXVII.
Fig: 4. Frontispicium labri.

I Spiritu vini förvard och inlefvererat
få Wäl denna Old-Wife,

Fig: 2. som
Ett slags Chinesisk Kierring, alla merendels
ej större an som ritat sjynes. Chinoserne aktta
sig för att äta henne, som för döden; ty de säga
hon är förgiftig, och dödat många.
Swårt wore, att under en Måltijd Matstråka
åt för en så förgiftig Chinesisk Kierring.

Fig: 3. En Courieus fisk, men olyckl., att han kom
mig utur händerna; som iag wid titet åskadan,
de såg honom, sjynes han wara Tabellen i natur-
lig Storlek. Rygg fenan, Bröst- och Magse-
hor förekom mig wädena, som fig: utwisar.
har ett trubbigt bryne; i unra kiäften, som
war kortare an den öfra, satt en swartt klo-
liknande brustka. Märkeligast, att han war
igenom sjynlig, men bedröfweligast, att han
så snart, skulle blifwa osjynlig.

TAB. XX.

Fig. 1.

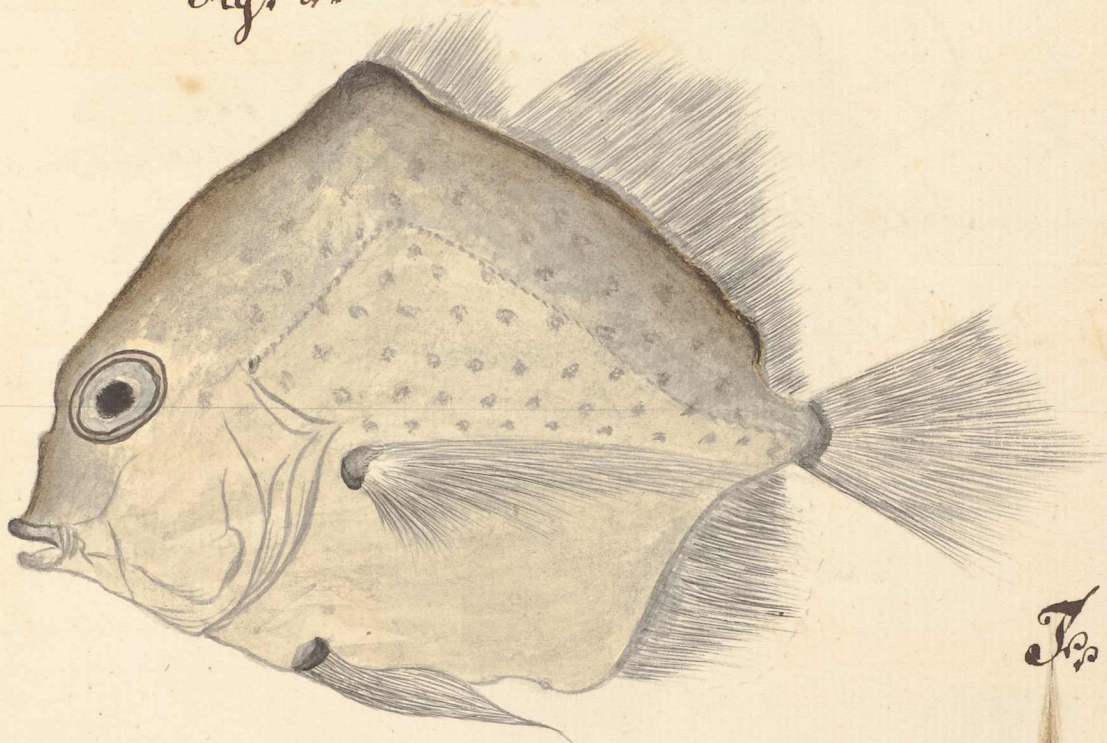

Fig. 4.

Fig. 2.

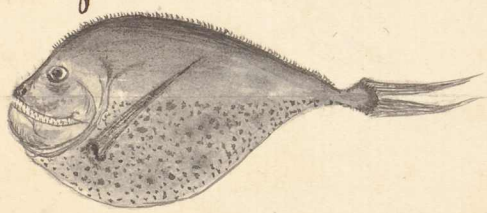

Fig. 3.

Tab: 21.

Fig: 1. Cancer Chinensis, på Ryggen.
2. . . . . på Buken.
Har ej fådt igen mera beskrifning.

Fig: 1.

TAB: XXI.

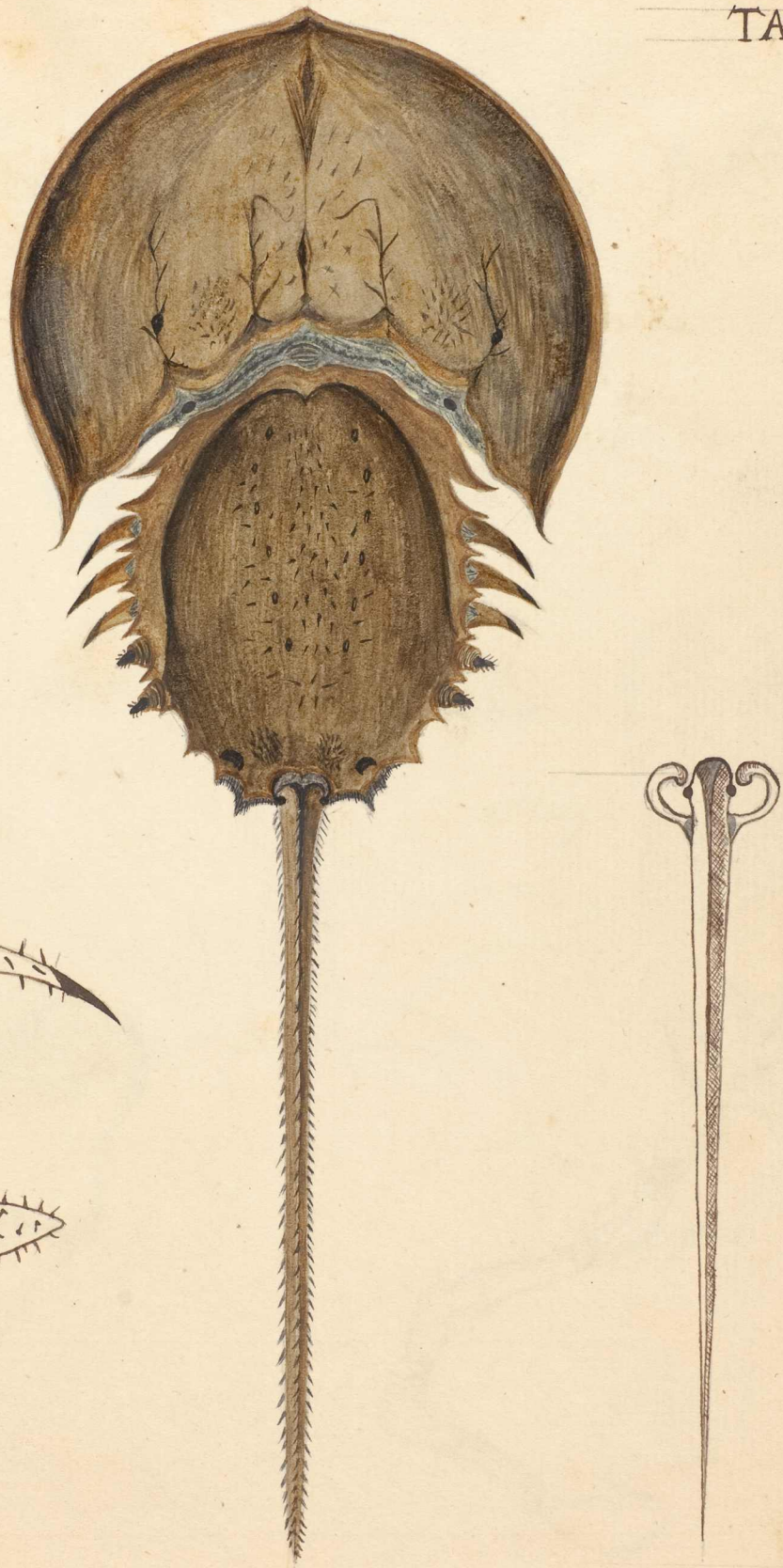

Fig: 2.

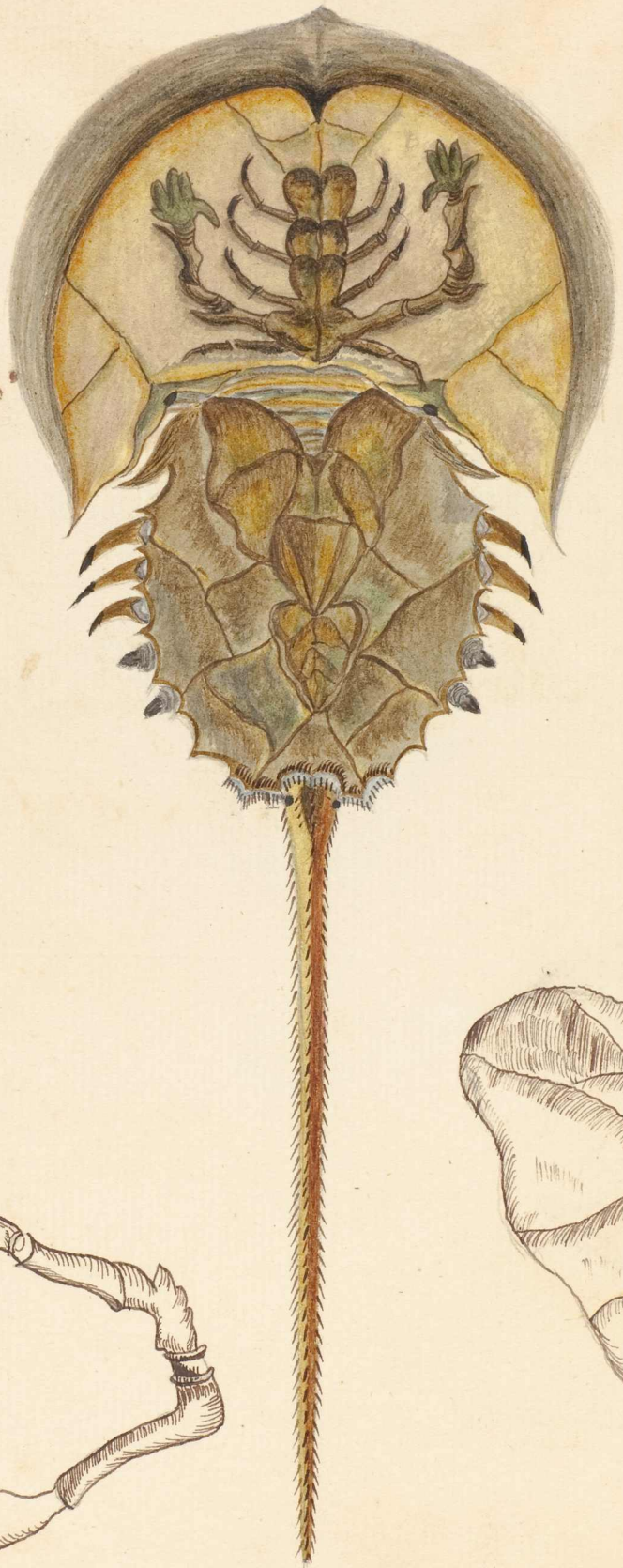

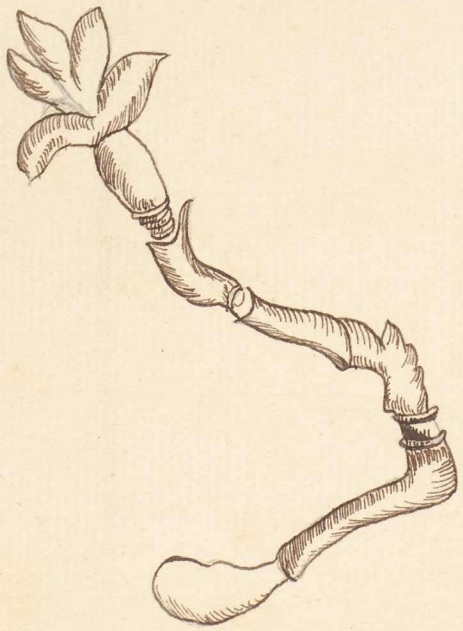

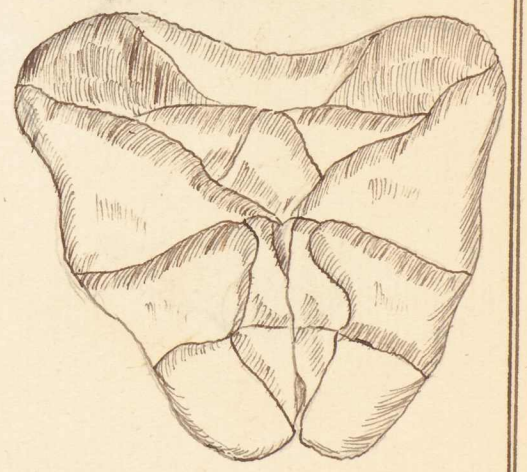

TAB: XXII

Sköldpadda.

Fram = = fenor.

På Buken.

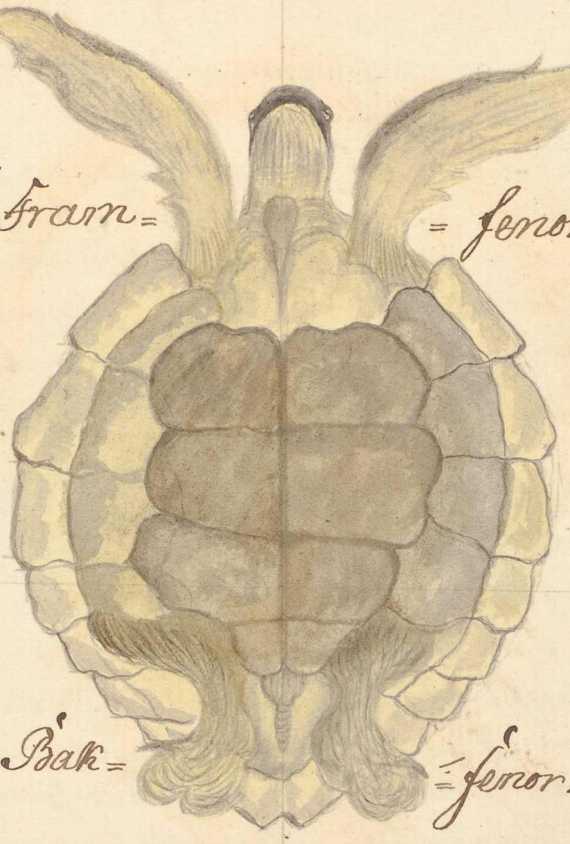

Löber.

Bak = = fenor.

Stör = = stet.

Stiv = = videt

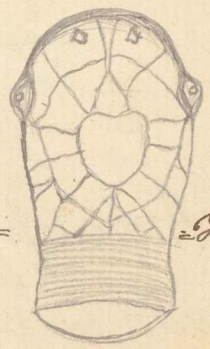

På Ryggen

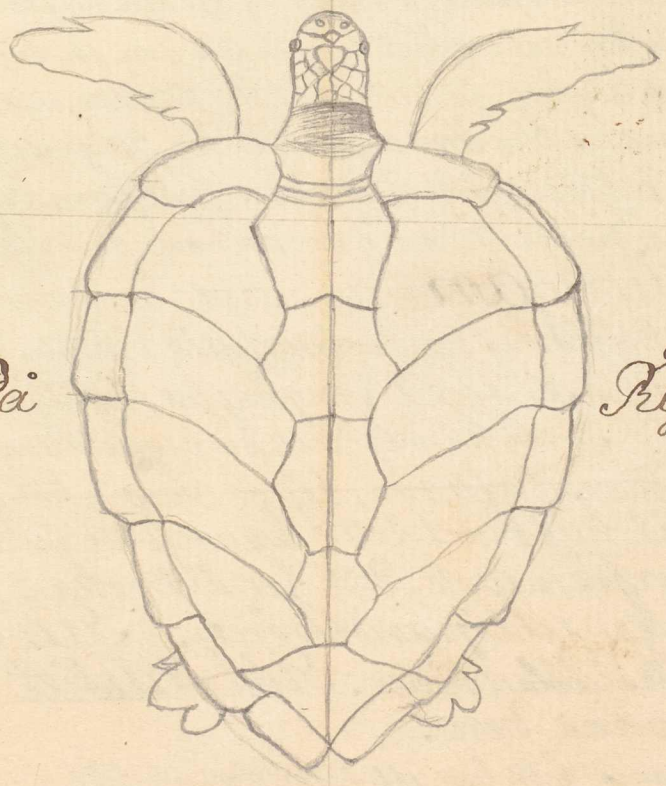

Siögräs Fisk, kallar iag denna fisk, som till afseende tyrs åren Bodlisten.

Kroppen, liknade något en simpas, dock har större bredd, hvilken tvärs efver ut gör afståndet emellan Gäl- och stiertstrålarna.

Hufvudet en god 3die dehl af kroppen, 2 gånger så diupt, som bredt, plattaktigt ihopkramat på sidorna, beprisdes af Horn Antennis 2ne, det öfversta störst, tiockast, bredast, men begge grofve, bestå hvarje af ett triangulairt hantigt, stytt ben; det första litet högre än ryggfenans första stråle; det minsta ut gör det afståndet, som munöppningen har ifrån **Ögat** hvilket är ett på hvarje sida, helt små, runde, ägande en Brangul Cirkel med hvit kant och kohl svart ögonsten.

1° Anm: ögat på högra sidan, har en rödblenkande sten, först med en svart och dernäst en rödaktig ring.

2do Anm: Omkring vänstra ögat ligger under skinnet en mörkröd 3 à 4 Linear tiock streng Fig: 13., Tab: 24., löpande ut på sidan strax under ögat, och räcker ned till begge kiäft benens sammanstötande eller der deras gångjern äro, då utur öpningen af denna tiocka strengen sitter en dofs Fig: 14. af många små fina svartta strengar i: innevarande Fisken 2ne lika långa i i med hufvudet diupler, smala hvitblå, utlöpa utur samma rör som de nämda små dofsporna.

3tie Anm: Afven under vänstra ögat sitter en liten hvit hvassbentagg, ifrån hvars spets går ett litet brunt skinn, som fäster sig vid öfra kiäftbenet af.

Munnen hvilken har ett upbögt tryne, att om en Linea skulle dragas ifrån ögat neder till kiäfternas ledgång, så satt öfversta kiäften upbögt till en grader. När munnen upspennes blir öpningen mer än 90 grader. kiäftbenen 2ne hvarandra betäckande beklädde med 2ne rader fyhelformiga tänder, hvarannan tand minst. Falla nätt emellan hvarannan, den öfversta tandraden på den inra fig: 10. **Tungan** stor, oval, upfyller hela underste kiälen, framsta hälften består af en lös perlucid bruska, men nedersta hårdare, grå aktig, mitt uppå en krithvit epiphysis, beklädd med små tänder.

Nässborror inga. Torde hända att de begge nämda Antennerna eller Horrien äro fiskens luftrör, tij de äro ihoaliga och gingo med sin inra ända in åt hufvudet till, hvarest de sutto fast lika som med en rot S. hvarifrån gick 2ne små korta rör ett på hvarje sida r: r: om det långa utlöpande röret. **Giälet** branchia på hvarje sida 3falt med 3 dubbla trådar. **Gäl-täcket** membrana branchio stega, 3 böjda trinna ben.

Anm: Denna fisk har ett litet trint hål under hvarje arm eller fena till giäl öpning, att hela hufvudet täck och hals, som ej stort annat är, än ett segt skinn, upblåses som en blåsa vid hvarje anfallsrag

TAB: XXIII.

Fig. 1.

Fig. 2.

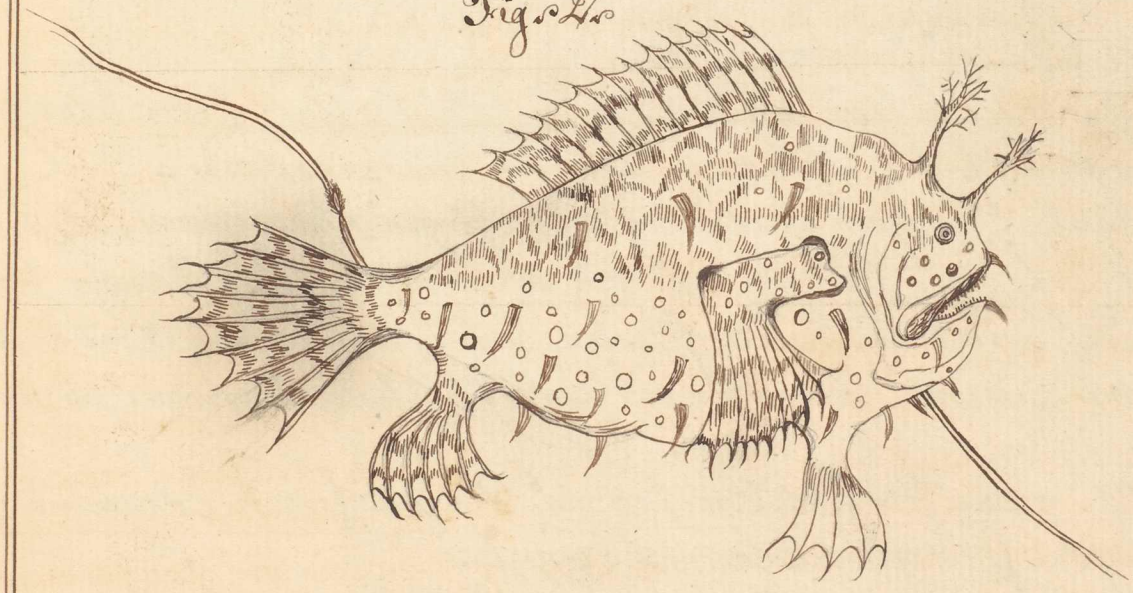

Nacken, något bred, Convex, kullrig.
Ryggen går först ifrån Hufvudet litet upför, men straxt derefter så små, ningen af tiu Stierten.
Buken, rundaktig, tiockare än ryggen, men lika lång med honom.
Lång=Linea ingen synlig. Fenorne äro 7, 2ne bröstfenor, 2ne sido fenor 1 rygg fena, 1 gump fena och en Stiert fena.
Bröstfenorne sitta tätt tillsammans, utspende, se ut som en Siöfogel fot, hafva hvarje 5 något miuka Strålar, i hvars ändar sitta små brunaktiga klor, hvasse och stufvare än sielfva strålarne; de främste längst, de andre minska af i en lika proportion. Strålarne betäckas af ett brunt och brangult svartsprickligt skinn.
Sidofenor sitta i Linea recta med glipens gångjern, hafva hvarje 11. strålar med klor på ändan som de förra; se ut som en krokat arm.
Ryggfenan ej liten, sitter närmare stierten än hufvudet, har 13 á 14 strå lar, half miuke, betäckte med ett brun=brangult och violet sprickligt skinn.
Gumpfenan, har 7. dubbla strålar af hvilka 2 á 2 sitta i sender, giör 14 til sammans.
Stiertfenan 7. på samma sätt.
Anus stor, oval, består af 2ne hvita lösa kirtlar, sitter litet fram man för gumpfenan. Fenorne lika som marmorerade.
Färgen brangul, brun och gulaktig öfverst på kroppen, ut hvars främsta dehl åt hufvudet hänger här och der små brangula hvassa skinn, lappar, men uti andra delen, åt stierten och under buken hvithvita. Spottor större och mindre, sitta här och där öfver hela kroppen hvita, litet upphöjde.
Ryggcotor 17. nederst i stierten satt på vänstra sidan utigenom skin, net en sådan dofs=streng, lika som vid ögat.
Hiertat litet, 2 gånger så långt, som bredt.
Tarmmen, låg dubbel; i ändan satt en liten blåsa, upfylld med en mjuskenhet af Romm, som bestod af helt fina trinna gu, la grön, innesluttne i en seg hinna. Vader=blåsor 2ne en större och en mindre.
Artigt var at se denna Siö=Arlequin ligga ingefrad i siögräs.
I Spiritu Vini förvarat 2ne och inlefvererat.

TAB:XXIV.

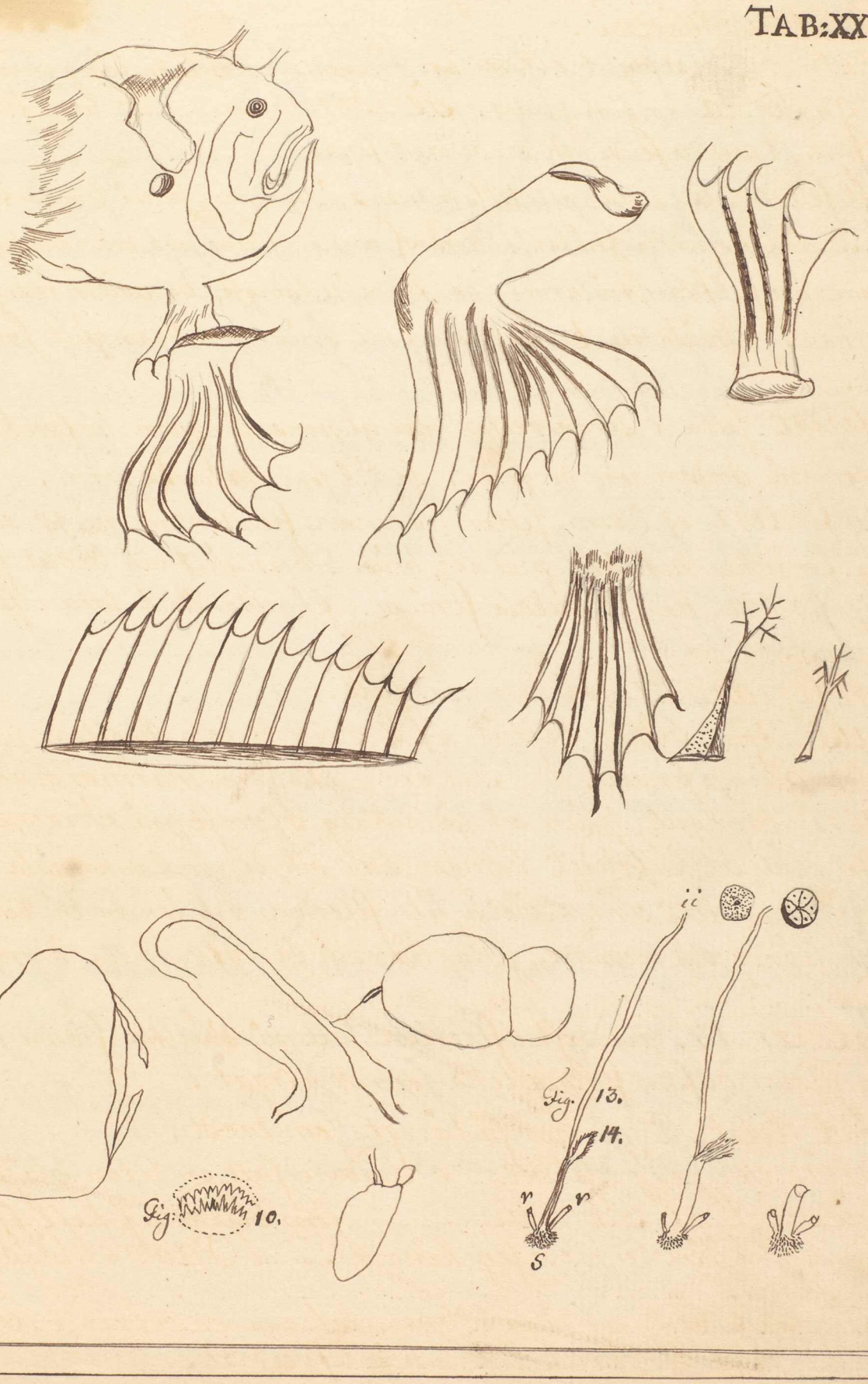

Tab: 25.

Fig: 1. . . Ett Insect ut; Naturlig Storlek på Ryggen.
Fig: 2. . . . . på Buken.
A. . . Hufvudet försedt med 2ne hvasse horn a.a. eller klor hvilka kunna ledas fram och tillbakars.
i. i Ögonen store, hvars stenar äro eldröde.
B. . . . Befan en öpning; munnen.
C. . . . Halsen har tre leder, att det kan kasta honom om bak ut på ryggen, då det med Hufvudets klor rächer till 2ne lika sådane litet mindre, leder, klor, mitt på ryggen sittande; marckeligit var, att när jag stöpte Sägglöss, hvar på var god råd på Skieppet, eller andra flugor runt om, kring och på honom, så anammade han dem strax med desse klor, som äfven ock med dem, som sutto vid Rumpen E. Det som låg närmast för desse Insectets Vapnen eller närings krokar, miste sitt lif och blef dess föda.
E. f: etc. 6 Fötter, 3 på hvarje sida; hvar och ett har 2 leder; 8 fötter nas än, där sutto 4 små trådfina utspritande klor.
Ryggen var beklädd med ett tunt brunaktigt Skal med svarta streckar här och der tecknad.

Fig: 3. . Ett annat insect i Naturlig Storlek.
A. . . Ett Skal hvarutj Vingarne betäcktes och ihopvrullades.
B. . . . Ett Skal öfver Nacken, under hvilket en flor hufvud b.b.
C. . . . Hufvudet med 2ne svarte hvasse klor.
D. . . . Stierten med 5 leder.

TAB. XXV.

Fig. 1.

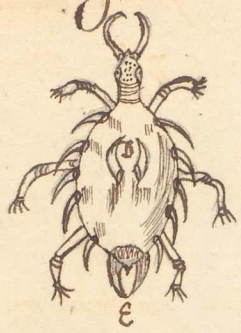

A.

Fig. 2.

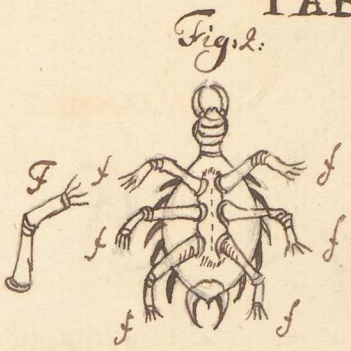

Fig. 3.

A.

B.

C.

D.

Fig. 4.

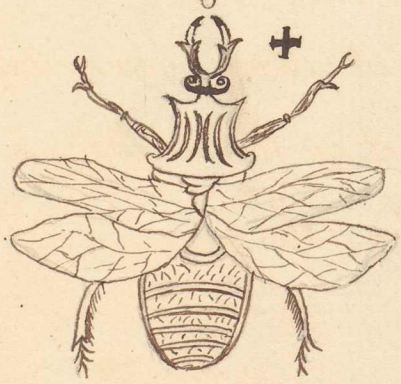

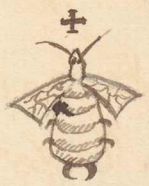

Tab: 26.

Fig: 1 En Myra i Naturlig Storlek, fick ej tilfälle att beså henne; ty hon skyndade sig, ur, dan, då iag följde henne i hamn och hål, till sitt mörka Regemente i jorden.

TAB. XXVI.

Fig. 1.

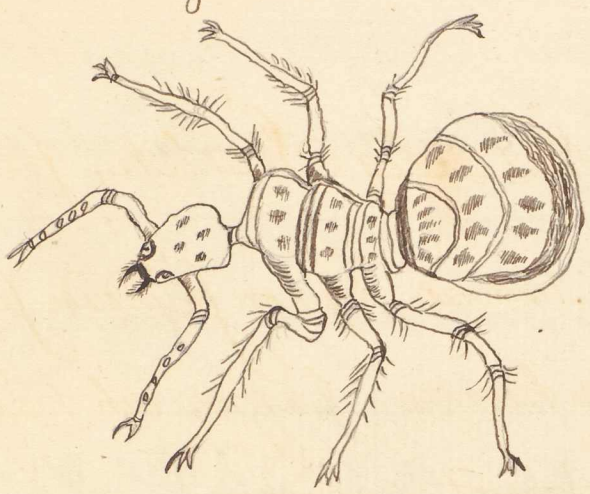

Fig: 2.

Fig: 3.

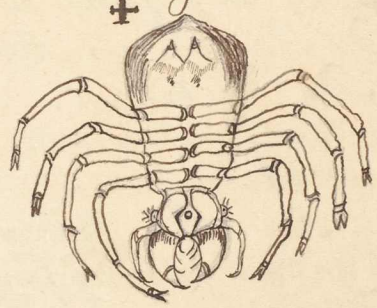

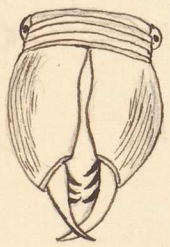

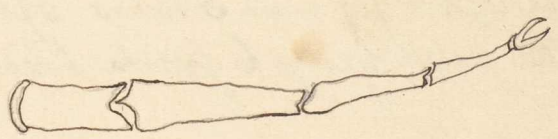

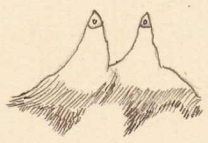

Tab: 27.

A: Aranea en Stor Spindel afritad i naturlig storlek. Ryggen hvitaktig med en svart Skråma mitt uppå om hvilken gå på hvarje sida 3 svartta strukar. Magen brokig af svarta, hvita och rödaktiga spottor. Benen 8 långe, hårige, klufne i ändan f: uti Hufvudet, som säg ut som en skål d: sutto, som mig tyndes, 8 svarte glänsande ögon. 6&c: Munnen.

a: antenna, en på hvarje sida, iholig.

B: . . . . på Ryggen. Några sådane sitta på och då på Skiepparl.

E Ett litet Insect, på Ryggen uti naturlig storlek.

C: . . . På Ryggen uti Microscop 3 gånger så långt som bredt.

D: . . . På Buken . . . .

a: tyne en liten spitz med en kortt knappytig ändan, klufvun; låror utan tvifvel vara Munnen. På hvarie sida uti denna knapp sutto 2ne små ovale knölar, till öfvertyds ögonen. It under Buken en oval hvit upphogning. b:b: 2ne långa armar, hvarje 2 gånger så lång som Kroppen; i hvarderas ända en tuden krabb liker Klo k:k: Fötter i iii 4 på hvarje sida; de främste hafva 2 leder, de andre 3 hvarje, hvasse åt ändarna. Kråket hvar rödbrunt, hade främst åt Hufvudet skal öfver sig med 3 tvärs öfvergående svarta strekar. Öfver den nedersta ovallika delen gingo 6 svarta bögda linier.

TAB: XXVII.

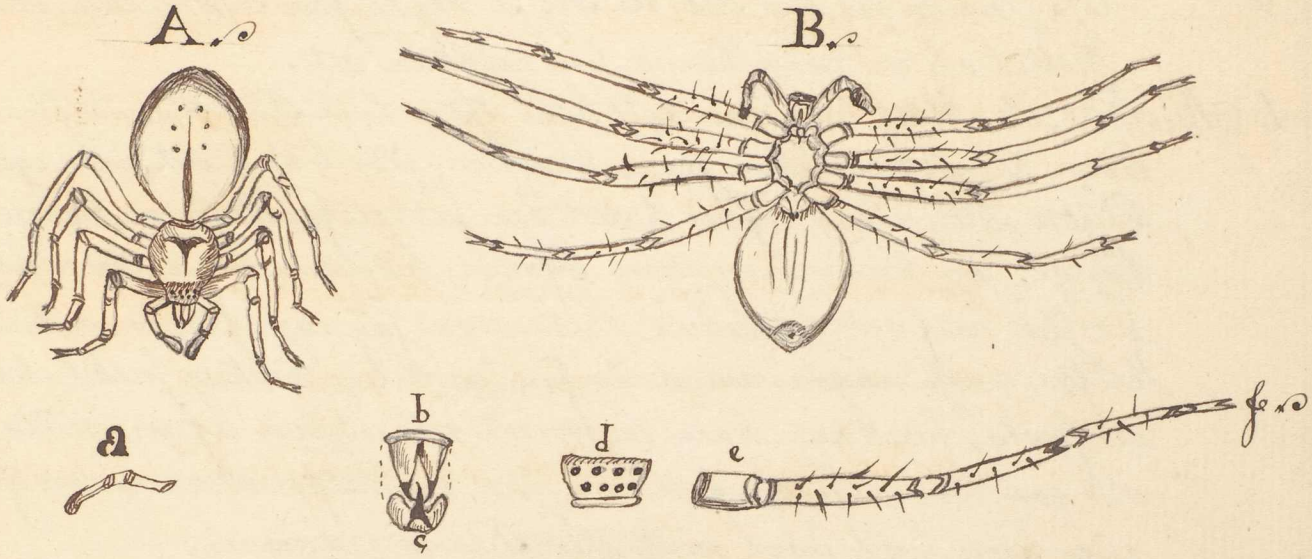

Tab: 28.

Maskar besåg iag igenom Microscop, som sutto tämmeligen många inuti löfa Buken på den Tab: 16. Fig: 3 beskrifna Boniten, emellan köttet och en tunn hinna, som betäkte det.

Fig: 1. A: Borit Masken var helt hvit öfver hela skroppen, bestod af 9. leder, knappt en linea store hvardera, där lika tiock ända igenom; Ögon 2ne, röda; öfver hvart öga satt ett svartt horn, hvarje så långt, som bredden emellan Ögonen, hvilken kunde vara på den förstta half annan linea; Munnen såg iag efter, men kunde ej blifva varse någon, annat än som en liten krökug snabel-liknan, de spets, hvilken hade en prick på ändan af en pluts storlek, och på hvarje sida af denna satt en halfparten mindre snabel eller horn, men utan prick eller klums i ändan:

Ho vet? om icke detta lilla kräket, som har sitt quarter i fisk-buken, med dessa 2ne små spadar rotar och upgraf, ser litet mat och drika, litet kött och blod, hvilket han tiju åfventyrs med den långa mitt emellan sittande snabelen suger till sig.

Herrans verck äro store och dessa sig ej mindre i den minsta mask, än i den största Elephant.

Fig: 2. A: En Fisklus, har ett skal grähvitt bestående af 9 leder, på Rygg-gen.

B. Gnünder är alldeles tomg allenast ijtterst i krusige kanterne, som stöta intill de 4 fötterna hon hafver på hvarje sida, ligga några tarmmar runt om kring. 6: 6: fötterne.

C. En liten fisklus af annan skapnad; begge slagen fann iag så väl på Haijen, som andra fiskar.

Inlefverade och förvarade i Spiritu Vini.

TAB: XXVIII

Fig. 1.

Ett naturlig Storlek. A.

Ett Microskop. A:

Fig. 2.

A. B. C.

Benen.

Naturlig Storlek.

Tab: 29:

A: En Gintsten, till tyckande maskäten, funnen d: 27 Aug. 1748, på Bänkhals platsens Strand uti Nampoh. Se Pag: 61 & 62 i Beskr.

B: Hålet hvareft masken låg.

C: Sielfva Masken 4 gånger så stor, som han var i sin naturliga storlek d: Kroppen bestod af 6 svarta afdelningar hvilka deltes i lika delar genom hvita tvärs öfvergående Lineer. Som mig tyckttes i haft, var hvarje hvit Linea en led. vid hvarje Linees yttra kanter i sidorna, satt ett 2ledigt ben med en fogellik svart klo i ändan. Ögon i i 2ne svarte; kan hända, att de 2ta svarta glänsande prickarna, som sitto i rad 4 på hvarje si, da uti främsta 6te leden, ork voro Ögon.

e: o: 2ne Klor sitto strakt bak om de 2ne Ögonen i i. Mer fick iag ej se honom; Stenen förvarad och inlefvererad

TAB: XXIX.

A.

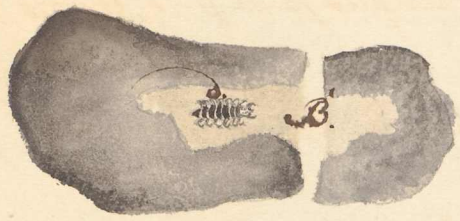

C.

T: XXX.

Fig: 2.

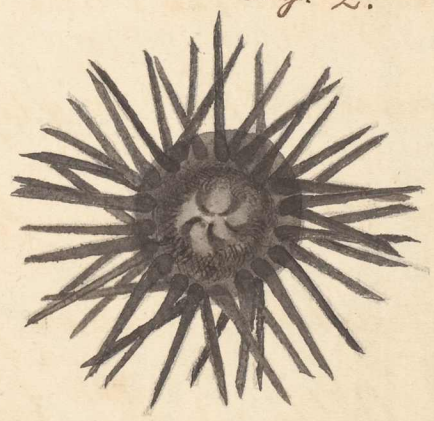

A: Fig: 1. A:

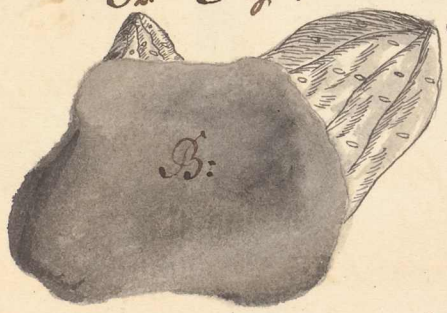

Tab: 30. Fig: 1. Sniigel, som omtalas i beskr: Pag: 15.
A. Sniigel Skiset.
B: Stenen, hvarpå han biter sig fast.
Fig: 2. Sarong Bazi
Tillförene. —

Tab: 31.

Fig: 1. Lelh-chis Trädet. }
Fig: 2 Bambou Trden } Se Beskrifn: Pag: 54.

Fig: 3 Pisang, finns ej Se mehr än Sielfva frugterna och Trädet men ej dess blom; ty detta trädets blomtyd war forby under mitt Beständ i Canton.

Fig 4. Ananas: säg hvarcken träd eller Blom, mer än frugten, Af: som hade hamfer, lika som Wäre Hasselnötter, eller Siell - lika Skal utom Sielfva Köttet eller Kiernan.

B: Sitto många gröna blader i en Klase, långe, men Korttare än Stielken. C:

TAB: XXXI.

Fig. 3.

Fig. 1.

Fig. 2.

Tab: 32.

Några Chineſiſke Örter.

Fig: 1. B: . . Blomman, röd, beſtod af 8te Blader, uppe utur hvil-
ken ſköto ſig oräkneliga hårfina ſtrålar, wål 5 gånger
ſå långa, ſom blommans blader. De ſlingade ſig kro-
kigt upp och likaſom litet krullade ſig wid öfwerſta
ſpitſen. It:

L: . . . 7 Tfft: långa ſmå blad, ſittto 2 tum i från roten R:
Örten ſynteſ här och där ut med ris åkrar wijl ungefer:

Fig: 2. . . . . En artig Ört, ſtod rak, högſt på ſomliga ställen
o.o: etc: Gula knoppar med en grön ſtrimma mitt uppå. } aftan för Canton uti Taho Revier.
Tum hwarje knopp, ſköt ſig ut ett grönt blad.

T: . Stammen en tum tiock, war ſköt, nederſt emot
jorden ſittto 2ne (på ſidan ſom wiſte upåt) taggige
blad o: o:; örten litet mindre än iag henne ſåg.

Fig: 3. . . En ört fant iag en anda ute, en dag od Trä-
gård. Med ett grön knopp, hwarifrån gingo 2ne (ett ſtort och
ett litet tätt ihopſittande) gröna blad J:
S: S: 2ne ſmå krufige ſtielkar (med en knopp på
hwarjes ända,) ſköto ſig ut ur knoppen på hwar-
je ſida om bladen.)

Fig: 4. En ort ſlingade ſig på ſomliga ſtällen om ſtenar
och Buſkar, lika ſom Capriſolium. i: i: et: o: Vo-
ro ſmå ſmala ſtielkar med en röd knopp i ändan;
under hwarje ſtielk ſatt ett blad.

TAB: XXXII.

Fig: 1.

Fig: 2.

Fig: 3.

Fig: 4.

Tab: 33.

A: . . En Cran.

H. . . Ett Trampshiul, som sitter i stommen S: S:, af goda tiocka Blankor giorde.

K: . . Axel, hvarom tåget löper under tramponingen.

. . i. i etc: Grinna Tappar, sitta tvårs igenom Hiulet 1 quarter hvarje ifrån Hiulets Peripherie, hvarpå en Karl trampar, under hvil, ket han, att hielpa sin kraft, håller i tvårstången, m:, på hvil, ken en jernstång löper med en trind ögla på ändan, den han kan kasta på någon af tramp-tapparna, når han vill, att Hiulet skall stadna.

. . n:n 2ne Taljor hvarigenom Tagen å omse sidor löpa upp igenom

2ne dubbla Block i Taljorna a: a: hvilka hanga i Cranen.

. . o: o: Tagen ifrån Trampshjuls Axeln.

c: c Tagen i Cran, afskurne ifrån o: o.

d. En jern tyngd, som far upp och ner på Cranföttrens armar g: g:.

. . r: En Jernstapp med ett aflångt hål i ändan, som sättes i Jernöglans p. hål. Fiedren f: stickes sedan igenom, då Karlen trampar upp pålslagnings tyngden och när han vill hon skall falla neder, rycker han åt fiedren med strengen t:

b: Toget, hvar med öfversta ändarne af Cranen bindas tillsamman, sitter fast uti öfversta Blocken a.

f: f: Hufvud stolparne, hvardera af tiocka ihopa fogade Blankor.

e: e: Bon på omse sidor om Hufvud stolparne. Med uelfva tramp hiulet upphiulades sedan åt skilliga tyngder, hvareft som behagades.

Sågs uti Cadix

TAB: XXXIII.

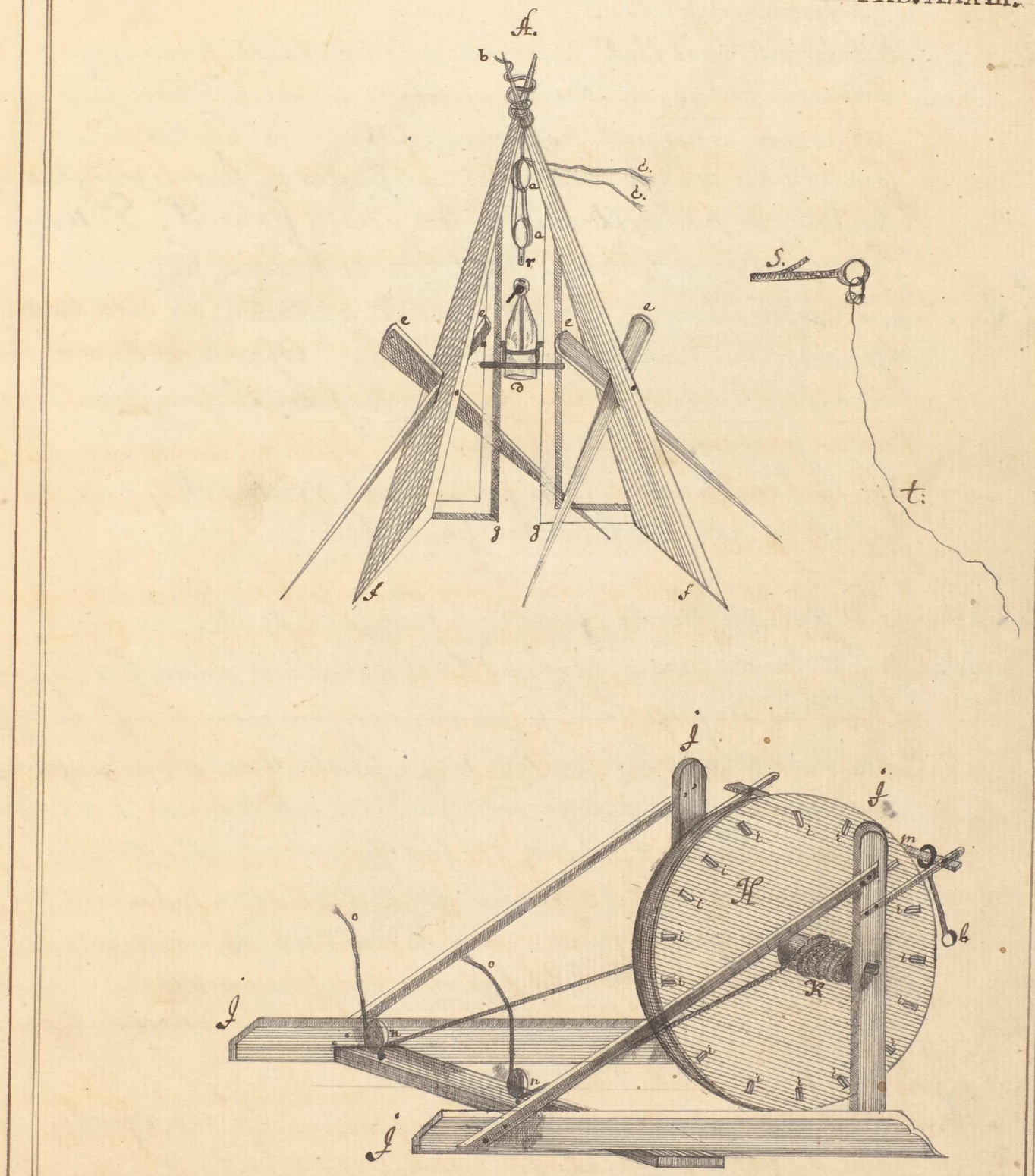

Fig: 1. 2. Tab: 34.

A . . . En ugn, med en inmurad Kittel uti, hvilken Ehrneserne koka och färga sitt silke.

B . . . Ett trint trädt läk, helt tätt med heil bärat, hvarigenom silkes ändarne trädes. Läket är ej större, än at det kan falla med i pannan, ända till dess botten. Ofvan på Läket är en blytyngd, som tryker det ned, att efter som silkes nystarne minskes af upp harfsvingen på harfstrådet C: som sitter i stolen D. Detta gör och, så mycket, att silket i kittelen ej snärjer sig.

E: E: . 2ne uprätståndare, i hvilka äro hål, at träda en trin kafle F: igenom, som kan sänkas och högas. Ofvan på denna fara silkets trådarne, men inunder kaflan F: som sitter fram= man för harfstrådet i stolen D:

G: . . En kugsven kiäpp, som sättes emot vrinden H:, när man behöfver att harfstrådet skratt stå.

Fig: 3:

A: A: . En stol, att virka, flåta och slinga uti; etc:

. . a: a: 2ne: smala axlar, den ena litet öfver den andra sittande, på hvilka äro satte små fasta pinnar, som göra 6 afdelningar på den öfra, och 5 på den unra smala axelen; på dessa afdel= ningar harfvas det färgade silket. och lemnas 1. 2 á 3 och 4 afdeln: lediga, till dess de fått färgat och utur kittelen upp= harfvat, mera silke som till arbetet behöfves af andra Coleurer, än som först färgades. När de äro till reds, att virka etc: sätta de en hållare K uti halen i. i tå begge axlarne ej gå om, kring utan stå stadigt, til dess behöfva afvefva af dem mer silke till Virkningen.

B: B: . 2ne tvär träden som hålla tillsammans Virkstolen, hvar= på de sitta eller stå och göra sitt arbete.

C: C: . 2ne smala stänger med 6 krokar o i den öfversta och 5 uti den understa, öfver hvilka de hafta så många si= kes trådar, som till Virkningen etc: skall höra.

TAB: XXXIV.

Fig: 1.

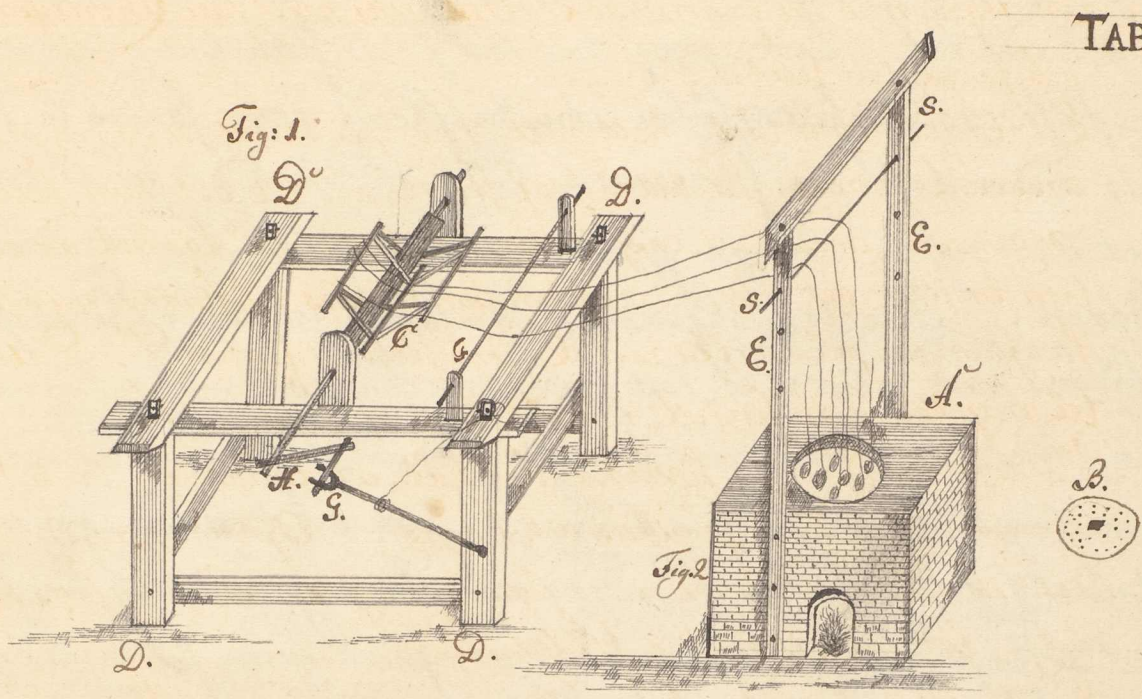

Fig: 3.

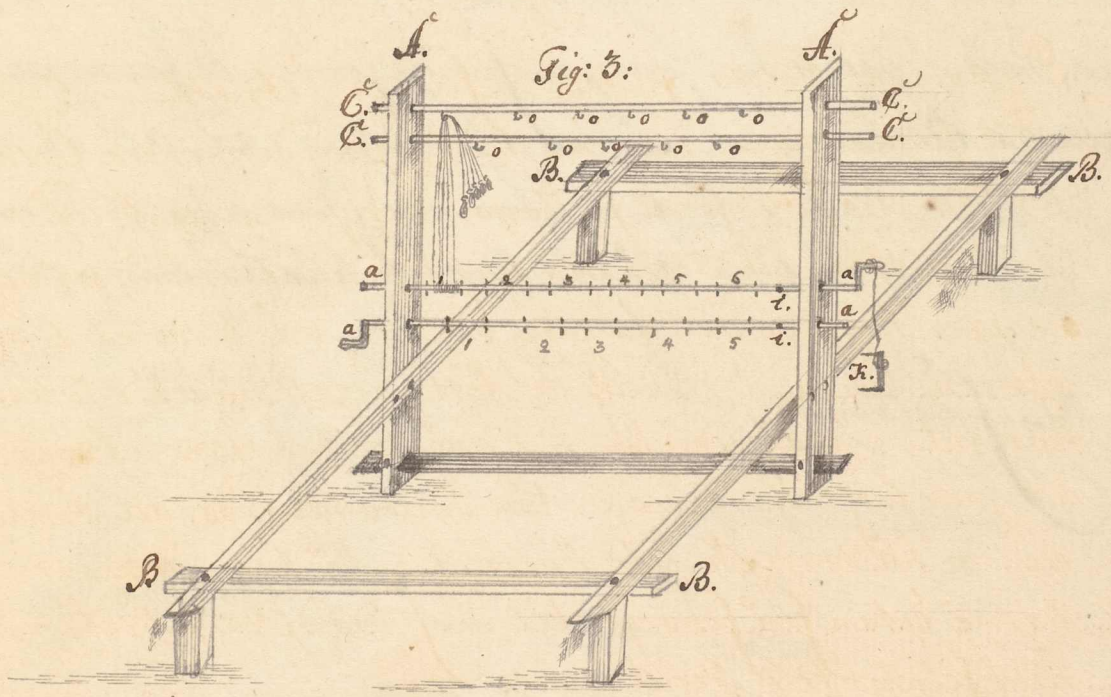

Tab: 35.

Fig: 1. A. En Chin: stol, på hvilken de sveper sin Väft, a. a.

a: a: ett bräde hvarupppå helt tätt fina stråhetrådar eller helt små, la bambou flisor woro insatte, såsom uti en Väfskied; detta sättes fast med 4 naglar uti hålen b: b: på stolparna c: c:, sådant är förut harpsvat på harptrådet d: d: af så många spolar, som der skall vara trådar på bredden i Väfven. Harpsningen af spolarne på harptrådet skier först på det sättet, att alla dukes spolarna hängas på krokarna uti tvär brädet e: e: medelst en tråd, med en ögla som är påbunden i ändan på hvarje spole; sedan tages hvarje ända af hvarje spole och trädes igenom hålen på på tvärträdet f: f: och knytes så i rad och ordning omkring harptrådet d: d:, när tå det är fullt med så mycket sådane der skall vara, så tages de ändarna som komma vid på harpsningen af sista spolarna och trädas emellan tinnerna på brädet a: a: och knytas om Väfrullen g: g: hvarpå sådant då befras, med tvinden h:, som passar lagom, att sätta på någondera af Väfrullens axlar i i. Sedan sättes väg iag, att de låta rullen sitta på sitt ställe bak i Väfven och der således svepte och sedan tago rullen ut utur Väfstolen och lade honom på harpstolen A: K:

L: L: Dukes spolar

TAB: XXXV.

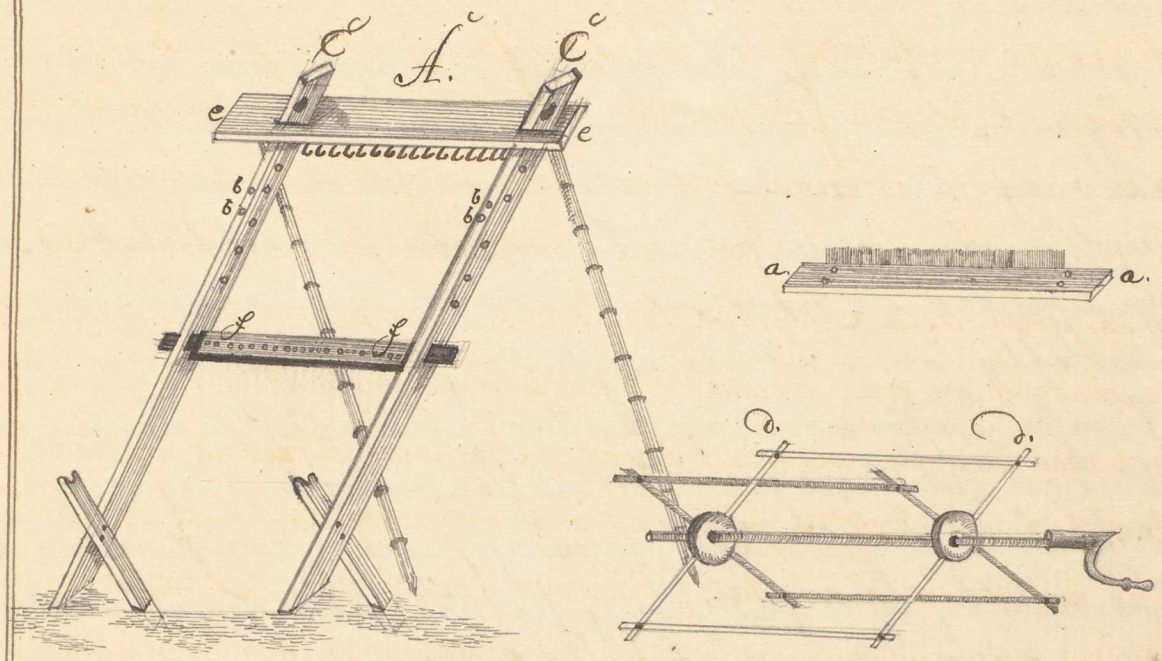

Tab: 36.

A: . . . En Chinesisk Wäfstol, uti hvilken Wäfskieden a sielf slår till, sammans inslaget.

. . b: b: 2ne = armar, en å ömse sidor faste, uti skielaget, loppå bak ut på sidan af Wäfstolens bakersta upständare d: d:, tå de leda sig uti 2ne andre.

C: C: Upåtgående litet mindre, hvilka hänga på en nagel upp uti de nämda upständarna ledige, att de kunna falla fram och tilbakars. Öfver desse kan ett brädem: m: med någon tyngd uppå lyftas och sänkas efter som de åstunda att skieden skall slå hårdt eller löst.

f: f: De främste upständarne, äro korttare än de efterste nämde d: d: hvar af skier att skiedlaget faller fort och slår jemt på inslaget, de nämde upåtgående ledstängerne C: C: falla ej perpendikulairt ned på de 2ne armarna b: b:; ty tå skulle de ej slå väl, utan de gå litet bakut, att b: b: och C: C: göra en angel af 60 á 65 grader allenaft.

TAB: XXXVI.

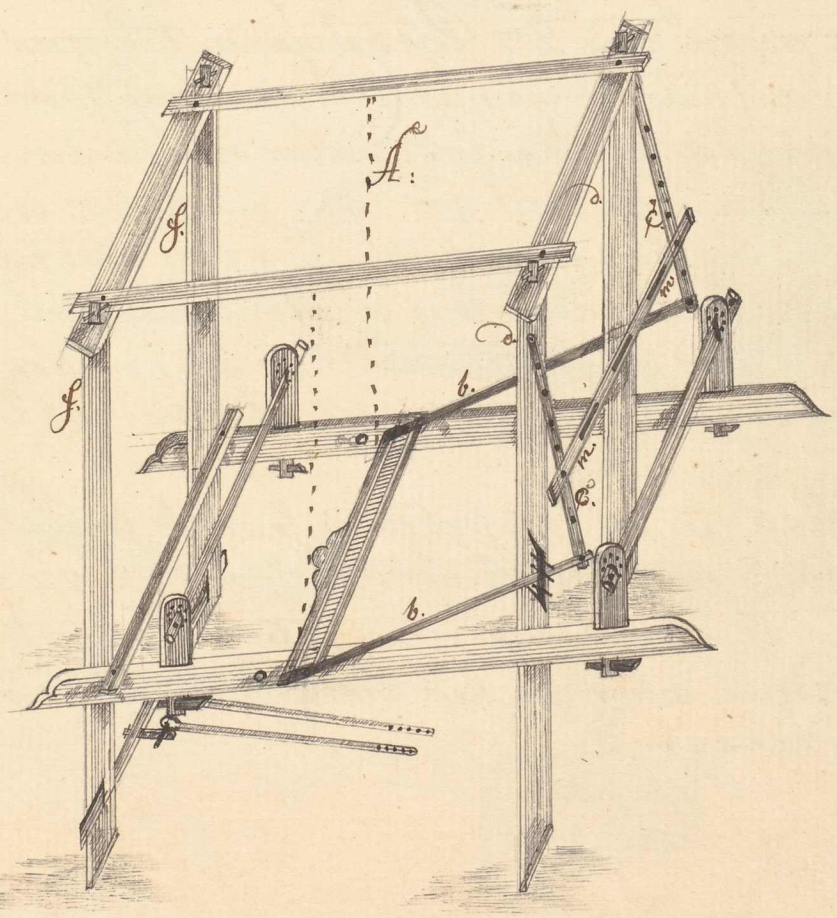

Tab: 37.

Fig: 1. En Chinesisk handquarn. a. öfversta delen eller locket, som lägges ne, der på b: och bride omkring; är utskuret i en half fingers djupa skåror; är trint, består af 4. hopfogade delar b. understa delen står fast, är uholig. Säden faller dels ned uti b, dels på sidorna emales ej fin.

Fig: 2. En trösknings och gröpnings Machin. CC En stark, hvarutij 4 stafver och klubber d. e etc. äro insatte och ligga lediga utij en jern axel, att när Tröskmannen trampar med en fot på hvardera sjö g. g: faller klubborne e: e: alternatim neder på riset eller sädan f: f: I jorden hvilken är hård och fast dereft riset skall läggas är en liten utgropning, att det ej skal spridas för emot det hit eller dit. h: h: 2ne upprätstående bredare med en tvärstång i: i: hvarutij karlen håller och hielper sin kraft under trampandet. Med denna Invention skilja de både skalen, ord eller paddiet ifrån riset, som äfven och, om de vilja gröpa eller fin, der kausa det, kunna de, då en liten eller tyngd, bindes på ändan öfver klubban och trampas sedan med större force och fortare.

Fig: 3. En Tröskpräggel med 2ne löfhängande klappar utij

Fig 4. En Dubbel skiära hvar med Chinesarne afskiära Riset.

När de skiära går det ganska fort, håller med handen om skaftet A: och gör så ett kringskiärande. En karl går efter och kastar det afskurne riset utij ett 4kantigt tråg. Fig 5. i hvars botten äro tätt med hål, hvar på han lägger ett löst 4kantigt tunt bräde att ej de affallande risen skola bort spillas, under det han går hem med sin skiörd; när han är hemkommen slår han på riset med präglen tar sedan undan brädet och fällar ut hvad som har kunnat gå utur

Fig: 6. En Plog. a ett spitsigt jern, som gör foran, hvarutij rismplantorne sättas. Ofvan på plogstaken D. står han vid b: och stödier ryggen emot i: håller med handerna i knufstaften d: d: bladen CC. gå något snett ut åt sidorna, och kan han dirigera under kiörandet dessa knifvar hurus han behagar.

TAB. XXXVII.

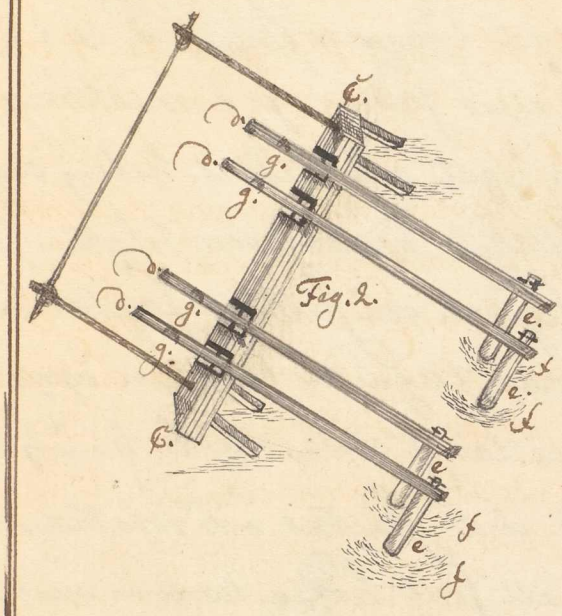
c.
g.
g.
Fig. 2.
e.
e.
f
e
f
f

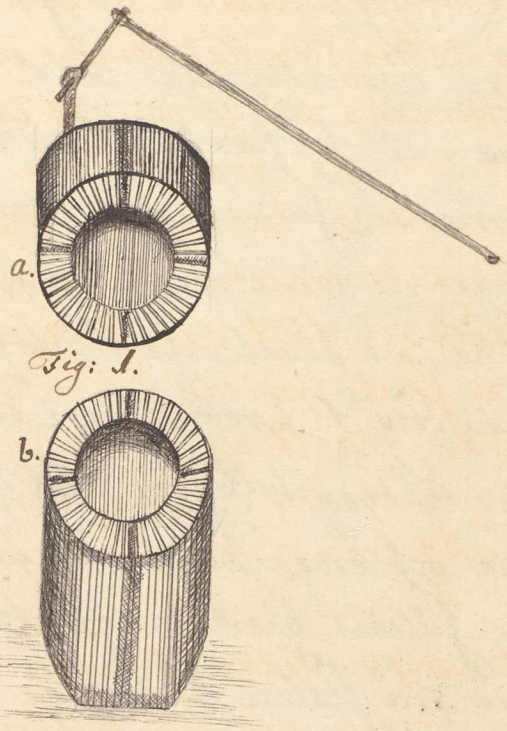
a.
Fig: 1.
b.

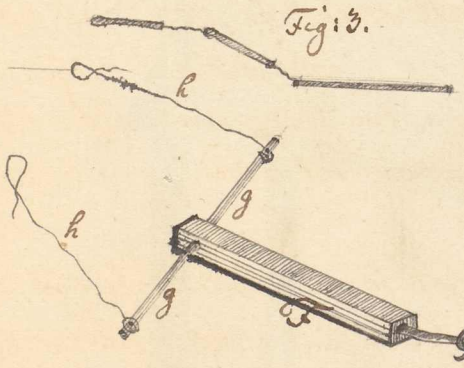
Fig: 3.
h
h
g
g
f

Fig: 4:
A.

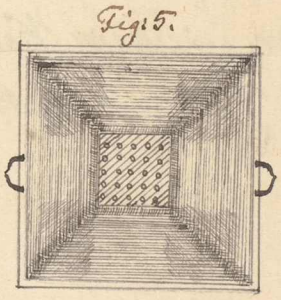
Fig: 5.

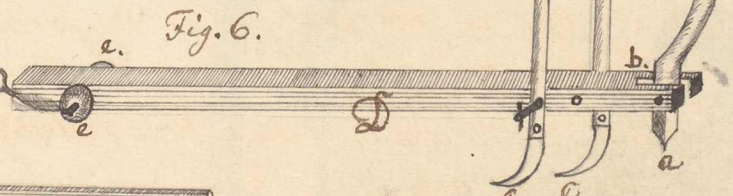
Fig. 6.
e.
e
D
b.
i
a
C.
C.

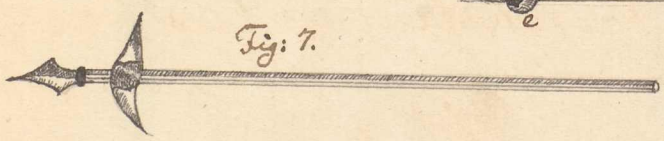
Fig: 7.

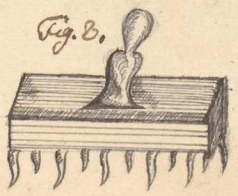
Fig. 8.

Tab: 38

Chinesisk Tobaks Skiärares Verkstad.

När bladerne äro allenast något litet befuktade, lägges en hel hög tätt tillsammans i det fyrkantiga Rummet E: hvarupppå de sedan bestänka tobaken med en Sauce de hafva i en Kruka d: lagat tillsammans; der uppå tages ett tunt jern Spiell b: och läggas ofvan på de i Hop lagde bladerna, och hämtar så Kulor f: eller stenar f: f: med tången a: ifrån ugnen Fig: 1. hvareft de i elden legat och blifvit hete; dessa hämtar han ofta och lägger på Spiellet b:, hvarigenom tobaken skall sätta gulna och draga bättre in uti sig den på sten kta saften. Se, dan når de således giort några timmar, taga de tobaken upp och lägga honom på stolen S: Fig: 2. emellan stolparna h: h: uti hvilka äro långa reglor, hvarigenom en tråd L: L: stickes och tobaken, som ligger in under klias fast; ta de till ett slut hopfla honom med hoppe-
len J, hvaruti k: är tanden

TAB: XXXVIII.

Fig. 1.

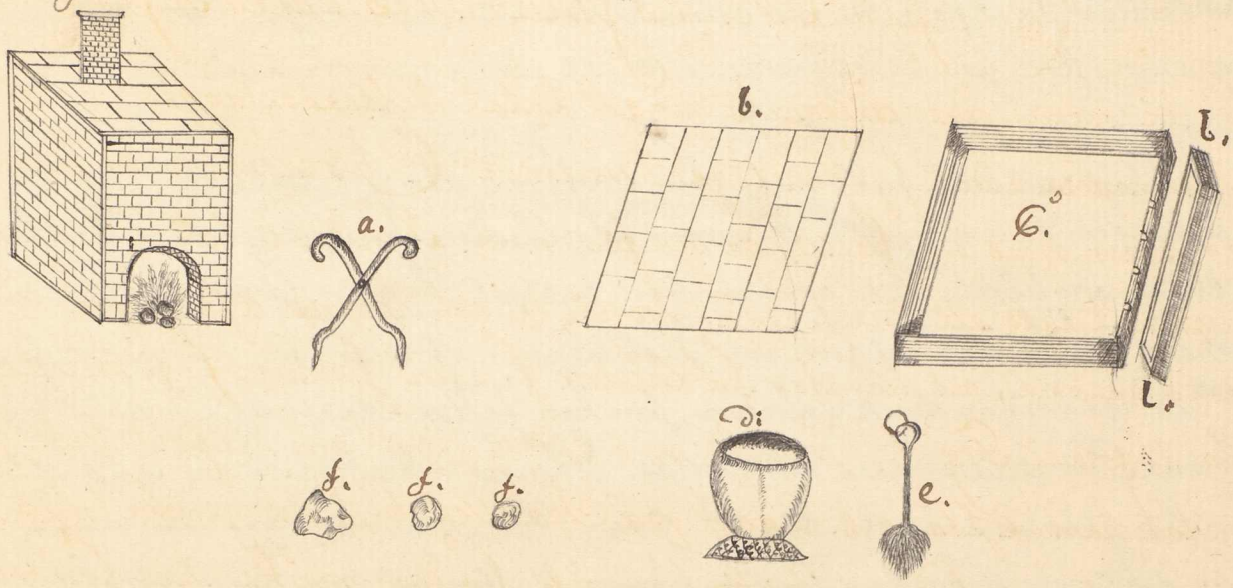

Fig. 2.

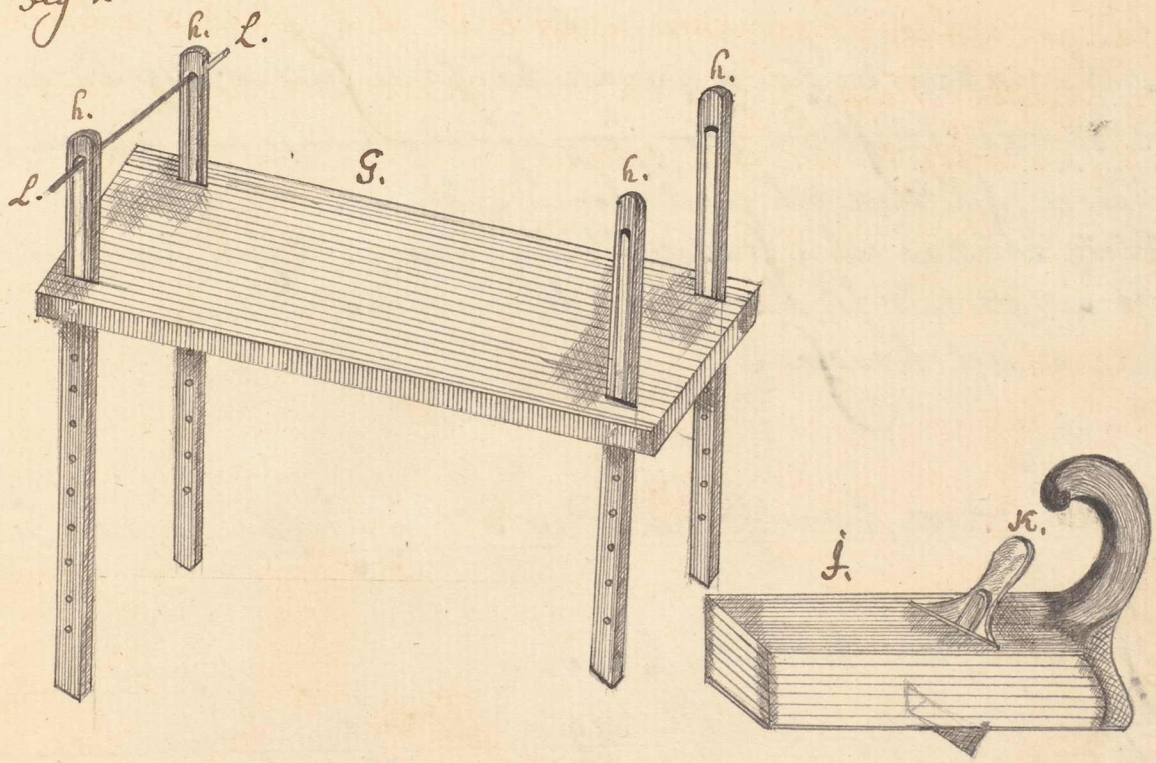

Tab: 39.

Fig: 1. A: En Chinesisk Bomulls Rednings Machin.
Bomulls-Redare. Uti åtskillige hus finnas desse. Arbets karlarne äro merendels i hvardera Verkstad, ett par gamla Gubbar och några gossar. Verkstaden är ett fyrkantigt rum, stort som våra salar á 10 á 12 alnar merendels quadrat; ett fyrkantigt, och på somliga ställen ett aflångt bord á # a 6 alnars länge och bredd, står mitt på golfvet, 1/2 aln högt; på detta bordet frambära gossarne eller arbets karlarne en god hög orednd bomull, sådan som hon utur sina knoppar är plockad; sedan stiger en arbets karl fram, med ett bälte om lifvet, hvaremellan han bak på Ryggen sätter ett Bambou spröt A. ef 3 alnars länge, krumt som en Viol båga, i öfra ändan hänger ett snöre b: b: a 2. alnr länge med en krok i ändan, som han fäster uti en ögla b på Machinen B hvarmed Bomullen redes och renfas. Denna Machin B: är 3 á 4 alnr lång. På snöret b: b: slås med en klubba C:, sedan Bomullen är lagd uti en hög, hvilken besörjer sig omkring, så snart han sänker bågen. Men då han sjö hvart 5te eller 3dje slag lyfter bågen och strängen utur bomullen och slår så ett slag med klubban på honom, så har Bomullen som fäst sig om, ren ifrån; skalen och knutarne falla för sig sielfva.

Fig: 2. Skomakare bruka ej annan knif till sitt arbete än denna C. hvar med de både tillskiära skor, som åfven olk med den samma skiära och afflisa läder et, så tunt och jemt, som de vilja.
a. Skaftet, brukas och i stället för Hammare, då han håller i ena ändan d: hvarest är ett hål för handen och slår med den andra.
b. Bladet, c det hvassa.

Fig: 3. Ugnen, hvarest det Pag: 57. i Beskr: nämda Tusch ämnet brenes.
A: Eldstaden, der veden kastas in.
C: Liten öpning, hvarest lågen och röken spelar ut.
D: Murdhål, som muras igen, när förmälte ämne är in lagt. Utan tvifvel låter denna Ugn med en tvär botten inuti delas mitt itu, hvarpå massan lägges.

TAB: XXXIX

Fig: 1.

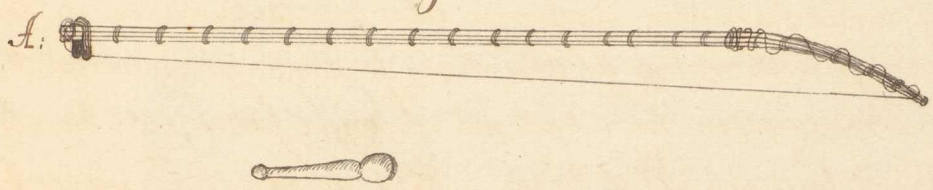

Fig: 2:

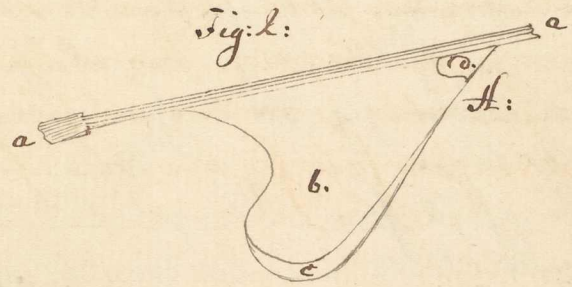

Fig: 3.

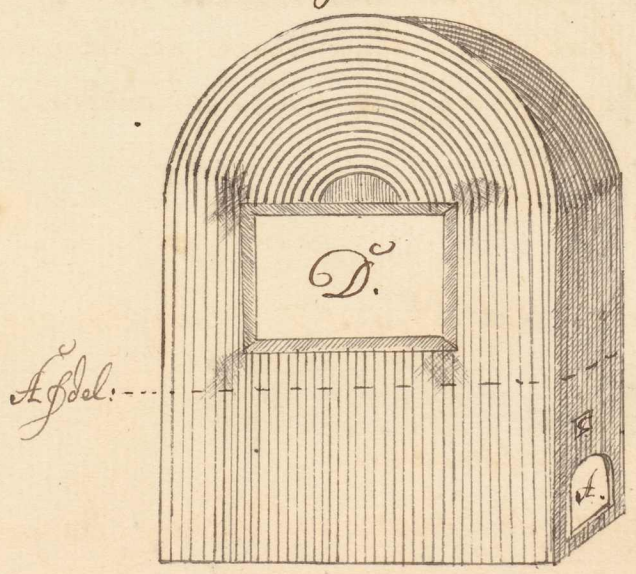

Tab: 40.

Fig: 1. . A: Ankunge-Ugn. B. Rummet hvareft äggen läggas. C: Eld-Staden, der Veden läggas. D. Drag- eller Rökhål. Se beskrif: Pag: 64.

Fig: 2. . A. En liten quarn af jern hvarpå de Gulsh ämnet, sedan de stå rbränd; dels och annat males, såsom senap Caffebönor färgor etc: hvartill hon är ganska Commode, och går både Bål och fort.

B. En trin jern trissa, är tiockast i Centro, hvareft en axel eller skaft, b: b:, går tvers igenom, som man håller uti, når man rullar fram och tilbakars i Krupan eller ingroponingen, C: som är ej sjdare i opningen är trissan hvilket sjd Centrum begynnar att af- taga, till dess hon vid sin periphérie blifver tunnaft, hvareft- ter och rättar sig att trissan naftan jemt öfver alt in uti upfyller henne

Fig: 3. A: En Chinesisk sten Mangel, till Bomull tyger et Nankineverk:

Fig: 4. A. En Klacken med hvilken misgärnings män Stals huggas. eller i Styrken parderas. B. Fiedra knifven eller yxan, som lyftes upp och ned. C En skråma i Bänken. D hvarut knifven faller.

TAB: XL.

Fig. 1.

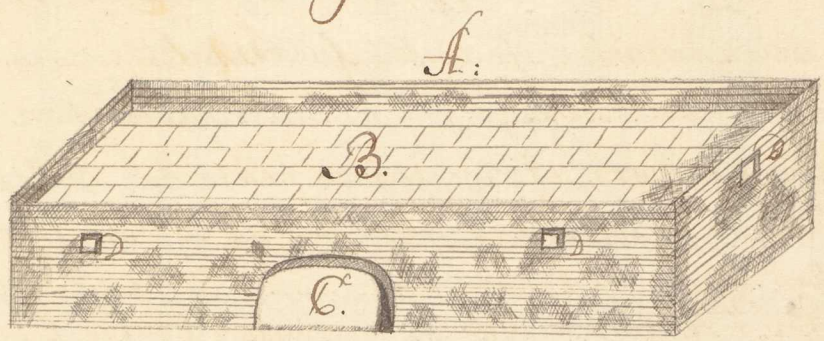

Fig. 2.

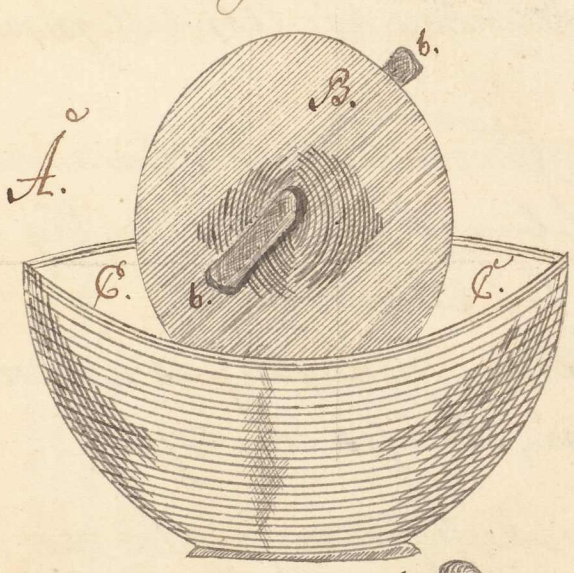

Fig. 3.

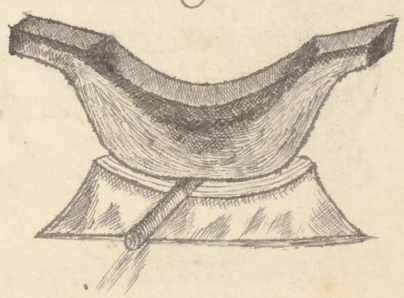

Fig. 4.

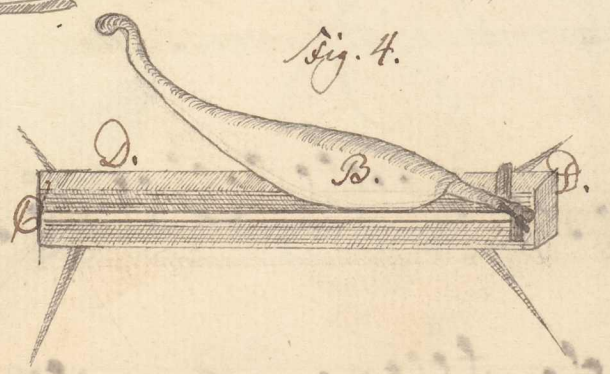

Tab: 41. Chinesiske spel Instrumenter.

A: Hautboe, den öfra delen (a) af Trä med 3 hål uppå; kunde skiftas med i den undra (a:a), som var af Messing med 3 hål uti.

B: En Machin, uti hvilken 9 stora och 3 små (c.c.etc.) Messings Bäcken hänger, det ena merendels lätet subtonerat under det andra.

D: En kafle, hvar med de slogo på de nämda Bäcken.

E: Ett Messings Horn, hvarutj de tjöto och vrålade.

F: 2ne — Bäcken, hvilka de då och då slå tillsammans.

G: 2ne små Trä-skifvor, med hvilka de på sitt sätt signerade tachten.

H: En Viol med 3 strängar uppå, den nedersta Basen (2), quinten (1) alten, eller tenoren (3). I spel Bagen (h); de hade ock åtskillige andra slags Violer.

I: En Machin med små Bambou rör uti, till pipor. Blåses uti öpningen I. I.

K: En Trumma med ett skinn öfwan i öfra ändan, hvar på slås med en klubba l. . I Pagoderna, såg iag sådana Trummor store som ett Cá & Tunnekar.

L: Ett Messings Bäcken, hvarpå slås åfwen Kl: timmar.

M: En Dipa med 7 hål på, Blåses uti öfwm:

För en Europeé klingar denna Musique ej särdeles väl, dock en närmare, les Taict och Harmonie observeras. Här ur ges får dessa Toner:

Largo.

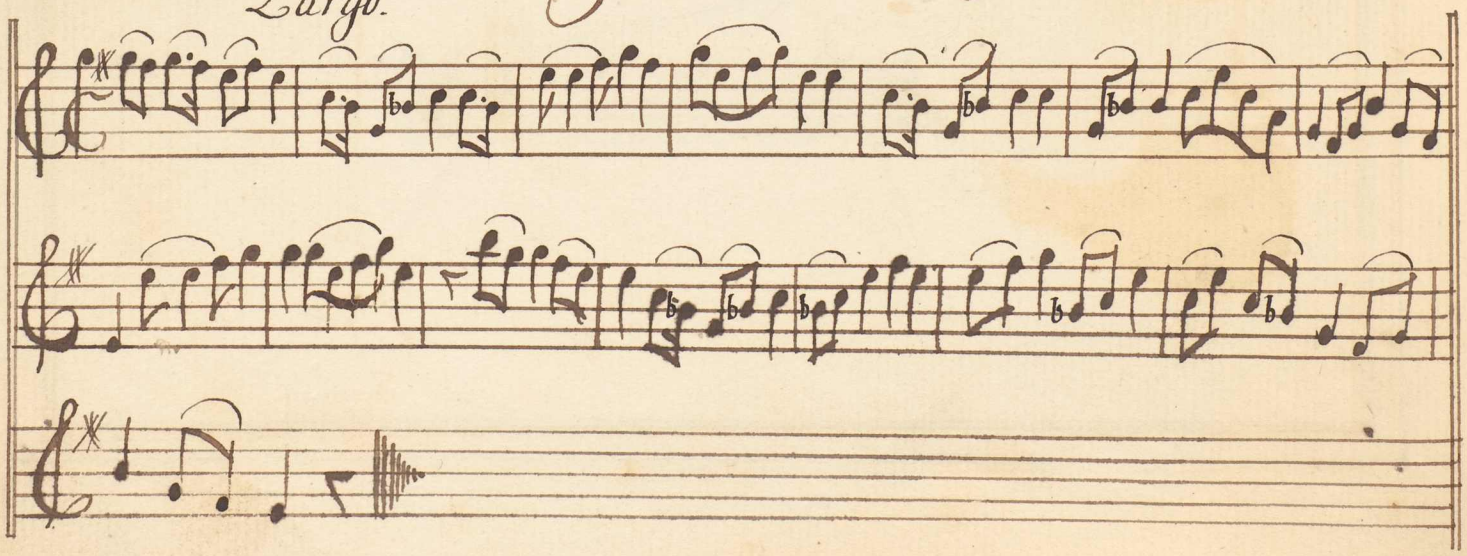

TAB: XLI

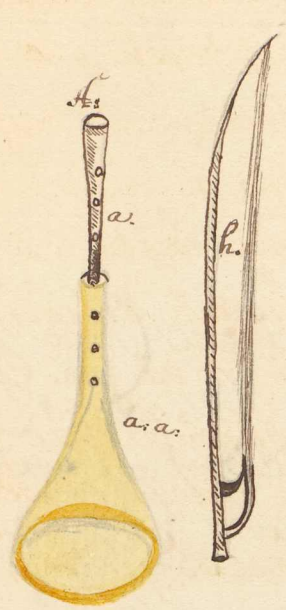

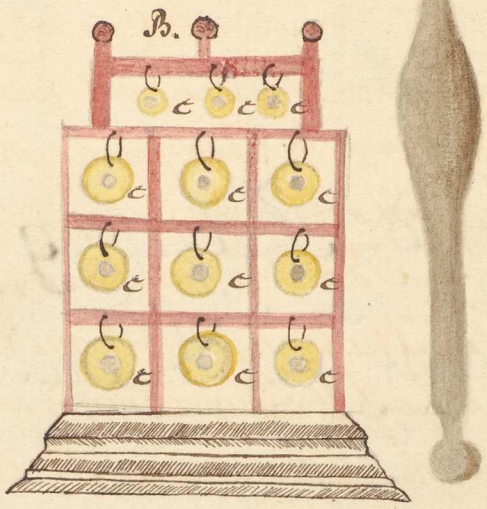

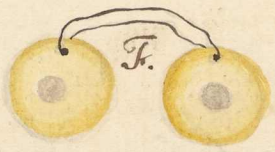

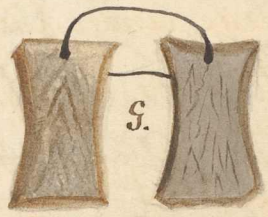

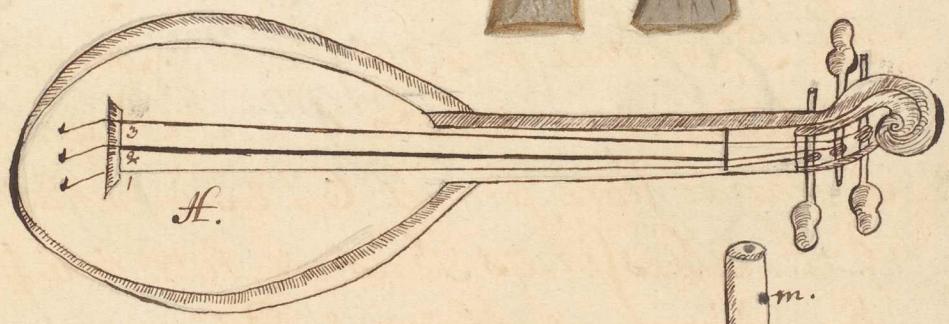

Tab: 42. Grund-Ritning på ett Chinesiskt Hus,
uti hvilket Resp: Öfv: Comp: Skiepp
T. REDÉN och C. H. HOPPE hade Factorie.

A. . . . Undra Våningen i hvilken voro Cammar för
Hr: Superlargeurer.

† . . . Ett Rum för Pennunge (asfan)

* Stenlagder Gård. c

C. . . . . Uppgången ifrån Revierett.

*** Uppgångar eller Trappor i Factoriet till

B. . . . Öfra Wåningen, hvarest äro Rum för
Hr: Officerare och den öfriga betieningen.

TAB: XLII.

A:

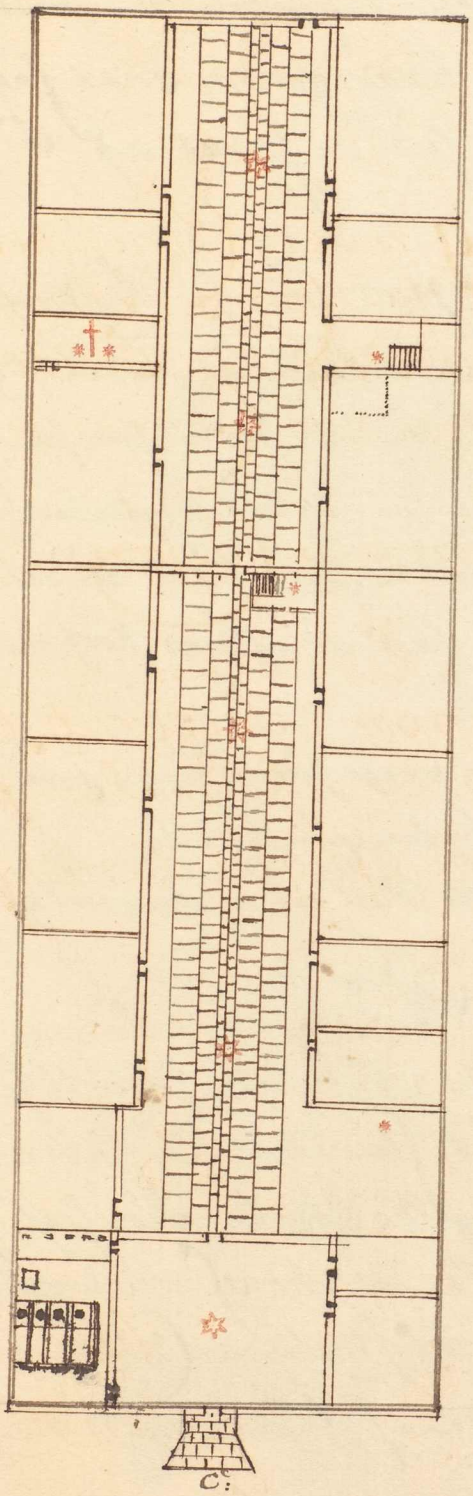

B:

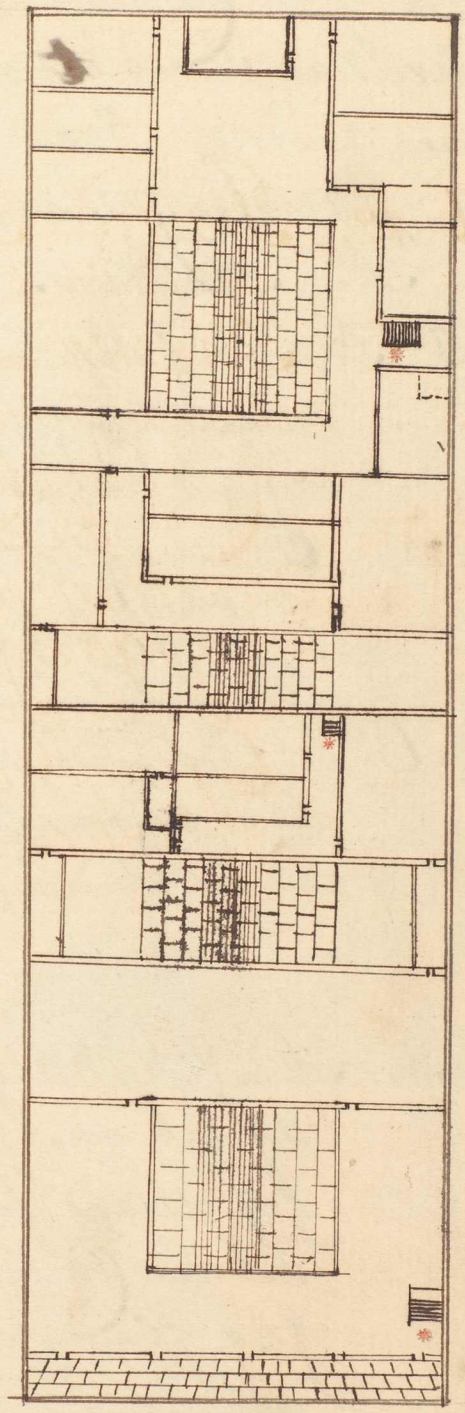

C:

Tab: 45.

Fig: 1. A. En Pompa fanspå Sundsvik, sedan vi ha de varit ifrån Ranton, hvarest hon var tagen; den 3me Dec: uti hvilken var rinnat ett hål, hvarigenom man såg alla hennes kiärnor sexande, sådane, som de synas af Fig: 2.

Fig: 3. En Skogrås knippa.

2. A. Skiellaken. B. Knoppar ne, se Beskrif: Pag: 72 pl: 1

Fig: 4. A. kallades siöhäst, emedan han hade 4 fötter liksom med Hästskor på an, darka. Drog sig så ihop, när han kom utur Vattnet, som ses af B:, att han blef helt liten, men när jag lade honom i Vatten vidgade han sig ut.

Fig: 5 Ett annat slag. ictom Vatten, som tillsammans a att det ej blef stör re än en half årta. Ryggen hade ett inskuret kors mitt uppå. C: Buken hade små sina taggar. D:

Fig: 6: B: Kan hända en Polyp: Jag så många sådane, långe, gule, liknande upp. resne strumpmaskor, räckte ut sig längre i Vattnet. Förvarat alla dessa slagen i Spiritu Vini och inlefvereradt.

A: MANTE

Fig: 5. A. Siökalfvar flöto i Vattnet, som ett slem, dalra af och an, sprida sig åt stundom, som stiernor, vika sig ibland, som ett kring kanterna krusigt lath; då det är Courieust, att se ett kors mitt paådem. Jag såg många af åtskilliga Colourer, store och små, men kunde ej fiska upp någon heke. se Beskrifn: Pag: 80.

TAB: XLIII.

Fig: 1.

A.

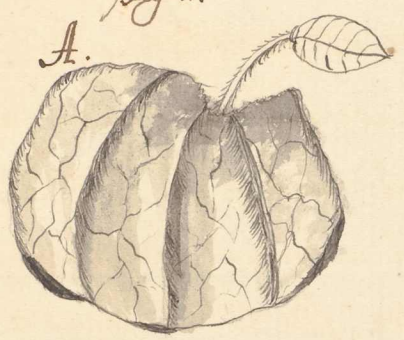

Fig: 2.

Fig: 6.

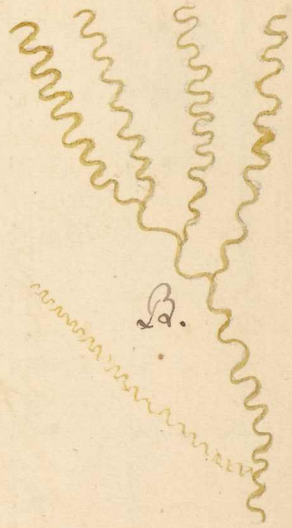

Fig: 3. A.

A.

B.

B.

B.

B.

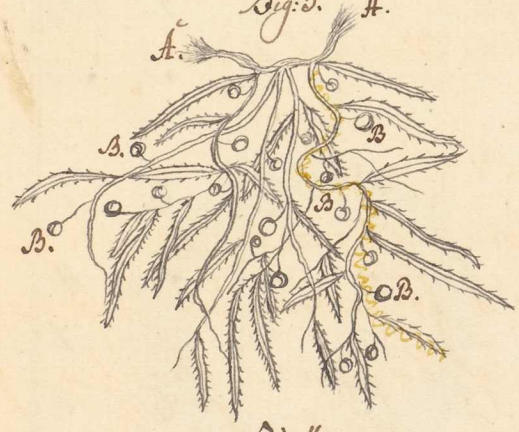

Fig: 5. A.

B.

Fig: 4.

A.

B.

Fig: 5.

C.

D.

a.

Fig: 5. A.

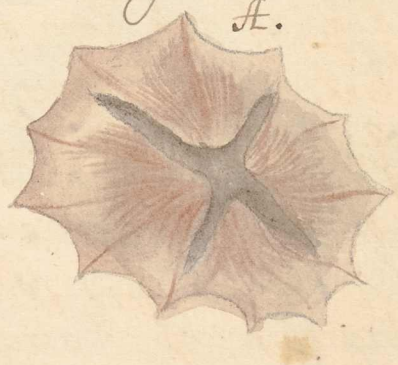

Chinesisk Matt Cubik Rod tad bringad till Svenska alnar.

Spanska Piastrar bringad till Kiina Mynt.

Chinesisk Vigt bringad till Svensk.

Cubic.	alnar.	Tum.
1/2	. .	7 7/16.
1.	. .	14 7/8.
2.	1.	5 3/4
3.	1.	20 5/6.
4.	2.	11 1/2.
5.	3.	2 3/8.

Piaster	Tails	Mes	Candarin
1/2.	. .	3.	7.
1.	. .	7.	4.
2.	1.	4.	8.
3.	2.	2.	2.
4.	2.	9.	6.
5.	3.	7.	. .

Svensk Vigt bringad till Chinesisk.

Mes.	Cattie.	Tail.	Skålpund	Lod.
1.	. . .	. . .	. . .	7/25
2.	. . .	. . .	. . .	14/25.
3.	. . .	. . .	. . .	21/25
4.	. . .	. . .	. . .	1 3/25.
5.	. . .	. . .	. . .	1 2/5
. . .	. .	1.	. . .	2 4/5
. . .	1.	. .	1.	13 11/25
. . .	2.	. .	2.	26 22/25
. . .	3.	. .	4.	6 8/25
. . .	4.	. .	5.	21 12/25
. . .	5.	. .	7.	3 1/5.

Lod.	Cattie.	Tail.	Mes	Candarin.	Cafse.
1.	. .	. .	3.	5	2 3/32
2.	. .	. .	7.	. .	4 3/16
4.	. .	1.	4.	. .	8 3/8.
8.	. .	2.	8.	1.	6 3/4.
16.	. .	5	6.	3.	3/2
th.					
1.	. .	11.	2.	6.	7.
2.	1.	6.	5	3.	4.
3.	2.	1.	8.	. .	1.
4.	2.	13.	. .	6.	8.
5.	3.	6.	3.	3.	5.

A. . . Souan Pan eller Shipun. Chinesisk Räknetafla

B. . . Dath-Chin, Hand-Vigtskålar att väga Silfver på.

C. . . Chiap Chin, En Machin, att klugga Sönder Silfver med.

177

TAB. XLIV.

Pé ouang Leang	Ouan Leang	Tsien Leang	Pé Leang	Che Leang.
Un Million Tails	10000 Tails	1000 Tails	100 Tails	10 Tails.

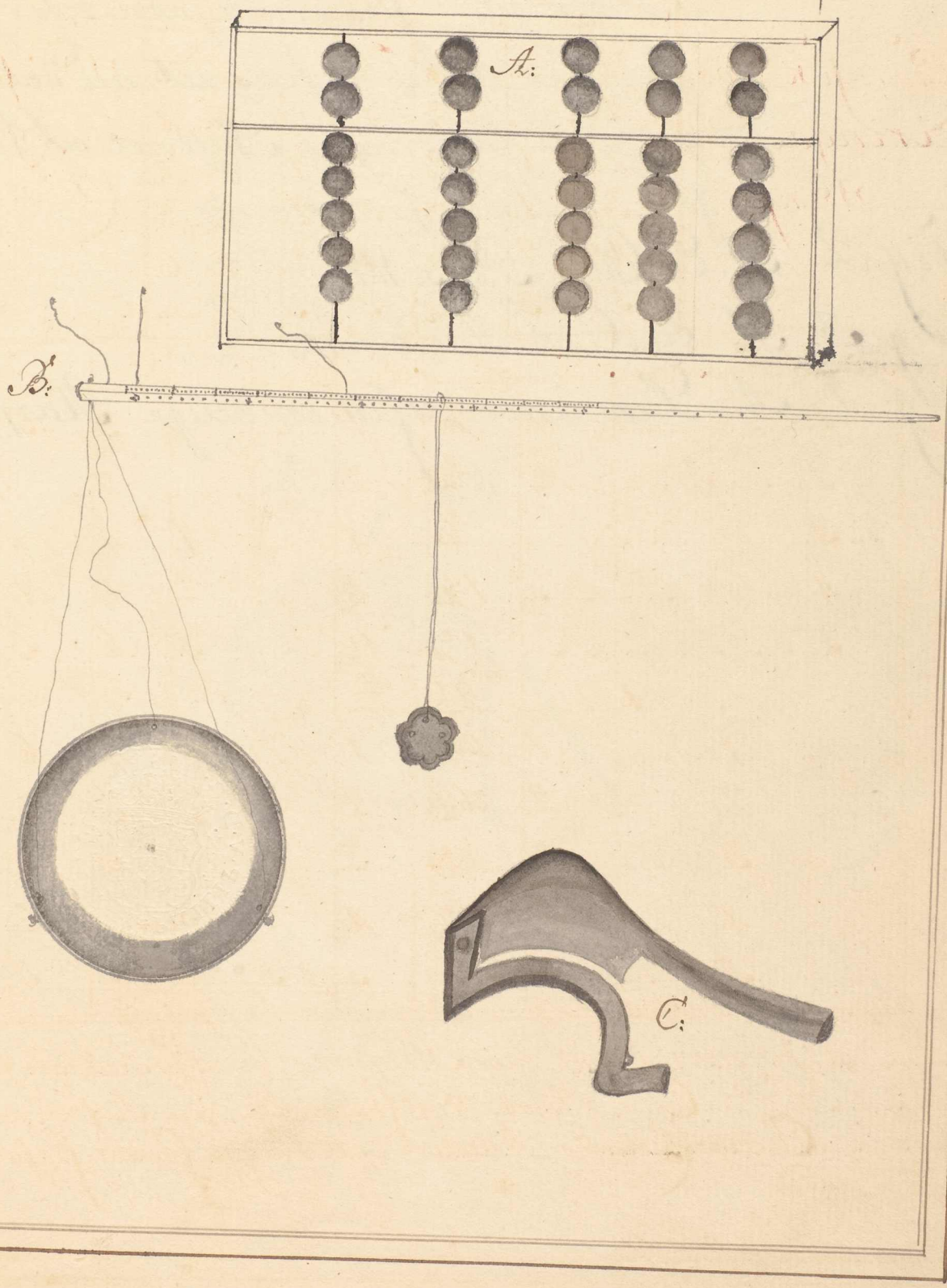

Tab: 45.

Fig: 1. A. Ett Chinesiskt Kast Nät, 4tigt i ändarna och
kanter sitter stenar och järn bitar fastbundna, som
göra, när Nätet kastas ut, att det så småningen
faller tillsammans i Vattnet och innesluter den fisk
som inunder forekommer.

Fig: 2. A. En Chin: Puls Not.

Fig: 3. A. Ett Chin Handmärk.

Fig: 4. A. Den under resan brukeliga Harpon.

TAB. XLV.

Fig. 1.

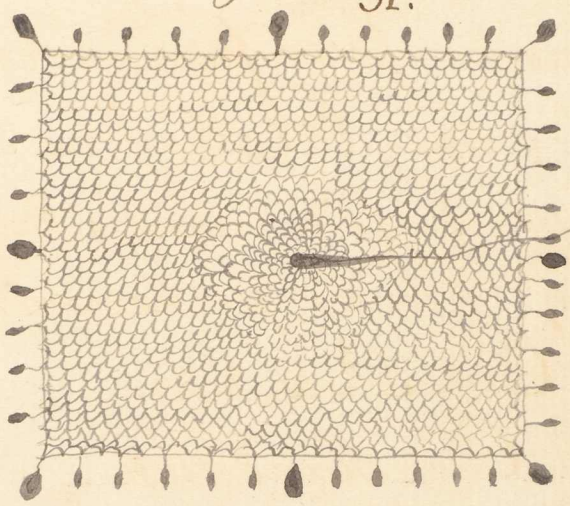

Fig. 2.

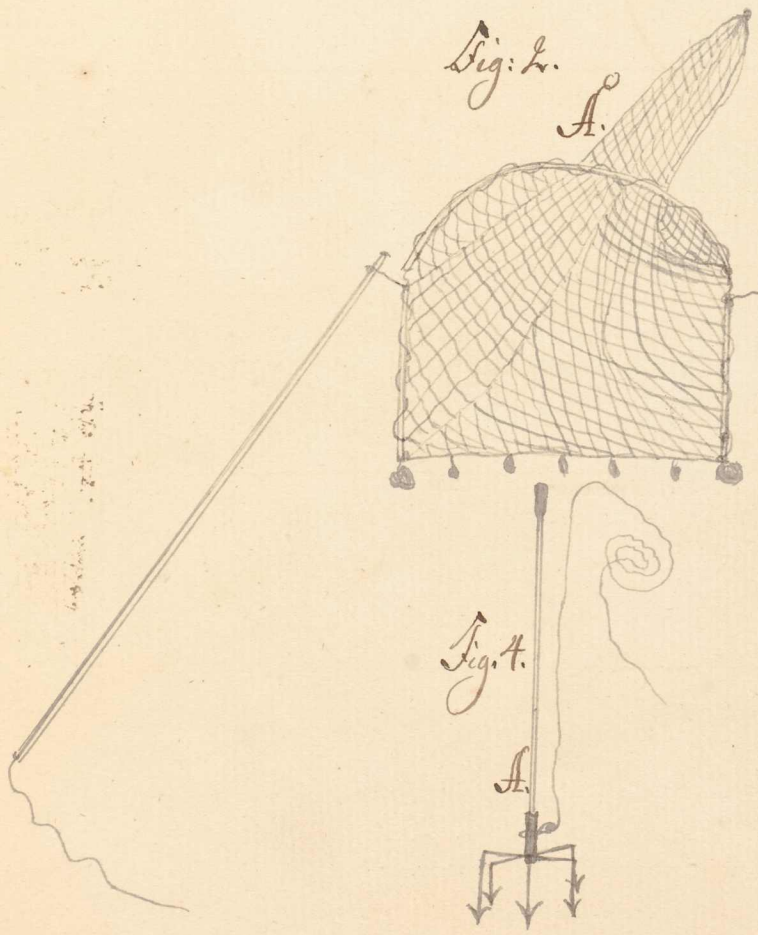

Fig. 3.

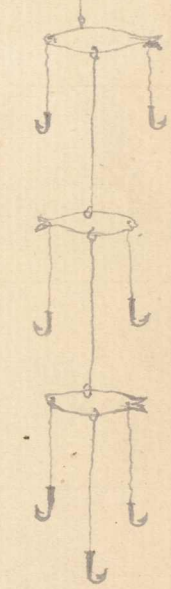

Fig. 4.